Verbeteringen aan het stelsel voor arbeidsongeschiktheid

Eindrapportage

november 2024

POPULYTICS
What would you do?

Colofon

Dit onderzoek is uitgevoerd door Populytics, een spin-off van de TU Delft, in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Auteurs

Tom Geijsen (Tom@populytics.nl)
Shira Hollanders (Shira@populytics.nl)
Niek Mouter
Michiel Tilstra
Shannon Spruit

Datum

November 2024

Status

Definitief

Contact

Populytics b.v.
Frambozenweg 139
2321 KA Leiden
info@populytics.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting 4

1. *Inleiding*
2. *Hoofdconclusies*
3. *Aanbevelingen*
4. *Resultaten*

Over twee groepen deelnemers 14

Over de PWE-keuzetaak: op welke doelen zetten deelnemers in? 17

1. *Kwantitatieve resultaten*
2. *Argumenten analyse*

Over concrete maatregelen om een doel te bereiken 46

Over dilemma's bij veranderingen aan het stelsel arbeidsongeschiktheid 64

Over stellingen over hoe goed regels en afspraken uit de WIA werken 77

Over hoe deelnemers het onderzoek waarderen 86

Bijlages 93

1. *De resultaten van de open raadpleging nader bekeken*
2. *Methodologie en verantwoording*

Aanleiding, hoofdvraag, werkwijze en opbouw

Inleiding (1 van 3)

- **Aanleiding:** In Nederland hebben we regels en afspraken die ervoor zorgen dat werknemers ondersteuning krijgen wanneer zij door ziekte of beperking lange tijd minder of niet kunnen werken. Die regels en afspraken samen noemen we het arbeidsongeschiktheidsstelsel. Voor langdurig zieke werknemers die te maken hebben met inkomensverlies is er de Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA). De WIA werkt niet altijd goed. Dat blijkt onder andere uit rapporten van de onafhankelijke commissie toekomst arbeidsongeschiktheidsstelsel (OCTAS). Daarom wil de overheid de regels en afspraken uit de WIA veranderen. OCTAS adviseert een aantal mogelijke veranderingen en de overheid overweegt deze. De overheid wil bij de te nemen vervolgstappen inwoners van Nederland betrekken.
- **Hoofdvraag:** Wat moet de overheid doen voor mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn?
- **Werkwijze:** Populytics voert in opdracht van het ministerie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid een online raadpleging uit volgens de wetenschappelijk gevalideerde Participatieve Waarde Evaluatie (PWE) methode. Bij het ontwerpproces van de raadpleging zijn verschillende stakeholders en burgers met verschillende perspectieven betrokken geweest.
- **PWE als methode:** De essentie van een PWE is dat deelnemers 15 tot 20 minuten op de stoel van het ministerie plaatsnemen en het beleidsdilemma ervaren. In de PWE kregen deelnemers 7 mogelijke doelen te zien waar het ministerie voor kan zorgen voor mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn. Deelnemers konden met schuifjes aangeven in hoeverre het ministerie iets moest doen. Deelnemers zagen ook het gevolg van hun advies voor het budget van het ministerie. Nadat deelnemers een advies hadden gegeven over de 7 doelen waar het ministerie voor kan zorgen, motiveerden zij hun advies.
- **Opbouw:** De PWE-raadpleging bestond uit vier inhoudelijke onderdelen:
    1. De PWE keuzetaak: wat moet de overheid volgens jou doen voor mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn?
    2. Verdiepende vragen over concrete maatregelen. Deelnemers kregen alleen concrete maatregelen voorgelegd die horen bij de doelen die zij in de PWE keuzetaak hadden geadviseerd.
    3. Voorkeuren ten aanzien van twee belangrijke dilemma's als het gaat om verbeteringen aan het arbeidsongeschiktheidsstelsel.
    4. Stellingen over hoe goed de regels en afspraken uit de WIA werken, nu en nadat de overheid hun advies zou uitvoeren. Alleen mensen die ervaring hebben met de WIA kregen deze stellingen.

Respons, waardering en representativiteit

Inleiding (2 van 3)

- **Twee versies:** Twee kernwaarden van een goed participatietraject zijn dat 1) de groep die deelneemt een representatieve afspiegeling is van de gehele samenleving en 2) dat iedereen die dat wil mee kan doen. Om beide doelen te halen, hebben we de raadpleging zowel met een betaald representatief panel als met een open raadpleging gedaan. Voor het betaalde panel zijn mensen uitgenodigd. Aan de open raadpleging kon iedereen in Nederland deelnemen. In de samenvatting en de hoofdconclusies rapporteren we de data uit het representatieve panel. Wanneer er een opmerkelijk verschil is tussen de data uit de open raadpleging en de data uit de panelraadpleging lichten we dit toe.
- **Respons:** Van 12 september 2024 tot en met 2 oktober 2024 deden er 4.229 mensen mee aan deze raadpleging. Aan de open raadpleging deden 2.096 mensen mee. Aan de panel raadpleging deden 2.133 mensen mee. 23,3% van de deelnemers van de open raadpleging en 8,8% van de deelnemers van het panel heeft ervaring met de WIA. Dat is hoger dan gemiddeld in Nederland (4,4%).
- **Uitkomsten zijn representatief:** De paneldeelnemers zijn zo geselecteerd dat er voldoende vertegenwoordiging is op de kenmerken geslacht, leeftijd en opleidingsniveau. Jongeren zijn ondervertegenwoordigd en mensen die ervaring hebben met de WIA zijn oververtegenwoordigd. Om ervoor te zorgen dat we op basis van de panel raadpleging uitspraken kunnen doen die representatief zijn voor de Nederlandse bevolking hebben we de data herwogen op basis van leeftijd en ervaring met de WIA.
- **Goede waardering:** Deelnemers zijn positief over deelname aan deze raadpleging: 98% van de deelnemers geeft een voldoende, dat is hoger dan bij een gemiddelde PWE raadpleging (95%). Paneldeelnemers geven gemiddeld een 7,2 aan de raadpleging, dat is bijna gemiddeld (7,3). Deelnemers zijn sterk positief over dat ze hun mening goed kwijt kunnen in deze raadpleging (74% van het panel, 82% open raadpleging) en veel deelnemers vinden dat de PWE methode vaker ingezet moet worden om inwoners te betrekken bij overheidsbeleid (86% van het panel, 82% open raadpleging). Op dit laatste punt is deze PWE de hoogst scorende publieke PWE die tot nu toe in Nederland is uitgevoerd.

Uitleg van de PWE-keuzetaak

Inleiding (3 van 3)

Toelichting

- **Doel:** Inzicht krijgen in wat burgers de overheid adviseren over wat ze moet doen voor mensen die arbeidsongeschikt zijn.
- **Keuzesituatie**: Deelnemers konden 7 schuifjes verplaatsen. Als ze het schuifje helemaal rechts zetten, adviseren ze de overheid om ‘zeker’ te zorgen voor dat doel. In dat geval krijgt het een waarde van 1. Als ze adviseren om ‘niet’ te zorgen voor een doel, dan is de waarde daarvan 0. We rapporteren per schuifje de positie als een waarde tussen 0 en 1.
- **Beperking:** Als deelnemers een schuifje verplaatsen, dan zagen ze het effect op het metertje ‘budget’. Sommige dingen kosten meer budget dan andere dingen. Als het metertje in het oranje kwam te staan kregen deelnemers de melding dat het niet zeker was of hun advies kon worden uitgevoerd.
- **Motivatie**: Vervolgens konden ze hun keuzes toelichten.
- **Analyse**: Op basis van diverse kenmerken van de respondenten bepalen we met statistische analysemethodes waar de verschillen en overeenkomsten tussen burgers zitten in deze afweging.

Hoofdconclusies (1 van 2)

- **Er zijn meer overeenkomsten dan verschillen tussen deelnemers wat betreft hun voorkeuren voor het veranderen van de WIA.** Als we kijken naar de dingen waar de overheid volgens deelnemers wel en geen prioriteit aan moet geven, dan zijn er nauwelijks verschillen tussen mensen die wel of geen ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid, tussen mannen en vrouwen, leeftijdsgroepen of praktisch- en theoretisch geschoolden. Ook geven deelnemers die ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid ongeveer dezelfde argumenten voor hun adviezen als de deelnemers die hier geen ervaring mee hebben.
- **Deelnemers vinden dat de overheid moet inzetten op alle doelen.** Deelnemers geven meer en minder prioriteit aan sommige doelen maar er zijn geen doelen waarvan de gemiddelde deelnemer vindt dat de overheid daar niets mee moet doen; het laagst geprioriteerde doel scoort 0,42 op een schaal van 0 tot 1. Tegelijkertijd zijn er geen doelen waar de overheid volgens de gemiddelde deelnemer zeker iets mee moet doen; het hoogst geprioriteerde doel scoort 0,65 op een schaal van 0 tot 1.
- **Veel deelnemers vinden dat duidelijkheid krijgen over je inkomen een basisrecht is.** Deelnemers geven de meeste prioriteit aan het doel om duidelijkheid over inkomen te geven aan mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn en werken. Het vaakst genoemde argument in de motivatie waarom deelnemers dit doel belangrijk vinden is dat duidelijkheid niet ter discussie zou moeten staan; het is ‘niet meer dan logisch’ en ‘iedereen heeft het recht te weten waar hij of zij aan toe is’.
- **Veel deelnemers vinden het belangrijk om mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn weer aan het werk te krijgen.** De mogelijkheid om weer te kunnen werken wordt ook genoemd als een basisrecht omdat het ervoor zorgt dat mensen die ziek waren weer mee kunnen draaien in de samenleving. Daarbij kan het aan het werk krijgen van mensen volgens deelnemers problemen oplossen in de krappe arbeidsmarkt. **Daarvoor moet het voor werkgevers makkelijker worden om mensen in dienst te nemen die (deels) arbeidsongeschikt zijn.** Het tweede doel dat de meeste prioriteit krijgt is het makkelijker maken voor werkgevers om mensen in dienst te nemen die (deels) arbeidsongeschikt zijn. Deelnemers verwachten dat dit zorgen en drempels bij werkgevers kan weghalen. **En het geven van duidelijkheid over inkomen zien zij naast een basisrecht ook als middel om mensen weer aan het werk te krijgen.**
- **De meeste deelnemers vinden dat de overheid meer moet inzetten op veranderingen die voor *iedereen* tot een verbetering leiden dan dat de overheid moet inzetten op veranderingen die voor *specifieke groepen* tot een verbetering leidt (zoals lage inkomens of zelfstandigen).** Deelnemers geven het meeste prioriteit aan het bieden van meer duidelijkheid aan (deels) arbeidsongeschikten over hun inkomen. Deelnemers geven minder prioriteit aan veranderingen aan regels en afspraken die te maken hebben met verdelende rechtvaardigheid zoals het makkelijker maken voor lage inkomens om een uitkering te krijgen of het moeilijker maken voor hoge inkomens om een uitkering te krijgen.

Hoofdconclusies (2 van 2)

- **De meeste deelnemers hebben een voorkeur voor het kunnen leveren van maatwerk, ook als dat betekent dat er een verschil in uitkering tussen twee gelijke situaties kan ontstaan.** Volgens veel deelnemers is het belangrijk om rekening te houden met de persoonlijke situatie van iemand want ieder persoon en iedere situatie is anders. Ook vinden veel deelnemers het belangrijk dat er ruimte is voor de 'menselijke maat'. Deelnemers zijn hierbij ook bereid het risico te accepteren dat er een verschil in uitkering ontstaat tussen twee gelijke situaties.
- **Er is verschil van mening over de mate waarin er een financiële prikkel moet worden gegeven aan arbeidsongeschikten om aan het werk te gaan.** Een groep deelnemers vindt dat arbeidsongeschikten een inkomen moeten krijgen dat net genoeg is om van te leven, omdat dit een prikkel geeft om weer aan het werk te gaan. Aan de andere kant is er een even grote groep deelnemers die juist vindt dat de uitkering voor arbeidsongeschiktheid voldoende moet zijn om prettig van te kunnen leven. Ook deze deelnemers noemen als argumenten dat deze ruimte er volgens hen voor zorgt dat mensen sneller aan het werk gaan.
- **Deelnemers uit het representatieve panel die ervaring hebben met de WIA zijn verdeeld over de mate waarin de regels en afspraken nu goed werken.** 54% vindt dat de regels en afspraken goed genoeg werken. Deelnemers verwachten dat de maatregelen die zij adviseren ervoor zorgen dat het stelsel beter zal werken; als de overheid hun advies uitvoert vindt een meerderheid (69%) dat het stelsel dan goed genoeg werkt. **Deelnemers aan de open raadpleging zijn minder tevreden: slechts 17% van de mensen die ervaring hebben met de WIA vindt dat de regels en afspraken nu goed genoeg werken.** Wanneer de overheid hun advies uitvoert is dit gestegen naar 47%.
- **Voor alle maatregelen die OCTAS voorstelt, geldt dat de meerderheid van de deelnemers vindt dat dit goede maatregelen zijn om de veranderingen aan het stelsel arbeidsongeschiktheid te realiseren bij doelen die zij belangrijk vinden.** Dit geldt vooral voor de maatregelen die ervoor zorgen dat het voor de werkgever makkelijker wordt om mensen in dienst te hebben die (deels) arbeidsongeschikt zijn, de maatregelen die zorgen dat dezelfde regels gaan gelden voor zelfstandigen en werknemers en de maatregelen die ervoor zorgen dat mensen langer de tijd krijgen om werk te vinden dat bij hen past. Bij deze maatregelen zien we dat een ruime meerderheid (>70%) van de deelnemers die het doel belangrijk vindt, de concrete maatregelen adviseert die bij dat doel horen. Dit geldt in mindere mate voor de maatregelen die voor meer duidelijkheid moeten zorgen over inkomen. Hoewel deelnemers de meeste prioriteit geven aan het doel om te zorgen voor duidelijkheid over inkomen, worden de concrete maatregelen die daarbij horen door 50% van de deelnemers geadviseerd.

Aanbevelingen

- **Ga door met de implementatie van de OCTAS maatregelen**. De meerderheid van de deelnemers vindt dat deze maatregelen helpen bij het verbeteren van het stelsel.
- **Kijk ook naar andere maatregelen. Want de implementatie van enkele OCTAS maatregelen nemen niet alle zorgen weg. En adresseer deze zorgen in de communicatie over de verbeteringen die worden doorgevoerd.**
  - We zien dat er een substantiële groep deelnemers is die ervaring heeft met de WIA en die vindt dat de OCTAS maatregelen een onvoldoende bijdrage leveren om problemen aan het stelsel op te lossen.
  - Er is relatief veel twijfel onder deelnemers over de maatregelen uit OCTAS die als doel hebben om meer duidelijkheid te realiseren over inkomen. Kijk naar meer maatregelen die duidelijkheid bieden over inkomen, anders dan maatregelen die gaan over het afschaffen van regelingen en langer recht houden op een uitkering.
- **We bevelen aan om drie speerpunten te hanteren bij het verbeteren van het stelsel arbeidsongeschiktheid**:
  1. Het geven van duidelijkheid aan (deels) arbeidsongeschikten over hun inkomen;
  2. Ervoor zorgen dat mensen die dat kunnen weer aan het werk gaan;
  3. Leveren van maatwerk.
- **Om deze speerpunten te realiseren zijn de meeste deelnemers bereid om risico's te accepteren.** Het mag voorkomen dat mensen die in dezelfde situatie zitten een verschillende uitkering krijgen en er mag minder prioriteit worden gegeven aan veranderingen die voor specifieke groepen tot een verbetering leidt.
- **Als je maatregelen neemt die voor sommige mensen nadelig uitpakken, communiceer dan duidelijk welk hogere doel je daarmee bereikt en hoe.** Dit geldt met name voor de maatregelen die gericht zijn op meer duidelijkheid over inkomen.
- **Zoek naar maatregelen die zorgen voor maatwerk en lange termijn duidelijkheid over inkomen.**

Breed gedragen advies om meeste prioriteit te geven aan duidelijkheid over inkomen en werkgevers helpen

Samenvatting resultaten (1 van 4)

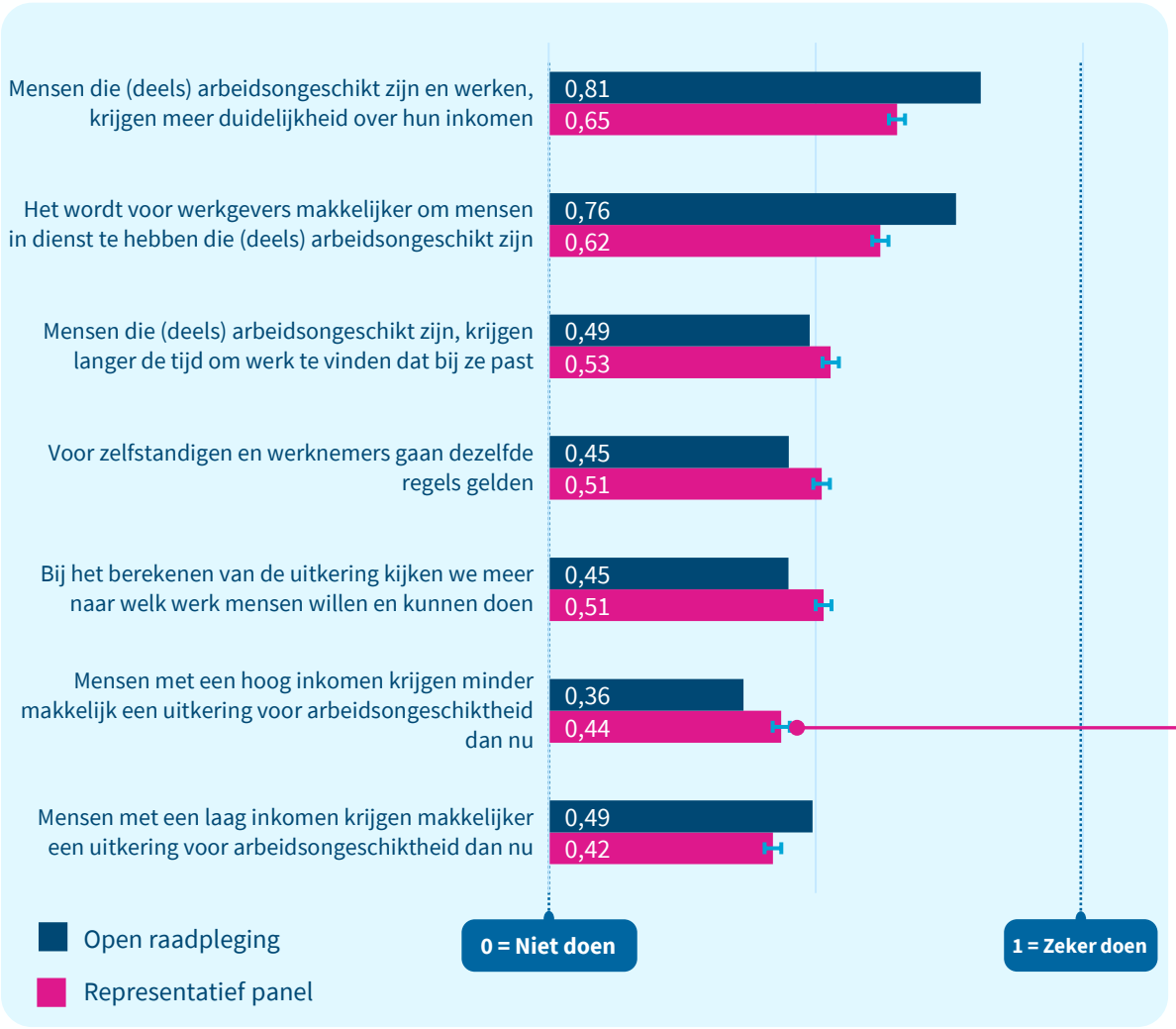

Toelichting

- **Deelnemers adviseren het ministerie het vaakst om te zorgen voor twee doelen**: 1) Mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn en werken meer duidelijkheid geven over inkomen en 2) Makkelijker maken voor werkgevers om mensen in dienst te nemen die (deels) arbeidsongeschikt zijn.
- **De prioritering van de opties is breed gedragen onder verschillende groepen**. Er zijn niet of nauwelijks verschillen qua voorkeur tussen mensen die wel of geen ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid, tussen mannen en vrouwen, leeftijdsgroepen of opleidingsniveau.
- Als we kijken naar de **argumenten** die deelnemers gebruiken om hun advies te motiveren zien we ook **meer overeenkomsten dan verschillen** als het gaat om wel of geen ervaring met arbeidsongeschiktheid.
- **In de open raadpleging zien we een meer uitgesproken beeld dan in de panelraadpleging, maar de top 2 blijft hetzelfde.**
- Aan de panelraadpleging deden 2.133 mensen mee. **Op basis hiervan kunnen representatieve uitspraken worden gedaan voor de Nederlandse bevolking.**
- **Maar er is wel onzekerheid.** Als alle Nederlanders mee zouden doen, dan bevinden de uitkomsten zich met 95% zekerheid in het lichtblauwe bereik. Als er geen overlap zit in het bereik van twee opties, dan is er een significant verschil tussen deze opties. We kunnen dus met 95% zekerheid zeggen dat Nederlanders de bovenste twee opties belangrijker vinden dan de andere opties. Maar we kunnen niet met 95% zekerheid zeggen of Nederlanders optie 3, 4 of 5 belangrijker vinden.

Meerderheid steunt concrete maatregelen die worden overwogen om een doel te halen

Samenvatting resultaten (2 van 4)

- **Vraagstelling**: Nadat deelnemers hun advies gaven over de doelen waar de overheid volgens hen voor moet zorgen, kregen zij concrete maatregelen voorgelegd die horen bij de doelen die zij adviseerden. Bijvoorbeeld: deelnemers die adviseerden om te zorgen voor duidelijkheid over inkomen, kregen daarna te zien welke concrete maatregelen de overheid overweegt om dat doel te bereiken. Vervolgens werd aan deze deelnemers gevraagd of zij deze concrete maatregelen zouden adviseren om het doel te bereiken.

- **Voor alle maatregelen geldt dat een meerderheid (>50%) van de deelnemers de maatregelen adviseert die horen bij de doelen waarop zij vindt dat de overheid moet inzetten. En voor de meeste maatregelen is dat zelfs een ruime meerderheid (>70%).** Nergens zien we substantiële verschillen tussen mensen met ervaring met arbeidsongeschiktheid en mensen zonder ervaring met arbeidsongeschiktheid.

- **Maatregelen die relatief het vaakst worden geadviseerd om een doel te bereiken:** 1) maatregelen die ervoor zorgen dat het voor de werkgever makkelijker wordt om mensen in dienst te hebben die (deels) arbeidsongeschikt zijn; 2) maatregelen die zorgen dat dezelfde regels gaan gelden voor zelfstandigen en werknemers; 3) maatregelen die ervoor zorgen dat mensen langer de tijd krijgen om werk te vinden dat bij hen past. Voor de maatregelen die horen bij deze drie doelen zien we dat een ruime meerderheid (>70%) van de deelnemers de maatregelen adviseert die horen bij het betreffende doel. **Let op:** je kan op basis van deze resultaten niet concluderen dat dit volgens deelnemers de beste maatregelen zijn om de WIA te verbeteren. Je kan wel concluderen dat deelnemers dit goede maatregelen vinden om het bijpassende doel te bereiken.

- **Opvallend:** Hoewel er onder deelnemers brede steun is voor het doel ‘Mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn en werken meer duidelijkheid geven over inkomen’, is er relatief veel twijfel over de maatregelen om dit doel te bereiken. Dat geldt met name voor het afschaffen van de verschillende soorten uitkeringen binnen de WIA: de helft van deelnemers die dit doel belangrijk vinden, adviseert om de twee specifieke regelingen af te schaffen. De andere helft adviseert dit niet. Tegelijkertijd zien we dat maar een kleine minderheid van 13% adviseert om beide specifieke regelingen te behouden. In de open raadpleging zien we dat slechts 38% van de deelnemers die dit doel belangrijk vindt, adviseert om de twee specifieke regelingen af te schaffen.

Als de overheid het advies van deelnemers uitvoert verwacht een meerderheid dat het stelsel dan goed genoeg werkt

Samenvatting resultaten (3 van 4)

- **Vraagstelling**: Deelnemers die zelf of indirect ervaring hebben met de WIA kregen aan het begin van de raadpleging 5 stellingen voorgelegd. Deze stellingen gingen over hoe goed de regels en afspraken uit de WIA werken. Wanneer deelnemers aangaven dat bepaalde aspecten niet goed genoeg werkten kregen zij nadat ze advies over maatregelen gaven, weer stellingen. Deze stellingen gingen over hoe goed zij verwachten dat de regels en afspraken uit de WIA werken wanneer de overheid hun advies zou uitvoeren.

- **54% van de deelnemers uit het representatieve panel die ervaring heeft met de WIA is het (helemaal) eens met de stelling dat de regels en afspraken nu goed genoeg werken.** Stellingen die gaan over meer specifieke aspecten van de WIA scoren lager. Deze aspecten gaan over of de regels eenvoudig genoeg te begrijpen zijn, of ze eerlijk genoeg zijn, of ze zorgen voor genoeg zekerheid over inkomen en of ze ervoor zorgen dat mensen goed genoeg geholpen worden om weer te kunnen werken. Ongeveer 40% van de deelnemers vindt deze aspecten goed genoeg.

- **Van de deelnemers die (aspecten van) het stelsel nu niet goed vinden werken (46% - 61%) verwacht een deel (15% - 28%) dat het stelsel goed genoeg werkt wanneer de overheid hun advies opvolgt.** In totaal geeft een meerderheid (66% - 69%) van de deelnemers aan te denken dat het stelstel dan goed genoeg werkt.

- **Opvallend:** In de open raadpleging valt het op dat een veel kleiner gedeelte dan bij de panelraadpleging vindt dat de regels en afspraken uit de WIA nu goed werken. Een kleine minderheid van 17% geeft aan dat regels en afspraken nu goed genoeg werken. Van de deelnemers die (aspecten van) het stelsel nu niet goed vinden werken (83% - 89%) verwacht een deel (30% - 40%) dat het stelsel beter zal werken als de overheid hun advies opvolgt. In totaal is dan 47% - 51% het (helemaal) eens met de stellingen. Een mogelijke verklaring voor het verschil tussen de data uit de panelraadpleging en de open raadpleging is dat mensen die vinden dat de regels nu niet goed genoeg werken sneller geneigd zijn om aan de open raadpleging mee te doen dan mensen die de regels al goed vinden werken.

Meerderheid steunt maatwerk maar meningen zijn verdeeld over de hoogte van uitkering

Samenvatting resultaten (4 van 4)

- **Vraagstelling**: In het laatste inhoudelijke onderdeel kregen deelnemers twee dilemma's voorgelegd die te maken hebben met het veranderen van het arbeids-ongeschiktheidsstelsel. Er werden bij ieder dilemma twee opties gegeven. Deelnemers moesten aangeven voor welke optie zij een voorkeur hadden, en in welke mate.
- **Het eerste dilemma ging over wel of geen rekening houden met iemands persoonlijke situatie.** Waarbij het uitgangspunt bij de ene optie was dat de uitkering enkel wordt bepaald op basis van regels. Een risico dat genoemd werd is dat je geen rekening kunt houden met de specifieke situatie van iemand. En het uitgangspunt bij de andere optie was dat een beoordelaar kan afwijken van regels als de situatie daarom vraagt. Het risico dat genoemd werd was dat de overheid gelijke gevallen soms anders beoordeelt.
- **Een meerderheid (54%) heeft een lichte of sterke voorkeur voor het rekening kunnen houden met iemands persoonlijke situatie.** In de argumenten zien we dat mensen het vaakst noemen dat iedere persoon en iedere situatie anders is en dat de menselijke maat belangrijk is. Belangrijk om op te merken is dat er geen substantieel verschil te zien is in voorkeur tussen mensen met en zonder ervaring met arbeidsongeschiktheid. **38% heeft een lichte of sterke voorkeur voor het baseren van uitkeringen enkel op regels.** Het meest genoemde argument is dat een gelijke behandeling van mensen belangrijk is. **9% heeft geen voorkeur in dit dilemma.**
- **Het tweede dilemma ging over de hoogte van de uitkering voor arbeidsongeschiktheid.** Waarbij het uitgangspunt bij de eerste optie was dat het inkomen voldoende is om prettig van te leven, ook als mensen die arbeidsongeschikt zijn niet werken. Een risico dat werd benoemd was dat er meer mensen zijn die niet gaan werken terwijl ze dat wel kunnen. En het uitgangspunt bij de tweede optie was dat het inkomen net genoeg is om van te leven. Een risico dat werd benoemd was dat het stress kan geven waardoor mensen mogelijk langer arbeidsongeschikt blijven dan wanneer zij geen stress over inkomen hebben.
- **Ongeveer een even groot gedeelte van de deelnemers heeft een voorkeur voor een ruim inkomen als voor een inkomen dat net voldoende is om van te leven. Maar als we kijken naar de voorkeur van mensen met en zonder ervaring met arbeidsongeschiktheid dan zien we wel een verschil.** 57% van de mensen met ervaring met arbeidsongeschiktheid heeft een voorkeur voor een uitkering waar je prettig van kunt leven, tegenover 37% van de mensen zonder ervaring met arbeidsongeschiktheid. De belangrijkste argumenten zijn dat de meeste mensen die arbeidsongeschikt zijn willen werken en dat financiële stress niet goed is en mensen alleen maar zieker maakt. 48% van de mensen zonder ervaring met arbeidsongeschiktheid heeft een voorkeur voor een inkomen dat net genoeg is om van te leven, tegenover 32% van de mensen met ervaring met arbeidsongeschiktheid. Het meest genoemde argument is dat er een stimulans moet zijn om aan het werk te gaan.

Over twee groepen deelnemers

Terug naar inhoudsopgave

We laten de adviezen zien van twee groepen deelnemers

Twee kernwaarden van een goed participatietraject zijn dat 1) de groep die deelneemt een representatieve afspiegeling is van de gehele samenleving en 2) dat iedereen die dat wil mee kan doen. Om beide doelen te halen, hebben we de raadpleging zowel met een representatief panel als met een open raadpleging gedaan.

Panel raadpleging

- We rapporteren wat de 2133 deelnemers aan de panel raadpleging belangrijk vinden.
- Deze raadpleging was alleen toegankelijk voor een betaald panel dat hiervoor is uitgenodigd.
- De paneldeelnemers zijn zo geselecteerd dat er voldoende vertegenwoordiging is op de kenmerken geslacht, leeftijd en opleidingsniveau.
- De paneldeelnemers zijn op het kenmerk leeftijd niet representatief voor de Nederlandse bevolking boven de 18 jaar. Jongeren (18-35 jaar) zijn ondervertegenwoordigd. Datzelfde geldt voor hun ervaring met de WIA, zij zijn oververtegenwoordigd.
- Om ervoor te zorgen dat we op basis van de panel raadpleging representatieve uitspraken kunnen doen op de kenmerken geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en ervaring met de WIA hebben we de data herwogen op basis van leeftijd en ervaring met de WIA.

Open raadpleging

- We rapporteren wat de 2096 deelnemers aan de open raadpleging belangrijk vinden.
- De open raadpleging was bereikbaar via DenkMeeOverArbeidsongeschiktheid.nl
- We laten zien welke burgers hebben meegedaan. We zien een diverse groep: alle demografische groepen hebben ruim gereageerd.
- Deelnemers aan de open raadpleging zijn per definitie niet representatief. Dat is ook niet het doel van deze raadpleging. De data van de open raadpleging zijn niet herwogen.
- Gemiddeld genomen hebben mensen die zelf besluiten aan een (open) onderzoek mee te doen een sterkere mening en/of duidelijker belang en veel vaker ervaring met arbeidsongeschiktheid dan in de raadpleging met het betaald panel. We zien in de resultaten van deze groep dan ook meer uitgesproken keuzes.

Van 12 september 2024 tot en met 2 oktober 2024 deden 4.229 mensen in Nederland mee aan de raadpleging

Samenstelling van de respondenten naar geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en ervaring met de WIA

	Open raadpleging (N=2.096)	*Panel* (N=2.133)	Aandeel NL*
Geslacht			
Vrouw	56.6%	52,4%	50,7%
Man	43.4%	47,3%	49,3%
Leeftijd			
18 tot 35 jaar	12.6%	23,0%	30,0%
35 tot 65 jaar	72.8%	38,0%	46,7%
65 en ouder	14.6%	39,0%	23,1%
Opleiding			
Laag	2.7%	27,9%	28,5%
Middel	16.9%	37,9%	36,5%
Hoog	80.4%	34,2%	35,0%
Ervaring met WIA**			
Ja	23.3%	8.8%	4,4%
Nee	76.7%	91.2%	85,6%

Toelichting

- De tabel toont de kenmerken van de deelnemers aan zowel de open raadpleging als de panelraadpleging.
- Van de 4.229 deelnemers hebben 676 zelf ervaring met de WIA.
- De paneldeelnemers zijn zo geselecteerd dat er voldoende vertegenwoordiging is op de kenmerken geslacht, leeftijd en opleidingsniveau. De paneldeelnemers zijn op het kenmerk leeftijd niet representatief voor de Nederlandse bevolking boven de 18 jaar. Datzelfde geldt voor de ervaring van deelnemers met de WIA. Om ervoor te zorgen dat we op basis van de panel raadpleging representatieve uitspraken kunnen doen op de genoemde kenmerken hebben we de data herwogen op basis van leeftijd en ervaring met de WIA.
- De open raadpleging is per definitie niet representatief. Daarvoor doen we een panel raadpleging. Een open raadpleging trekt typisch gezien meer deelnemers met een uitgesproken mening en/of een expliciet belang/interesse bij het onderwerp. We zien hier bijvoorbeeld een grotere groep deelnemers in de open raadpleging die ervaring hebben met de WIA.

* Bron: CBS
** Bron: UWV data, beschikbaar gesteld door het ministerie SZW

Over de PWE - keuzetaak

Op welke doelen zetten deelnemers in?

Terug naar inhoudsopgave

Uitleg van de PWE-keuzetaak

Toelichting

- **Doel:** Inzicht krijgen in wat burgers de overheid adviseren over wat ze moet doen voor mensen die arbeidsongeschikt zijn.
- **Keuzesituatie**: Deelnemers konden 7 schuifjes verplaatsen. Als ze het schuifje helemaal rechts zetten, adviseren ze de overheid om ‘zeker’ te zorgen voor dat doel. In dat geval krijgt het een waarde van 1. Als ze adviseren om ‘niet’ te zorgen voor een doel, dan is de waarde daarvan 0. We rapporteren per schuifje de positie als een waarde tussen 0 en 1.
- **Beperking:** Als deelnemers een schuifje verplaatsen, dan zagen ze het effect op het metertje ‘budget’. Sommige dingen kosten meer budget dan andere dingen. Als het metertje in het oranje kwam te staan kregen deelnemers de melding dat het niet zeker was of hun advies kon worden uitgevoerd.
- **Motivatie**: Vervolgens konden ze hun keuzes toelichten.
- **Analyse**: Op basis van diverse kenmerken van de respondenten bepalen we met statistische analysemethodes waar de verschillen en overeenkomsten tussen burgers zitten in deze afweging.

Hoe rapporteren we de positie op het schuifje?

Voorbeeld van een positie op een schuifje

Toelichting

- Deelnemers konden 7 schuifjes verplaatsen. Per schuifje zijn er 5 posities mogelijk. We rapporteren per schuifje de positie als een waarde tussen 0 en 1
- Als ze het schuifje links laten staan, adviseren ze om ‘niet’ te zorgen voor een doel. De waarde daarvan is dan 0. Als ze het schuifje helemaal rechts zetten, adviseren ze de overheid om ‘zeker’ te zorgen voor dat doel. In dat geval krijgt het een waarde van 1.
- De drie posities daartussen geven aan dat de overheid steeds iets meer moet doen om te zorgen voor dat doel dan de positie links ervan.
- Een gemiddelde schuifjespositie van bijvoorbeeld 0,64 zit dus tussen de derde en vierde stap in.

Algemene resultaten – Wat moet de overheid volgens jou doen voor mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn?

Panel

Gemiddeld advies

Toelichting

- Deelnemers van het representatief panel adviseren de overheid het sterkst om te zorgen dat mensen die arbeidsongeschikt zijn en werken meer duidelijkheid krijgen over hun inkomen.

- Er vallen drie dingen op:
    1. Het verschil tussen de eerste en de laatste plek is relatief klein. Gemiddeld genomen adviseren deelnemers dus om in enige mate in te zetten op alle opties.
    2. Mensen geven meer prioriteit aan dingen die ervoor zorgen dat het arbeidsongeschiktheidsstelsel in zijn algemeenheid beter werkt voor iedereen, dan dingen die ervoor zorgen dat het stelsel beter werkt voor een specifieke groep.
    3. Mensen geven meer prioriteit aan dingen die ervoor zorgen dat mensen weer (meer) kunnen gaan werken, dan aan dingen die ervoor zorgen dat het gemak waarmee sommige inkomensgroepen een uitkering krijgen.

Algemene resultaten – Wat moet de overheid volgens jou doen voor mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn?

Open raadpleging | Panel

Gemiddeld advies - vergelijking

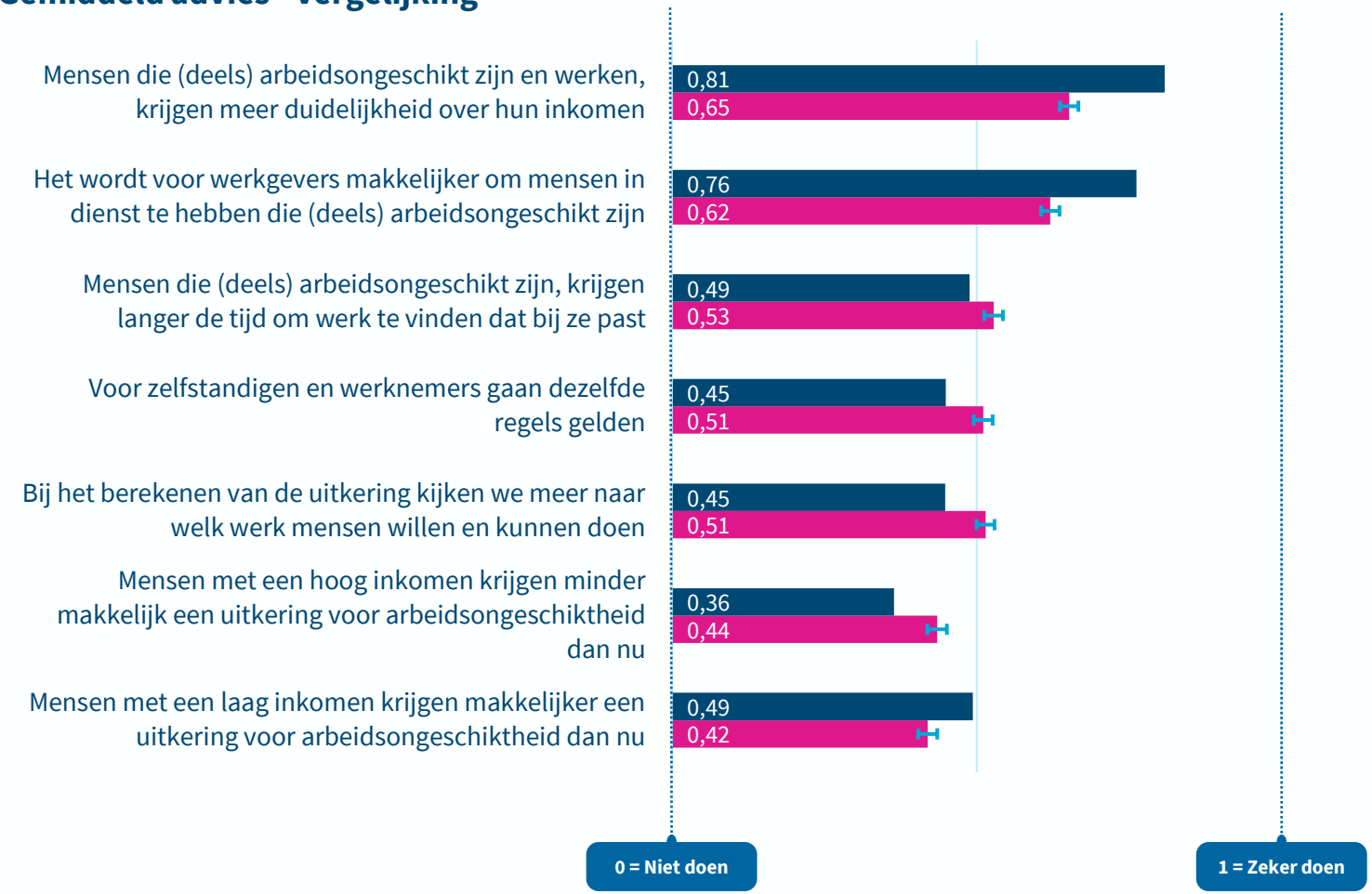

Toelichting

- Het valt op dat de volgorde van de opties in beide raadplegingen hetzelfde is met uitzondering van de laatste optie dat mensen met een laag inkomen makkelijker een uitkering krijgen dan nu.
- De top 2 van meest geadviseerde dingen is voor beide groepen gelijk: meer duidelijkheid geven over inkomen en het voor werkgevers makkelijker maken. We zien bij deze opties ook slechts een zeer kleine groep van ongeveer 5% die adviseert dit niet te doen.
- In de open raadpleging zien we een meer uitgesproken beeld dan in de gesloten raadpleging. Dat is vaak zo; mensen met een uitgesproken mening doen vaker mee in een open raadpleging dan mensen met een meer genuanceerde mening.
  - We zien een groter verschil tussen de meest en minst geadviseerde optie in de open raadpleging (verschil van 0,46 versus verschil van 0,22).
  - We zien dat de groep die het schuifje in het midden zet kleiner is in de open raadpleging. Mensen adviseren veel vaker om iets ‘zeker te doen’ maar ook om iets ‘niet te doen’, zie grafiek op de volgende pagina.

Algemene resultaten – Wat moet de overheid volgens jou doen voor mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn?

Panel

Verdeling van de adviezen

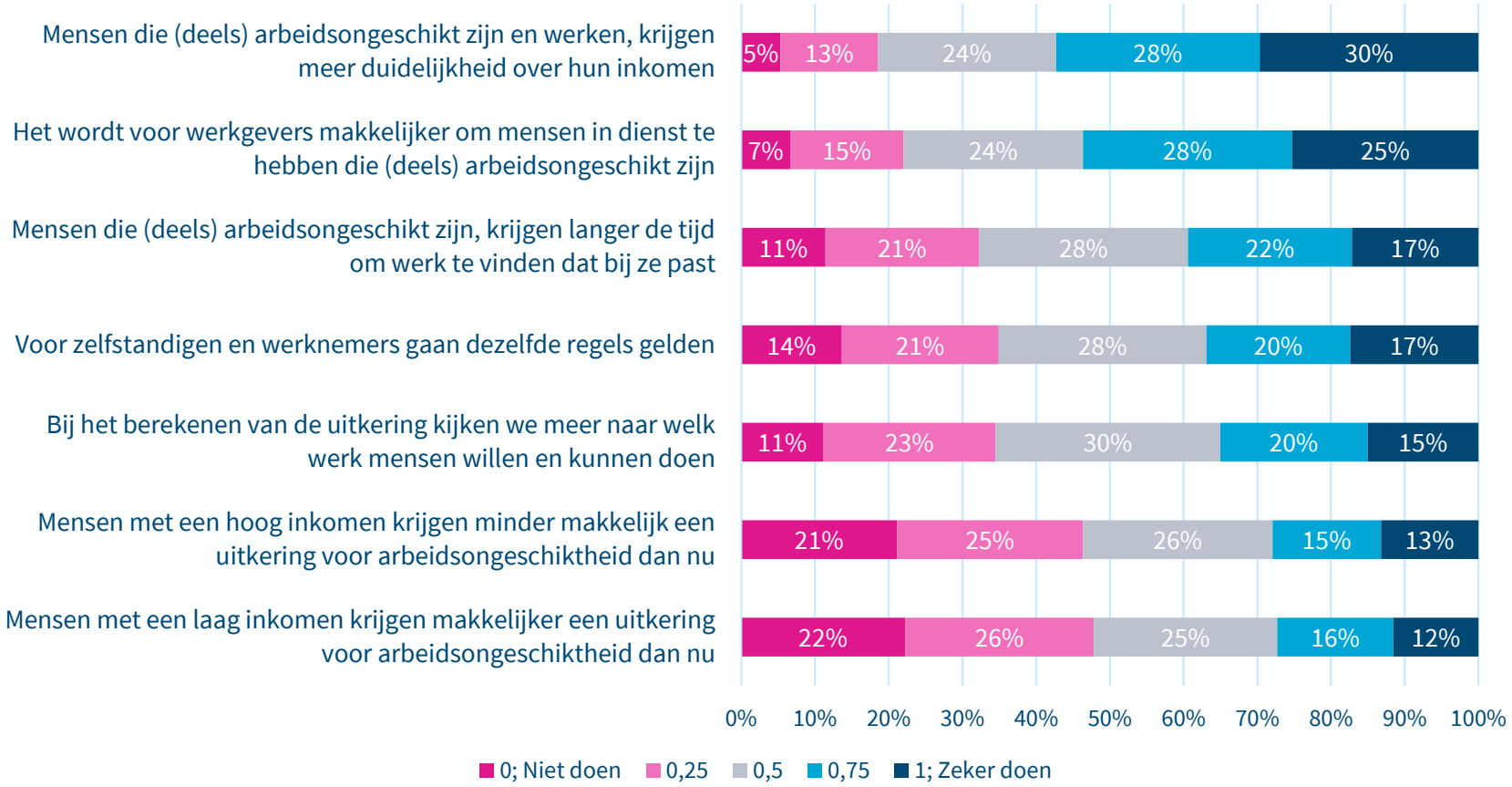

Toelichting

- Minstens een kwart van de paneldeelnemers vind dat de overheid zeker moet inzetten op de eerste twee opties:
  1. Mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn en werken, krijgen meer duidelijkheid over hun inkomen.
  2. Het wordt voor werkgevers makkelijker om mensen in dienst te hebben die (deels) arbeidsongeschikt zijn.
- Bij elke optie is er een ongeveer even grote groep die het schuifje halverwege zet: tussen de 24% en 30%.
- De gemiddelde prioritering wordt dus voornamelijk bepaald door het aantal mensen dat ‘zeker doen’ of ‘niet doen’ adviseert.

Algemene resultaten – Wat moet de overheid volgens jou doen voor mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn?

Open raadpleging

Verdeling van de adviezen

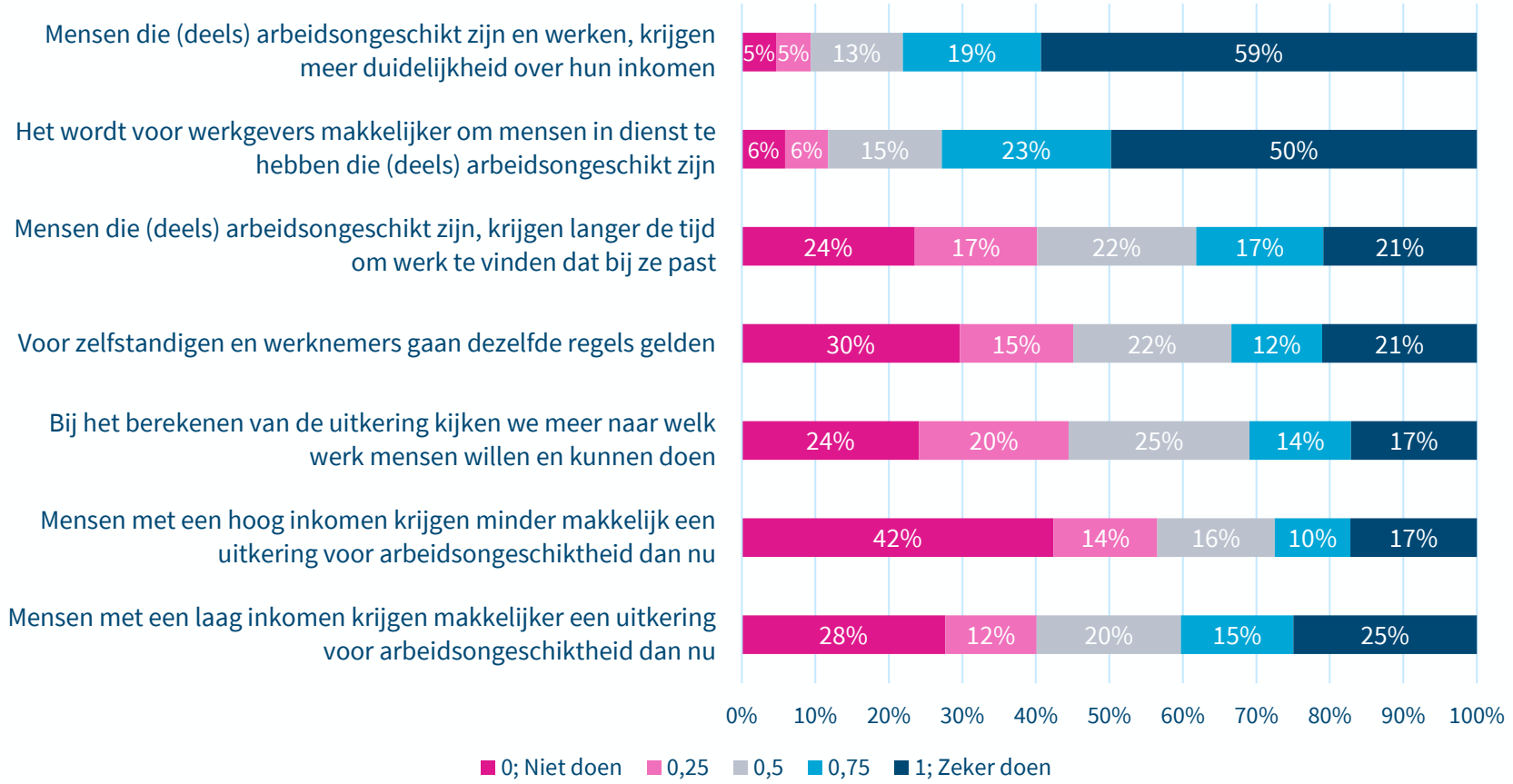

Toelichting

- Bijna 60% van de deelnemers aan de open raadpleging vind dat de overheid zeker dingen moet doen die ervoor zorgen dat mensen meer duidelijkheid krijgen over hun inkomen als ze weer (meer) willen werken.
- Bijna 50% adviseert om zeker in te zetten op dingen die ervoor zorgen dat het voor werkgevers makkelijker wordt om mensen in dienst te hebben die (deels) arbeidsongeschikt zijn.
- Het valt op dat meer dan 40% adviseert om niks te doen om te zorgen dat mensen met een hoog inkomen minder makkelijk een uitkering krijgen dan nu.

Prioritering breed gedragen en onafhankelijk van ervaring met arbeidsongeschiktheid, gender, opleiding, leeftijd en dienstverband

Panel

Gemiddeld advies

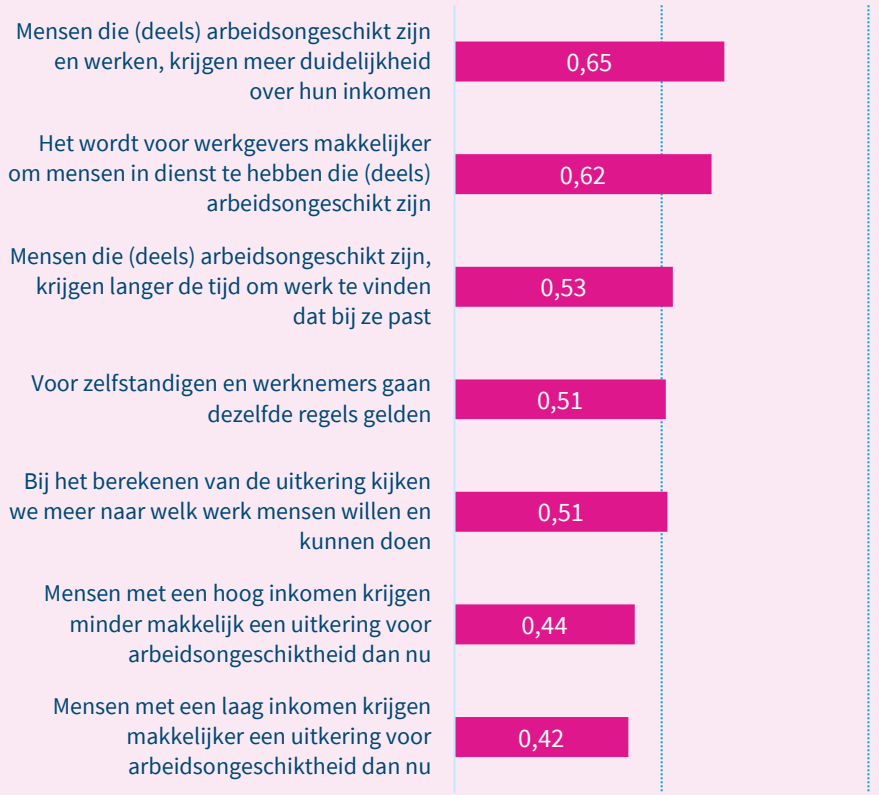

Toelichting

- **Of mensen wel of geen ervaring hebben met de arbeidsongeschiktheid maakt niet uit voor hoe zij de doelen prioriteren.** Mensen met ervaring adviseren over het algemeen meer in te zetten op alle doelen.
- **Vrouwen en mannen hebben dezelfde prioritering van de doelen.**
- **Mensen met verschillende opleidingsniveaus hebben dezelfde prioritering van de doelen.** Over het algemeen adviseren theoretisch geschoolde mensen op alle doelen iets minder sterk in te zetten.
- **Mensen van verschillende leeftijden hebben een gelijke prioritering van de doelen.** Over het algemeen adviseren mensen van 65 jaar en ouder op alle doelen iets sterker in te zetten.
- **Mensen in loondienst en zelfstandigen hebben dezelfde prioritering van doelen.** Mensen die zelf werkgever zijn, hebben een andere prioritering, maar deze groep is te klein om betrouwbare uitspaken te doen.
- De hiernavolgende pagina's laten de prioritering zien voor verschillende groepen uit het panel.

Algemene resultaten – Uitgesplitst naar wel of geen ervaring met arbeidsongeschiktheid

Panel

Of mensen wel of geen ervaring hebben met de arbeidsongeschiktheid maakt niet uit voor hoe zij de doelen prioriteren.
Mensen met ervaring adviseren over het algemeen meer in te zetten op alle doelen.

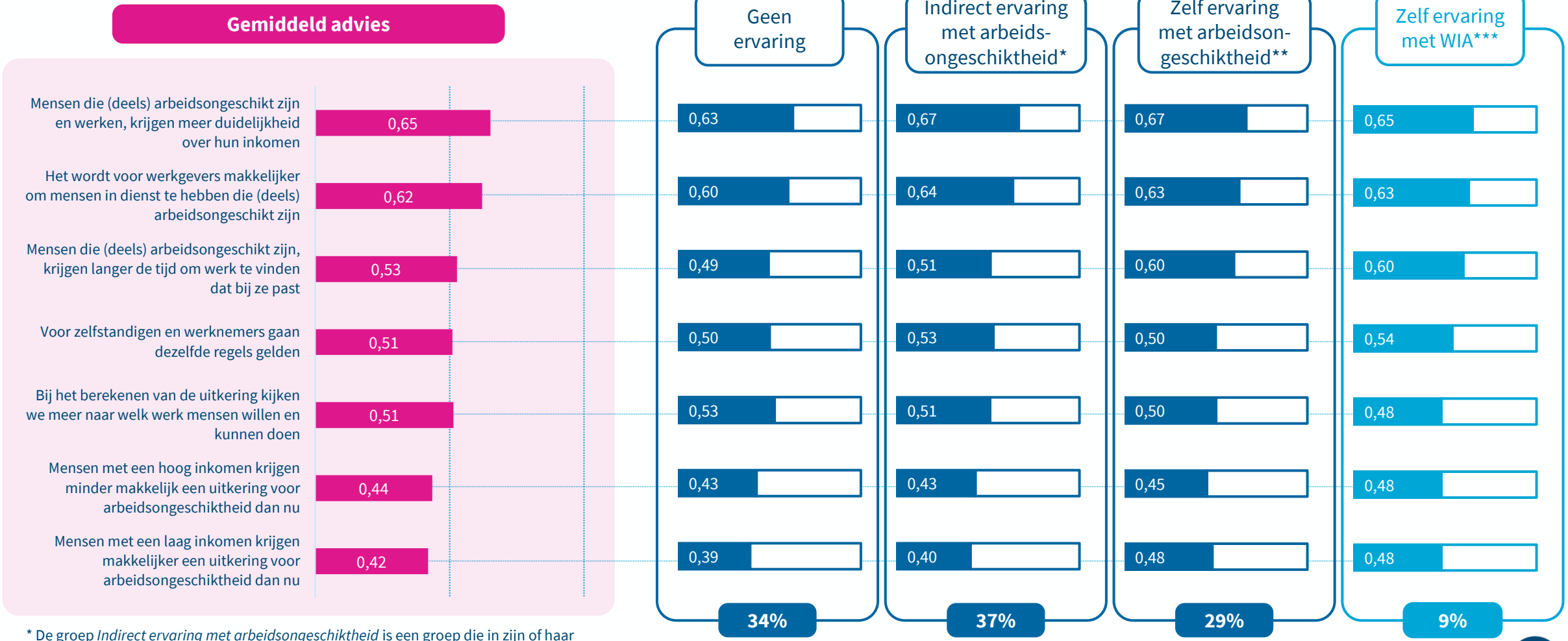

* De groep *Indirect ervaring met arbeidsongeschiktheid* is een groep die in zijn of haar omgeving in aanraking geweest is met arbeidsongeschiktheid, maar niet zelf. Bijvoorbeeld doordat iemand in de nabije omgeving beoordeeld is geweest als (deels) arbeidsongeschikt, of mensen die zich voor hun werk bezig houden met arbeidsongeschiktheid.

** De groep *Zelf ervaring met arbeidsongeschiktheid* zijn alle deelnemers die aangeven ooit beoordeeld te zijn als (deels) arbeidsongeschikt. Dus ook mensen die met de WAO, Wajong, Ziektewet of Participatiewet te maken hebben gehad.

*** De groep *Zelf ervaring met WIA* is onderdeel va de groep *Zelf ervaring met arbeidsongeschiktheid.* Het percentage is het aandeel van alle deelnemers.

Algemene resultaten – Uitgesplitst naar gender

Panel

Vrouwen en mannen hebben dezelfde prioritering van de doelen.

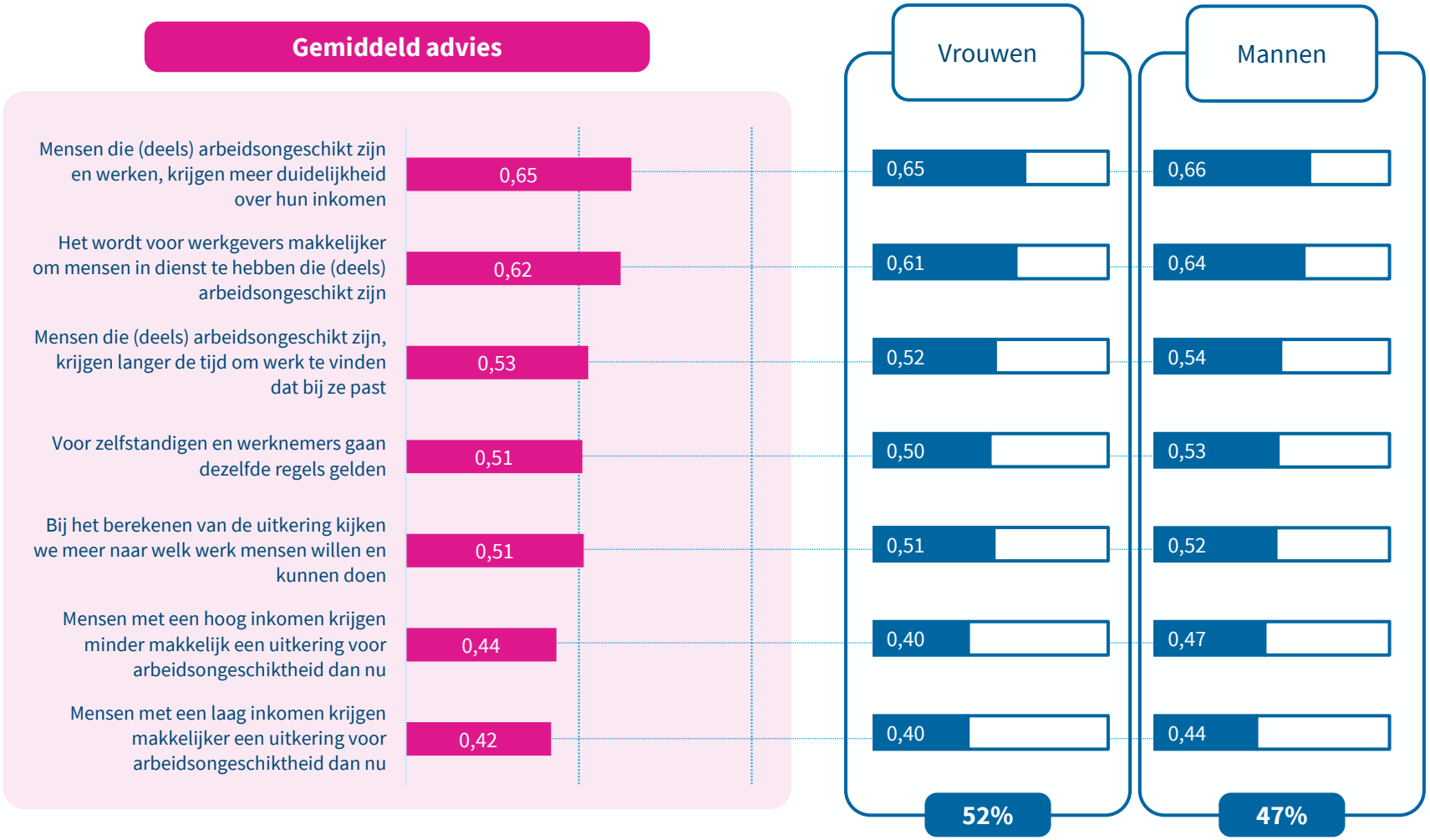

Algemene resultaten – Uitgesplitst naar opleidingsniveau

Panel

Mensen met verschillende opleidingsniveaus hebben dezelfde prioritering van de doelen. Over het algemeen adviseren theoretisch geschoolde mensen op alle doelen iets minder sterk in te zetten.

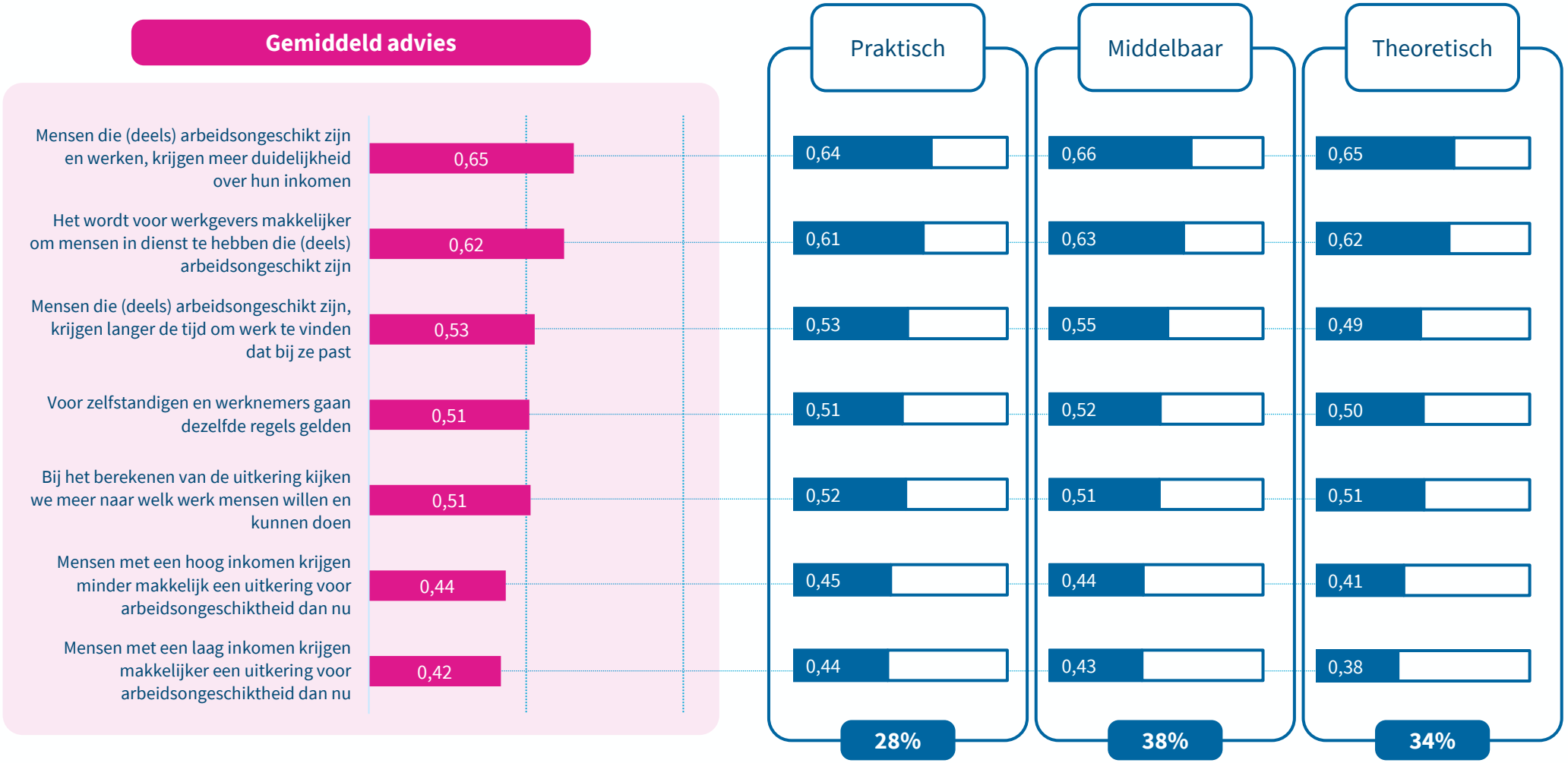

Algemene resultaten – Uitgesplitst naar leeftijdsgroep

Panel

Mensen van verschillende leeftijden hebben een gelijke prioritering van de doelen. Over het algemeen adviseren mensen van 65 jaar en ouder op alle doelen iets sterker in te zetten.

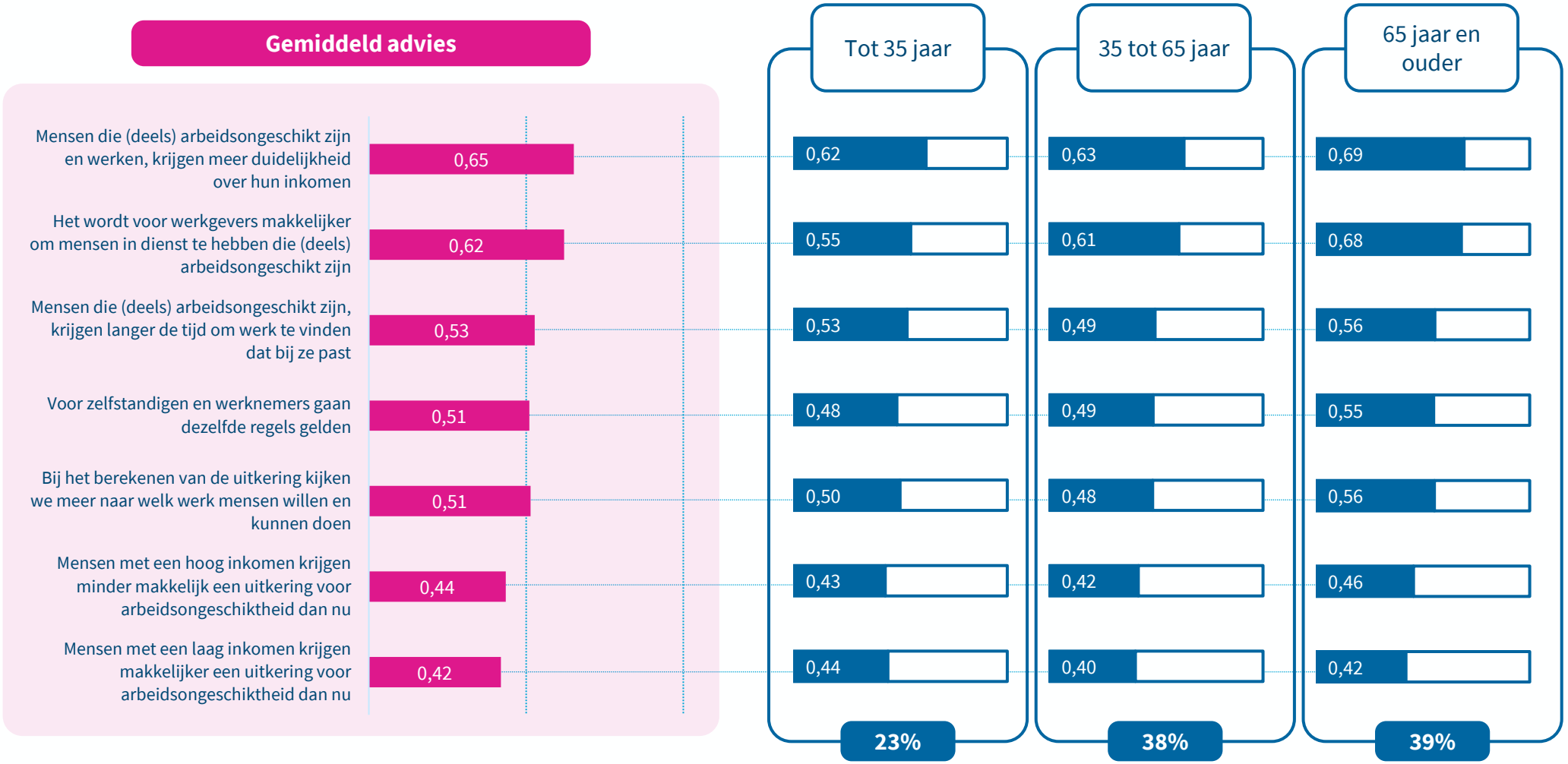

Algemene resultaten – Uitgesplitst naar in loondienst, zelfstandige of werkgever

Panel

Mensen in loondienst en zelfstandigen hebben dezelfde prioritering van doelen. Mensen die werkgever hebben een andere prioritering, maar deze groep is te klein om betrouwbare uitspraken te doen.

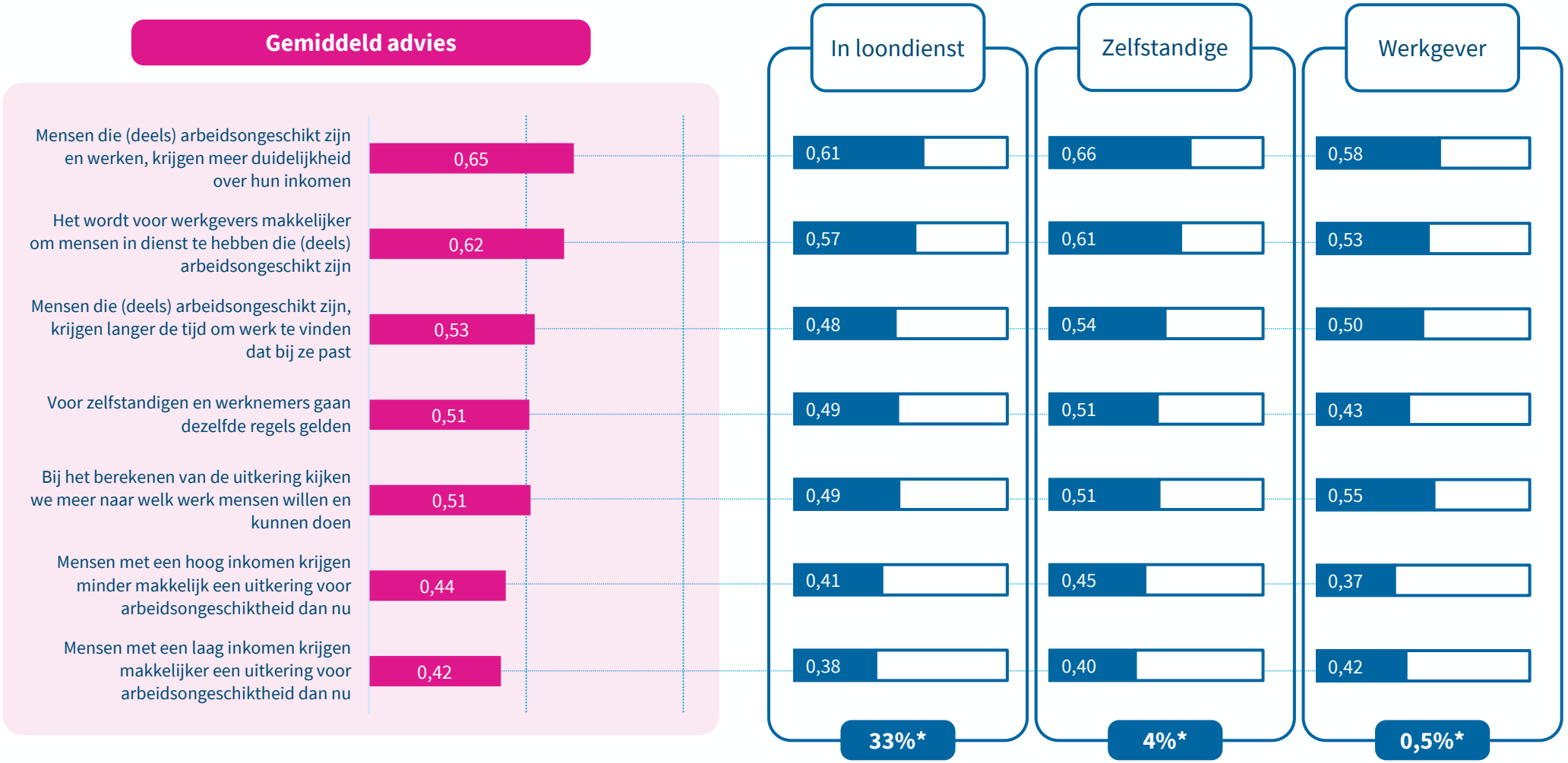

* De percentages zijn ten opzichte van het totaal aantal deelnemers. 19% van de deelnemers heeft niet aangegeven of ze in één van deze groepen behoren.

Analyse van argumenten

Terug naar inhoudsopgave

Uitleg argumentenanalyse

Argumentenanalyse van de motivaties van respondenten

Toelichting

- **Motivatie:** Deelnemers konden optioneel hun keuzes motiveren. Daarbij noemen zij – in verschillende persoonlijke bewoordingen – vaak vergelijkbare argumenten
- **Codeboek:** We hebben de meest voorkomende argumenten een code gegeven. Het betreft typisch tien tot vijftien argumenten per optie.
- **Analyse**: We hebben voor elke optie in de PWE keuzetaak minimaal 450 motivaties uit de panel en open raadpleging gecodeerd.
- **Top:** We laten de meest genoemde argumenten zien binnen een optie als mensen het schuifje op positie 0,25, 0,5, 0,75 of 1 zetten (linker kolom) en we laten argumenten zien als mensen het schuifje op positie 0 zetten (rechter kolom).

Mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn en werken, krijgen meer duidelijkheid over hun inkomen

0,64

Waarom adviseren deelnemers de overheid om dit wel of niet te doen?

Genoemde argumenten om dit wel te doen	Frequentie
Duidelijkheid is niet meer dan logisch; iedereen heeft het recht te weten waar hij/zij aan toe is.	★★★★★ ★★★★★
Duidelijkheid is altijd belangrijk.	★★★★ ★★★★
Het huidige systeem is niet duidelijk genoeg.	★★★★ ★
Onzekerheid over inkomen geeft stress en dit helpt mensen niet om weer aan het werk te gaan.	★★★ ★★★★
Duidelijke regels maken werken aantrekkelijker.	★ ★★
Transparantie is heel belangrijk.	- ★

Genoemde argumenten om dit niet te doen	Frequentie
Het huidige systeem is duidelijk genoeg.	- ★

De oranje sterretjes geven aan hoe vaak een argument wordt genoemd door mensen die zelf wel ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid

★ (0 tot 5%) ★★ (5 tot 10%) ★★★ (10 tot 15%) ★★★★ (15 tot 20%) ★★★★★ (20% of meer)

De blauwe sterretjes geven aan hoe vaak een argument wordt genoemd door mensen die zelf geen ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid

★ (0 tot 5%) ★★ (5 tot 10%) ★★★ (10 tot 15%) ★★★★ (15 tot 20%) ★★★★★ (20% of meer)

Quotes in de motivatie van de optie: ‘Mensen die (deels) arbeids-ongeschikt zijn en werken, krijgen meer duidelijkheid over hun inkomen’

"in Nederland moet je altijd duidelijk weten waar je aan toe bent"

"Duidelijkheid is natuurlijk altijd belangrijk. Bovendien hoeft het niks te kosten"

"Dat moet altijd , vind ik , je hebt er recht op als (deels) arbeidsongeschikte."

"Je moet als overheid duidelijk zijn. Welk deel wordt als uitkering gegeven en welk deel moet ik zelf bijverdienen om rond te kunnen komen."

"Dit is denk ik een goed streven. Een grote drempel voor mensen om aan het werk te gaan is dat ze bang zijn hun oude rechten te verliezen. Een voorstel wat hiervoor is gedaan om werknemers die aan het werk gaan, minimaal 5 jaar nog de oude rechten kunnen behouden. Dit zou het verlammende effect kunnen verminderen dat mensen altijd terugmogen naar die oude uitkeringssituatie als werken toch niet lukt."

"Bij mijzelf was dit erg onduidelijk en waren er verkeerde verwachtingen geschept. Dit mag dus zeker duidelijker"

"Het is voor iedereen belangrijk zekerheid te hebben en op basis hiervan naar de toekomst te kunnen kijken en te plannen. Zekerheid zorgt voor minder stress."

"Er is nu veel te lang onzekerheid en ik moest mijn eigen huis eerst verteren. Voedselbank geweest. Vreselijke tijd. Uitval in 2015, WIA in 2021, laag arbeidsongeschiktspercentage terwijl ik voor 100% niet mijn eigen werk kon doen en hierdoor nu in financiële problemen zit. Ik ontvang €1228 per maand maar dat is lange tijd nog veel minder geweest. Je kunt geen huis huren. Ik woon bij zoon in."

"Onzekerheid lijkt me vreselijk. Vaste lasten gaan door. Snel duidelijkheid krijgen lijkt me essentieel. Zowel praktisch als emotioneel gezien."

"Duidelijkheid helpt tegen stress en bevordert het maken van de juiste keuzen."

"voorlichting en informatie is nu afwezig: de taal in de brieven is niet te begrijpen en de taal is ook soms dreigend. Als je toch al ziek bent wordt je van dit soort dingen nóg zieker. Helemaal als je met een burn-out te maken hebt."

Het wordt voor werkgevers makkelijker om mensen in dienst te hebben die (deels) arbeidsongeschikt zijn

0,62

Waarom adviseren deelnemers de overheid om dit wel of niet te doen?

Genoemde argumenten om dit wel te doen	Frequentie
Dit kan risico's voor werkgevers beperken en zorgen en drempels weghalen.	★★★★★ ★★★★
Iedereen moet een kans krijgen te werken.	★★★ ★★
Dit vergroot de kans dat mensen weer aan het werk gaan.	★★★ ★★★
Het moet makkelijker worden dat mensen deelnemen op de arbeidsmarkt.	★★★ -
Zo kost het de werkgever minder geld.	★★ ★★
Er moet gekeken worden naar wat iemand nog kan; er is misschien meer mogelijk.	★ ★★★

Genoemde argumenten om dit niet te doen	Frequentie
Werkgevers worden al genoeg geholpen en beschermd.	★ ★

De oranje sterretjes geven aan hoe vaak een argument wordt genoemd door mensen die zelf wel ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid

★ (0 tot 5%) ★★ (5 tot 10%) ★★★ (10 tot 15%) ★★★★ (15 tot 20%) ★★★★★ (20% of meer)

De blauwe sterretjes geven aan hoe vaak een argument wordt genoemd door mensen die zelf geen ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid

★ (0 tot 5%) ★★ (5 tot 10%) ★★★ (10 tot 15%) ★★★★ (15 tot 20%) ★★★★★ (20% of meer)

Quotes in de motivatie van de optie: ‘Het wordt voor werkgevers makkelijker om mensen in dienst te hebben die (deels) arbeidsongeschikt zijn’

“Helpt bij de krapte op de arbeidsmarkt en de integratie van mensen de arbeidsongeschikt zijn"

"Het is belangrijk dat mensen zoveel mogelijk worden gestimuleerd om mee te draaien in de maatschappij op een manier die past en haalbaar is. Als werkgevers hier meer ruimte voor krijgen, kunnen mogelijk meer mensen op hun plek komen"

"Hoe meer mensen er kunnen gaan werken hoe minder kosten de overheid heeft. Hoe makkelijker het wordt om deze mensen in dienst te nemen, hoe sneller werkgevers dit doen."

"Dit juich ik toe, ik ben zelf dus iemand die het heeft meegemaakt te MOETEN solliciteren terwijl ik van te voren al wist het niet te kunnen. Een werkgever neemt je nooit aan als je niet kunt beloven er morgen ook te zijn, vandaag gaat het goed maar morgen is een heel ander verhaal. En logisch ook want dat kost ze veel geld als ze mensen aannemen en dan vervolgens niet komen werken en dus een ander in moeten zetten, dat is dubbel geld. Dus als ze de zekerheid krijgen van opvang vanuit de gemeente/het rijk dat deze mensen vergoed worden zal een baas meer bereid zijn."

"Je bent toch afhankelijk van werkgevers om deze mensen aan het werk te krijgen."

"Ik vind het heel belangrijk dat iedereen die kan, gaat werken. Werk geeft voldoening en het gevoel dat je erbij hoort en meedoet in de maatschappij, dus belangrijk voor iedereen. Het is dus fijn als werkgevers minder drempels hebben om deze mensen in dienst te nemen."

"Mensen die arbeidsongeschikt zijn hebben vaak minder zelfvertrouwen en zijn onzeker of ze wel ander werk kunnen doen.

Een jobcoach kan ze op weg helpen. Gevaar is wel dat extra hulp ook stigmatiserend kan werken."

"Ja, zodat mensen weer aan het werk kunnen."

"Dat is al best makkelijk en goed gesubsidieerd. En bedrijven kunnen prima iemand scholen of inhuren om het goed te begrijpen."

"Ik ken genoeg mensen die arbeidsongeschikt zijn die prima kunnen werken."

"Ik heb hiervoor gekozen, omdat ik denk dat door deze maatregel uiteindelijk meer (deels) arbeidsongeschikten aan het werk komen. Is echter wel een kwestie van een lange adem, wil deze maatregel werken (wat kosten betreft)."

Mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn, krijgen langer de tijd om werk te vinden dat bij ze past

0,53

Waarom adviseren deelnemers de overheid om dit wel of niet te doen?

Genoemde argumenten om dit wel te doen	Frequentie
(Passend) werk vinden is lastig en kost tijd.	★★★★★ ★★★★★
Dat is beter voor lange termijn, want mensen houden werk dat bij hen past langer vol.	★★★★ ★★★
Zo is er minder stress en meer tijd voor herstel.	★★★ ★★★★
Mensen moeten ook goed begeleid worden.	★★ ★
Meer ruimte voor de menselijke maat, want je weet niet wat mensen moeten doorstaan.	★★ ★★
Behoudt wel een prikkel om aan het werk te gaan.	★ ★★

Genoemde argumenten om dit niet te doen	Frequentie
Er is werk genoeg.	★ ★★
De huidige periode is lang genoeg.	★ ★
Er is vooral (betere) begeleiding nodig.	- ★

De oranje sterretjes geven aan hoe vaak een argument wordt genoemd door mensen die zelf wel ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid

★ (0 tot 5%) ★★ (5 tot 10%) ★★★ (10 tot 15%) ★★★★ (15 tot 20%) ★★★★★ (20% of meer)

De blauwe sterretjes geven aan hoe vaak een argument wordt genoemd door mensen die zelf geen ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid

★ (0 tot 5%) ★★ (5 tot 10%) ★★★ (10 tot 15%) ★★★★ (15 tot 20%) ★★★★★ (20% of meer)

Quotes in de motivatie van de optie: ‘Mensen die (deels) arbeids-ongeschikt zijn, krijgen langer de tijd om werk te vinden dat bij ze past’

"Je wilt baan behoud maar dan zonder tegenwerking. Wat meer de tijd voor herstel bij burn-out beroepsziekte."

“Er is altijd werk te vinden, dus waarom meer tijd?"

"Neutraal. 2 jaar is mijns inziens voldoende om je aan te passen. Het leven als arbeidsongeschikte is erg onzeker en kan variëren per jaar, maar ik zie dat dat liever opgelost wordt door de regeling te verbeteren als je (tijdelijk) meer/minder kan werken."

"Heel belangrijk dat mensen die arbeidsongeschikt zijn werk vinden die bij hun past zodat ze veel plezier in hun werk ervaren"

"Ik heb t als zeer stressvol ervaren om op tijd een baan te vinden om aan mijn restverdiencapaciteit te kunnen voldoen. Als dat niet op tijd gelukt was, was ik op het bestaansminimum terecht gekomen. Zomaar. Heel beangstigend. De Participatiewet, hoe goed ook, zat me in de weg. Met een WIA loop je keihard tegen de Banenafspraak aan. Werkgevers vragen of je een indicatie Banenafspraak hebt. Zo niet, sta je 1-0 achter. WIA is ok als je bij dezelfde werkgever kunt blijven als je gedeeltelijk arbeidsongeschikt wordt. Als je moet gaan solliciteren is t een regelrechte ramp."

"Passend werk maakt de mens gelukkiger."

"Vind dat dat per persoon kan verschillen dus denk persoonsgebonden aanpak het beste en eerlijkste is"

"Er is voldoende tijd. Wel zouden er mogelijkheden voor maatwerk moeten zijn"

"Denk dat het niet gaat om tijd maar de manier waarop.

De werkgevers hebben vaak veel kansen, maar de samenwerking met de werkplein/ uwv loopt erg moeilijk wegens personeelsbezetting en onwetendheid van begeleiders zelf. Als daar meer ruimte gemaakt wordt, om samenwerking goed in gang zetten met werkgevers, kunnen veel vacatures opgelost worden + minder uitkeringen."

“Is misschien prettig voor deze mensen, maar er moet wel een termijn op zitten, want anders zijn er veel die dat aan hun laars lappen en lekker uitkering krijgen en zwart gaan werken"

"Het is voor arbeidsongeschikten vaak moeilijk om passend werk te vinden, dus het is logisch dat ze daar meer tijd voor krijgen"

"Wanneer mensen echt iets vinden wat bij ze past, gaan ze ook minder snel bij die baan weg. Of melden zich minder snel ziek. Wanneer ze opgejaagd worden om snel weer te gaan werken pakken ze uiteindelijk alles aan wat er open staat, waardoor het vaak weer mis gaat."

Voor zelfstandigen en werknemers gaan dezelfde regels gelden

0,51

Waarom adviseren deelnemers de overheid om dit wel of niet te doen?

Genoemde argumenten om dit wel te doen	Frequentie
Gelijke behandeling is belangrijk.	★★★★★ ★★★★★
Zelfstandigen hebben ook een goed vangnet nodig.	★★★★ ★★★
Zolang zelfstandigen ook premie betalen.	★★ ★★★
Ja, maar niet teveel. Want ze moeten ook zichzelf verzekeren; het behoort tot de risico's van zelfstandige zijn.	★★ ★★
Zoveel mogelijke dezelfde regels, maar het blijven verschillende groepen dus helemaal hetzelfde hoeft niet.	★ ★★
Dit maakt het systeem eenvoudiger.	★ ★

Genoemde argumenten om dit niet te doen	Frequentie
Ze moeten zichzelf verzekeren, want het behoort tot de risico's van zelfstandige zijn.	★★★ ★★★★
Zelfstandigen en werknemers zijn verschillende groepen dus je hoeft ze niet hetzelfde te behandelen.	★ ★
Zelfstandigen moeten hier zelf voor kunnen kiezen.	- ★★

De oranje sterretjes geven aan hoe vaak een argument wordt genoemd door mensen die zelf wel ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid

★ (0 tot 5%) ★★ (5 tot 10%) ★★★ (10 tot 15%) ★★★★ (15 tot 20%) ★★★★★ (20% of meer)

De blauwe sterretjes geven aan hoe vaak een argument wordt genoemd door mensen die zelf geen ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid

★ (0 tot 5%) ★★ (5 tot 10%) ★★★ (10 tot 15%) ★★★★ (15 tot 20%) ★★★★★ (20% of meer)

Quotes in de motivatie van de optie: ‘Voor zelfstandigen en werknemers gaan dezelfde regels gelden’

"iedereen moet gelijk behandeld worden en niet discrimineren"

"iedereen moet gelijk zijn, dus zelfstandigen en werknemers gelijk"

"Niet alles over één kam scheren. Zelfstandigen hebben de meeste tijd hier zelf voor gekozen en willen niet in de fuik terecht komen van bemoeienis van de overheid,"

"waarom zou er onderscheid gemaakt moeten worden; de zelfstandige heeft recht op een uitkering als hij/zij daar ook premie voor betaald heeft."

"ZZPers etc accepteren hogere risico's omdat hier ook mogelijk hogere beloningen tegenover staan, Het is hun eigen verantwoordelijkheid om te zorgen dat ze gedekt zijn tegen kalamiteiten, anders hebben zij alleen maar de voordelen en geen nadelen, dit is oneerlijk tegenover mensen die gewoon in loondienst werken. Uiteraard moet er wel voor gezorgd worden dat niemand in de erge armoede beland door ziekte, maar ZZPer zouden hier dus verplicht zelf voor moeten opdraaien ipv dat het uit de gezamelijke pot komt."

"Ook een zelfstandige heeft een vangnet nodig. Niet iedere zelfstandige kan zich een goeie verzekering veroorloven."

"Zelfstandigen kunnen bepaalde risicos niet dragen. Daarbij als een zelfstandige arbeidsongeschikt raakt, komt deze in dezelfde problematiek terecht als een werknemer."

"Lastig te beantwoorden vraag. Belangrijk is dat betaalbare verzekeringen aangeboden worden,"

"Niet iedereen berekent in dat je leven in 1 keer op halt kan worden gezet. Zorg dat iedereen, en dan ook iedereen en meebetaald vanuit loon/zelfstandigen/uitkering aan zijn eigen arbeidsongeschiktheid en pensioen"

"De term 'zelfstandigen' zegt het al, zij hebben gekozen om zelf verantwoordelijk te zijn voor verzekeringen, dus ook in het geval van arbeidsongeschiktheid."

"zelfstandigen kunnen zelf apart een verzekering hiervoor afsluiten, het is niet nodig dat dit vanuit de overheid gebeurt"

"Zelfstandigen maken zelf keuze om geen werknemer te zijn. Dus moeten voor zichzelf zorgen via ao verzekering. Als ze niet eerlijk worden beloond door opdrachtgevers, moeten via dba wet de bron van het probleem oppakken."

Bij het berekenen van de uitkering kijken we meer naar welk werk mensen willen en kunnen doen

0,51

Waarom adviseren deelnemers de overheid om dit wel of niet te doen?

Genoemde argumenten om dit wel te doen	Frequentie
Er moet gekeken worden naar wat iemand nog kan; er is misschien meer mogelijk.	★★★★★ ★★★★
Mensen zullen meer werken of houden werk langer vol als ze iets leuk vinden.	★★★ ★★★
Als je kan werken dan moet je dat ook doen. Of het werk leuk is, is minder belangrijk.	★★ ★★★★★
Een goede match is goed voor de maatschappij en voor degene die arbeidsongeschikt is.	★★ ★★
Het is belangrijk dat mensen actief blijven op de arbeidsmarkt.	★★ ★★
Eigen inbreng in het proces (autonomie) is belangrijk.	★ ★

Genoemde argumenten om dit niet te doen	Frequentie
Als je kan werken dan moet je dat ook doen. Of het werk leuk is, is minder belangrijk.	★ ★★
Uitkering mag niet afhankelijk zijn van het soort werk.	★ ★
Dit is niet nodig, het werkt nu prima.	★ ★

De oranje sterretjes geven aan hoe vaak een argument wordt genoemd door mensen die zelf wel ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid

★ (0 tot 5%) ★★ (5 tot 10%) ★★★ (10 tot 15%) ★★★★ (15 tot 20%) ★★★★★ (20% of meer)

De blauwe sterretjes geven aan hoe vaak een argument wordt genoemd door mensen die zelf geen ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid

★ (0 tot 5%) ★★ (5 tot 10%) ★★★ (10 tot 15%) ★★★★ (15 tot 20%) ★★★★★ (20% of meer)

Quotes in de motivatie van de optie: ‘Bij het berekenen van de uitkering kijken we meer naar welk werk mensen willen en kunnen doen’

"daar mag best verandering inkomen in mijn lijst stond zelfs vrachtwagen chauffeur terwijl ik reuma heb en geen rijbewijs"

"Logisch, de menselijke maat."

"Passend werk waar mensen gemotiveerd voor zijn, is duurzamer, leidt tot minder uitval. Dat is in het voordeel van de hele maatschappij."

"Nee, ik struikel over “willen”. Enige voorkeur mag, maar om daar nou in alle gevallen rekening mee te houden vind ik oneerlijk."

"Nogmaals, ik ben zelf het voorbeeld van verkeerd inschatten omdat ik te weinig verdiende en volgens de computer kon ik nog wel iets anders doen terwijl dat nog intensiever zou zijn dan wat ik deed maar tja een computer heeft geen oog voor lichamelijke ongemakken en pijn dus kijkt alleen naar of iemand kan zitten bijvoorbeeld en als het antwoord ja is dan komen er ineens vreemde baantjes uitrollen en op basis van dat salaris was het dus niet 30% of meer verschil en daardoor kwam ik in de bijstand in plaats van de WAO. Dus ik vind het heel goed als deze berekeningen op de schop gaan en er gekeken gaat worden of je daadwerkelijk no iets kunt en niet het verschil in salaris."

"Als de overheid meer rekening houdt met wat men daadwerkelijk kan en wil doen zal dat m.i. ook leiden tot een groter aantal arbeidsongeschikten die uiteindelijk aan het werk zullen gaan en ook blijven omdat ze het werk bijv. leuk vinden."

"Bij het berekenen van een uitkering worden allerlei tabellen en mogelijkheden toegepast. Het programma geeft dan aan welk werk iemand nog zou kunnen doen. Hier komen absurde suggesties uit voort die veelal nergens op slaan of toch niet binnen het kunnen van de werknemer valt. Of iemand het voorgestelde werk wil doen is nooit aan de orde. Er wordt veel druk uitgeoefend tijdens deze gesprekken en je hebt het gevoel dat je geen kant meer op kan, klem gezet"

"Gebeurt nu te weinig met een theoretische afschatting, dat is ellende en niet gebaseerd op een daadwerkelijk beeld van de arbeidsmarkt"

"Lijkt me logisch: als mensen werk mógen doen dat ze leuk vinden, is de kans op opnieuw uitval veel kleiner."

"Mensen hebben vaak nog geen idee welk werk passend zou zijn, wat ze zouden willen en waar kansen liggen op de arbeidsmarkt. Op dit moment wordt er bij de WIA beoordeling al gekeken naar functies die mensen (in theorie) zouden kunnen uitvoeren (de beroemde loempiavellen vouwer en de wikkelaar) en dat werkt niet echt."

Mensen met een hoog inkomen krijgen minder makkelijk een uitkering voor arbeidsongeschiktheid dan nu

0,44

Waarom adviseren deelnemers de overheid om dit wel of niet te doen?

Genoemde argumenten om dit wel te doen	Frequentie
Mensen met een hoog inkomen kunnen toch wel rondkomen, ook als zij wat meer inleveren.	★★★★ ★★★
Mensen met een hoog inkomen hebben vaak wat gespaard.	★★★ ★★★★★
Inkomen en arbeidsongeschiktheid zouden niks met elkaar te maken moeten hebben.	★★ ★★
Iedereen heeft recht op steun want iedereen kan arbeidsongeschikt raken	★★ ★
De huidige regeling is onrechtvaardig en dit moet veranderen	★★ ★
Het is oneerlijk als mensen met een hoog inkomen minder makkelijk een uitkering krijgen	★★ ★

Genoemde argumenten om dit niet te doen	Frequentie
Het is oneerlijk als mensen met een hoog inkomen minder makkelijk een uitkering krijgen	★★ ★
Inkomen en arbeidsongeschiktheid zouden niks met elkaar te maken moeten hebben.	★ ★★
Iedereen heeft recht op steun want iedereen kan arbeidsongeschikt raken	★ ★★

De oranje sterretjes geven aan hoe vaak een argument wordt genoemd door mensen die zelf wel ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid

★ (0 tot 5%) ★★ (5 tot 10%) ★★★ (10 tot 15%) ★★★★ (15 tot 20%) ★★★★★ (20% of meer)

De blauwe sterretjes geven aan hoe vaak een argument wordt genoemd door mensen die zelf geen ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid

★ (0 tot 5%) ★★ (5 tot 10%) ★★★ (10 tot 15%) ★★★★ (15 tot 20%) ★★★★★ (20% of meer)

Quotes in de motivatie van de optie: ‘Mensen met een hoog inkomen krijgen minder makkelijk een uitkering voor arbeidsongeschiktheid dan nu’

"Arbeidsongeschiktheid heeft niets met hoogte van salaris te maken"

"Regels zouden voor iedereen gelijk moeten zijn"

"Ze zijn in principe beter in staat om voor zichzelf te zorgen. Wel staat het op gespannen voet met de rechtsgelijkheid."

"hebben vaak wel een paar centen achter de hand"

"Nu is het niet van belang voor de uitkering wat je ziekte is maar meer bepalend is het inkomen. Mensen met hoge salarissen worden volledig afgekeurd en mensen met een modaal inkomen deels afgekeurd. Dit heeft niets met iemand zijn situatie te maken. Verkeerde regels en wetgeving bepalen op die manier iemands toekomst."

"Discriminatie"

"Deze mensen hebben ook vaak hogere lasten dt is net zo vervelend als dat lage mensen die hun lasten niet kunnen betalen. Bovendien droegen ze ook meer bij aan de mogelijkheid via belastinggeld"

"Hebben meer kansen gehad om te sparen en buffer op te bouwen dan mensen met een laag inkomen"

"Eigenlijk is het van de gekke dat je inkomen bepaalt voor hoeveel procent je arbeidsongeschikt zou zijn.

Dit is absoluut onverdedigbaar. Je lichamelijke en of geestelijke gezondheid zou de richtlijn moeten zijn. En mensen met een hoog inkomen (hoger opgeleiden)zijn beter in staat om ander werk te vinden dan lager opgeleiden. Dat zij wellicht minder gaan verdienen is totaal niet van belang, daar kunnen zij zich voor verzekeren en zou niet door ons allemaal betaald moeten worden."

"people with higher incomes are less likely to struggle financially due to disability, they have contributed so should still receive benefits"

"ik vind dat als mensen met een hoog inkomen arbeidsongeschikt raken ,ze net zoveel recht hebben als iemand met een laag inkomen"

"Er is op dit moment door de gekozen opzet (door economen waarschijnlijk, niet door gemiddelde mensen) een structurele oneerlijkheid die ervoor zorgt dat mensen met een laag inkomen veel minder kans hebben op een uitkering dan mensen met een hoger inkomen, die dezelfde 'kwaal' hebben."

Mensen met een laag inkomen krijgen makkelijker een uitkering voor arbeidsongeschiktheid dan nu

0,42

Waarom adviseren deelnemers de overheid om dit wel of niet te doen?

Genoemde argumenten om dit wel te doen	Frequentie
Lage inkomens zijn vatbaarder voor (financiële) problemen	★★★★ ★★★
Mensen met een laag inkomen hebben al moeite met rondkomen	★★★★ ★
Het huidige systeem benadeelt mensen met een lager inkomen	★★★ ★★
Mensen hebben recht op genoeg inkomen	★★ ★★
Mensen moeten doen wat ze kunnen voor hun inkomen	★ ★★
Ja, maar let erop dat mensen er geen misbruik van maken	★ ★★

Genoemde argumenten om dit niet te doen	Frequentie
Iedereen moet gelijk behandeld worden	★★★ ★★★
Inkomen en arbeidsongeschiktheid zouden niks met elkaar te maken moeten hebben	★★ ★★
Mensen moeten doen wat ze kunnen voor hun inkomen	★ ★★
Verhoogt het risico op misbruik	★ ★

De oranje sterretjes geven aan hoe vaak een argument wordt genoemd door mensen die zelf wel ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid

★ (0 tot 5%) ★★ (5 tot 10%) ★★★ (10 tot 15%) ★★★★ (15 tot 20%) ★★★★★ (20% of meer)

De blauwe sterretjes geven aan hoe vaak een argument wordt genoemd door mensen die zelf geen ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid

★ (0 tot 5%) ★★ (5 tot 10%) ★★★ (10 tot 15%) ★★★★ (15 tot 20%) ★★★★★ (20% of meer)

Quotes in de motivatie van de optie: ‘Mensen met een laag inkomen krijgen makkelijker een uitkering voor arbeidsongeschiktheid dan nu’

"lagere inkomens komen nu al niet rond dus beter voor hun om als ze arbeidsongeschiktheid zijn hogere kosten krijgen"

"Omdat die mensen daar recht op hebben om te kunnen leven"

"Gelijke monniken, gelijke kappen. Iedereen hoort hetzelfde behandeld te worden. Maakt niet uit of inkomen hoog of laag is"

"Lijkt me dat mensen met een lager inkomen juist eerder een uitkering moeten krijgen of er moet een ander vangnet komen voor inkomstenderving"

"Met moet voor mensen met een laag inkomen niet meteen makkelijker worden dan nu.
Een verlies aan inkomen bij deze groep heeft vaak wel een groter impact dan bij mensen met een hoger inkomen. Dat komt doordat mensen met een hoger inkomen over het algemeen meer kunnen sparen, en makkelijker een financiële tegenvaller kunnen opvangen. Daarom moeten mensen met een lager inkopen sneller en een ruimere uitkering krijgen dan bij mensen met een hoger inkomen."

"De broek zelf niet omhoog kunnen houden is iets verschrikkelijks, ik ken iemand die de eindjes bij elkaar moet knopen en nét niet in aanmerking komt."

"De WIA is nu zo geregeld dat mensen met n laag inkomen een lager arbeidsongeschiktheidspercentage kunnen krijgen dan mensen met een hoger inkomen. Zeer oneerlijk."

"Mensen kiezen niet voor een ziekte of beperking. De druk die mensen ervaren om te moeten werken is enorm. Dit werkt het eventuele herstel tegen. Ga liever uit van vertrouwen, breng mensen in een financieel stabiele situatie en ga van daaruit samen met mensen opbouwen. Ik ben ervan overtuigd dat iedereen graag wil werken, mee wil doen in de maatschappij en zich nuttig en gewenst wil voelen. (De uitzonderingen daar gelaten)"

"Het inkomen is geen reden om wel of niet een arbeidsongeschiktheidsuitkering te krijgen, die uitkering is voor mensen die arbeidsongeschikt zijn, los van het inkomen."

"Regels moeten voor iedereen gelijk zijn"

"Op deze vraag wil ik zeggen mensen die dus een laag salaris hebben moeten niet nog minder salaris krijgen als ze ziek worden want dit is het geval bij mij geweest waardoor ik ontzettend krap zat elke maand en in de schulden was beland"

Over concrete maatregelen om een doel te bereiken

Terug naar inhoudsopgave

Uitleg van de vervolgvragen over concrete maatregelen

Vervolgvragen over het advies dat je net hebt gegeven

Je hebt geadviseerd dat de overheid moet zorgen dat **mensen met een hoog inkomen minder makkelijk een uitkering voor arbeidsongeschiktheid krijgen dan nu.**

De overheid kan dat doen door de volgende maatregel te nemen:

De overheid kan bij het berekenen van het verlies van inkomen een maximum bedrag gebruiken voor je inkomen voordat je ziek werd. Ze gebruikt dan hetzelfde bedrag voor iedereen met een hoog inkomen, namelijk ongeveer 70 duizend euro. Daardoor wordt het percentage arbeidsongeschiktheid van mensen met een hoog inkomen lager.

Mensen met een hoog inkomen krijgen dan minder snel een uitkering voor arbeidsongeschiktheid dan nu. En ze krijgen vaker een lagere uitkering dan ze nu zouden krijgen. En ze krijgen minder vaak het oordeel 'volledig arbeidsongeschikt'. Maar dat betekent ook dat mensen met een hoog inkomen die (deels) arbeidsongeschikt een groter deel van hun inkomen verliezen dan mensen met een laag inkomen.

Zou jij de overheid adviseren deze maatregel te nemen?* (1/1)

Selecteer

Toelichting

- **Doel:** Inzicht krijgen in welke concrete maatregelen burgers adviseren aan de overheid.
- **Keuzesituatie**: Wanneer deelnemers de slider op of over het midden plaatsten en dus een score van 0,50 of hoger gaven, dan kregen zij meerdere concrete maatregelen te zien die de overheid overweegt om dit doel te behalen. Ze konden aangeven of ze de overheid zouden adviseren deze maatregel te nemen.
- **Analyse**: We laten voor zowel deelnemers die zelf ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid als deelnemers die niet zelf ervaring hebben zien of zij de concrete maatregelen adviseren en hoe sterk.

Vragen over concrete maatregelen aan deelnemers die adviseren dat mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn en werken meer duidelijkheid krijgen over hun inkomen (1)

Panel

De overheid kan verschillende uitkeringen van de WIA samenvoegen tot één algemene uitkering. Dan verdwijnt zowel de aparte uitkering voor mensen die de rest van hun leven volledig arbeidsongeschikt zijn als de aparte uitkering voor mensen die minder verdienen dan ze volgens de overheid zouden kunnen doen.

De overheid kan ook één van de aparte uitkeringen afschaffen, namelijk:

1. **Optie 1: de uitkering voor mensen die de rest van hun leven volledig arbeidsongeschikt zijn, of**
2. **Optie 2: de lagere uitkering voor mensen die minder verdienen dan ze volgens de overheid zouden kunnen doen.**

Zou jij de overheid adviseren een van deze maatregelen te nemen?

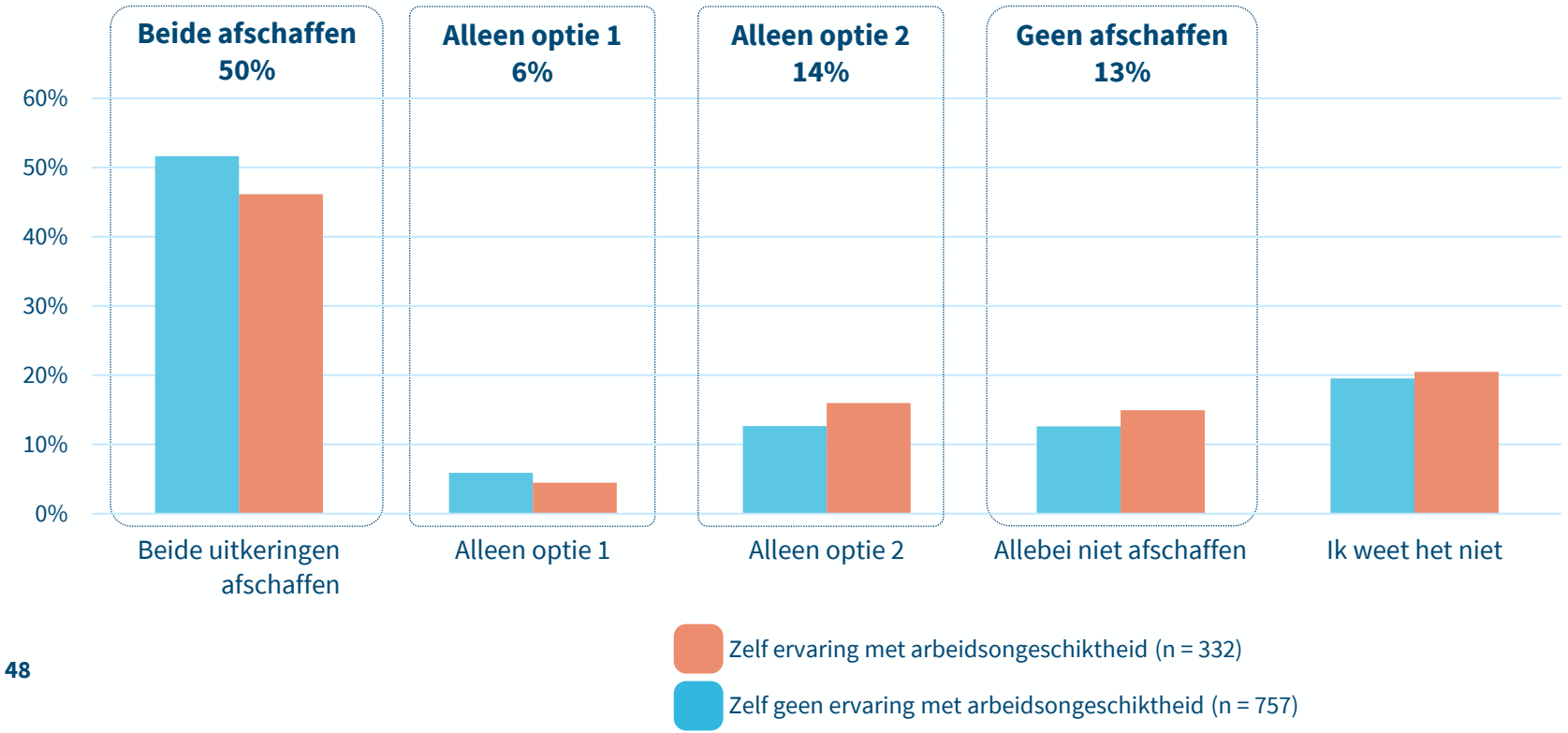

Toelichting

- 92% van de deelnemers gaf een score van minimaal 0.50 bij het doel ‘Mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn en werken, krijgen meer duidelijkheid over hun inkomen’.
- Van deze groep adviseert de helft beide uitkeringen af te schaffen. 13% van hen adviseert geen van beide uitkeringen af te schaffen. Respectievelijk 6% en 14% adviseert om optie 1 en optie 2 af te schaffen.
- Er is nauwelijks verschil tussen deelnemers die zelf wel of geen ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid.
- Een kleine groep deelnemers (3%) adviseert tegen het afschaffen van beide uitkeringen, maar adviseert wel zowel alleen optie 1 als zowel optie 2 af te schaffen.

Vragen over concrete maatregelen aan deelnemers die adviseren dat mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn en werken meer duidelijkheid krijgen over hun inkomen (1)

Open raadpleging

De overheid kan verschillende uitkeringen van de WIA samenvoegen tot één algemene uitkering. Dan verdwijnt zowel de aparte uitkering voor mensen die de rest van hun leven volledig arbeidsongeschikt zijn als de aparte uitkering voor mensen die minder verdienen dan ze volgens de overheid zouden kunnen doen.

De overheid kan ook één van de aparte uitkeringen afschaffen, namelijk:

1. **Optie 1: de uitkering voor mensen die de rest van hun leven volledig arbeidsongeschikt zijn, of**
2. **Optie 2: de lagere uitkering voor mensen die minder verdienen dan ze volgens de overheid zouden kunnen doen.**

Zou jij de overheid adviseren een van deze maatregelen te nemen?

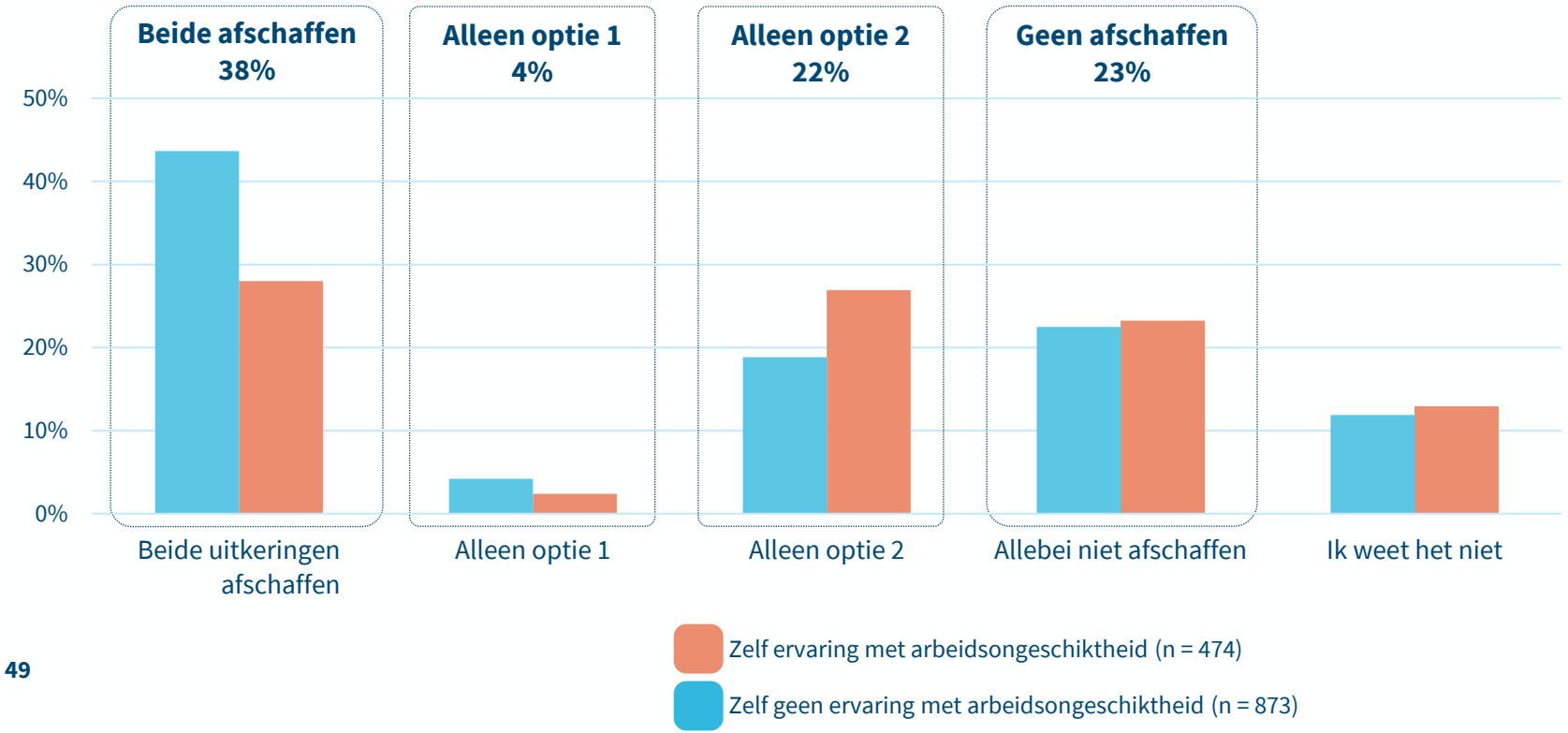

Toelichting

- 90% van de deelnemers gaf een score van minimaal 0.50 bij het doel ‘Mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn en werken, krijgen meer duidelijkheid over hun inkomen’.
- 38% van deze groep adviseert om beide uitkeringen af te schaffen, 4% alleen optie 1 en 22% alleen optie 2.
- 23% van deelnemers met zelf ervaring en 22% van deelnemers zonder zelf ervaring adviseert om geen van beide regelingen af te schaffen.
- Deelnemers met zelf ervaring met arbeidsongeschiktheid adviseren minder vaak om beide regelingen af te schaffen dan deelnemers zonder zelf ervaring.

Vragen over concrete maatregelen aan deelnemers die adviseren dat mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn en werken meer duidelijkheid krijgen over hun inkomen (2)

Panel

De overheid kan zorgen dat wanneer je meer dan 65% van je oude loon gaat verdienen, dat je dan langer dan één jaar recht houdt op je uitkering. Zou jij de overheid adviseren deze maatregel te nemen?

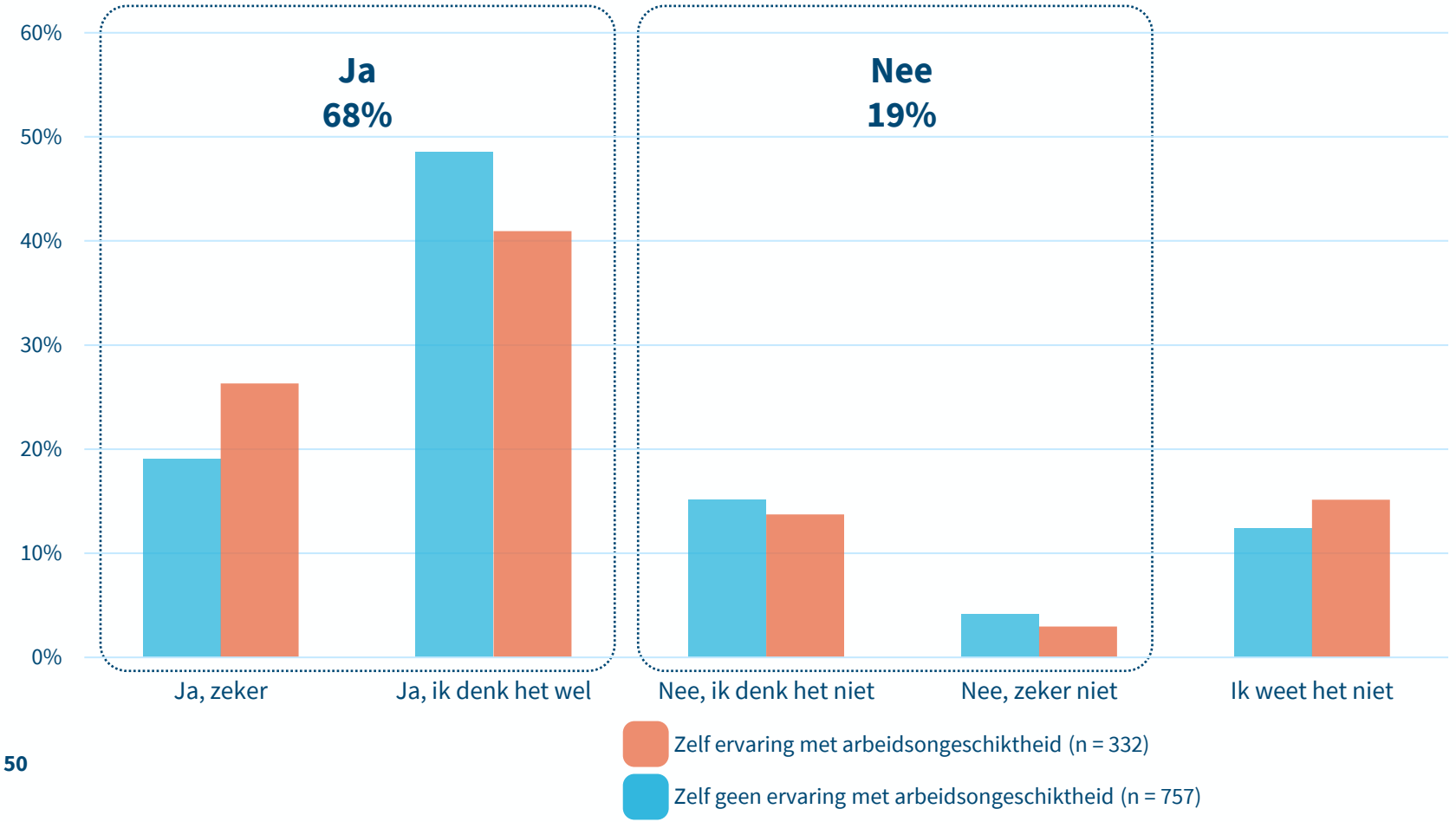

Toelichting

- 92% van de deelnemers gaf een score van minimaal 0.50 bij het doel ‘Mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn en werken, krijgen meer duidelijkheid over hun inkomen’.
- 68% van deze groep adviseert om het recht op een uitkering te verlengen.
- Deelnemers die zelf ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid, zijn vaker zeker van hun advies.

Vragen over concrete maatregelen aan deelnemers die adviseren dat mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn en werken meer duidelijkheid krijgen over hun inkomen (2)

Open raadpleging

De overheid kan zorgen dat wanneer je meer dan 65% van je oude loon gaat verdienen, dat je dan langer dan één jaar recht houdt op je uitkering. Zou jij de overheid adviseren deze maatregel te nemen?

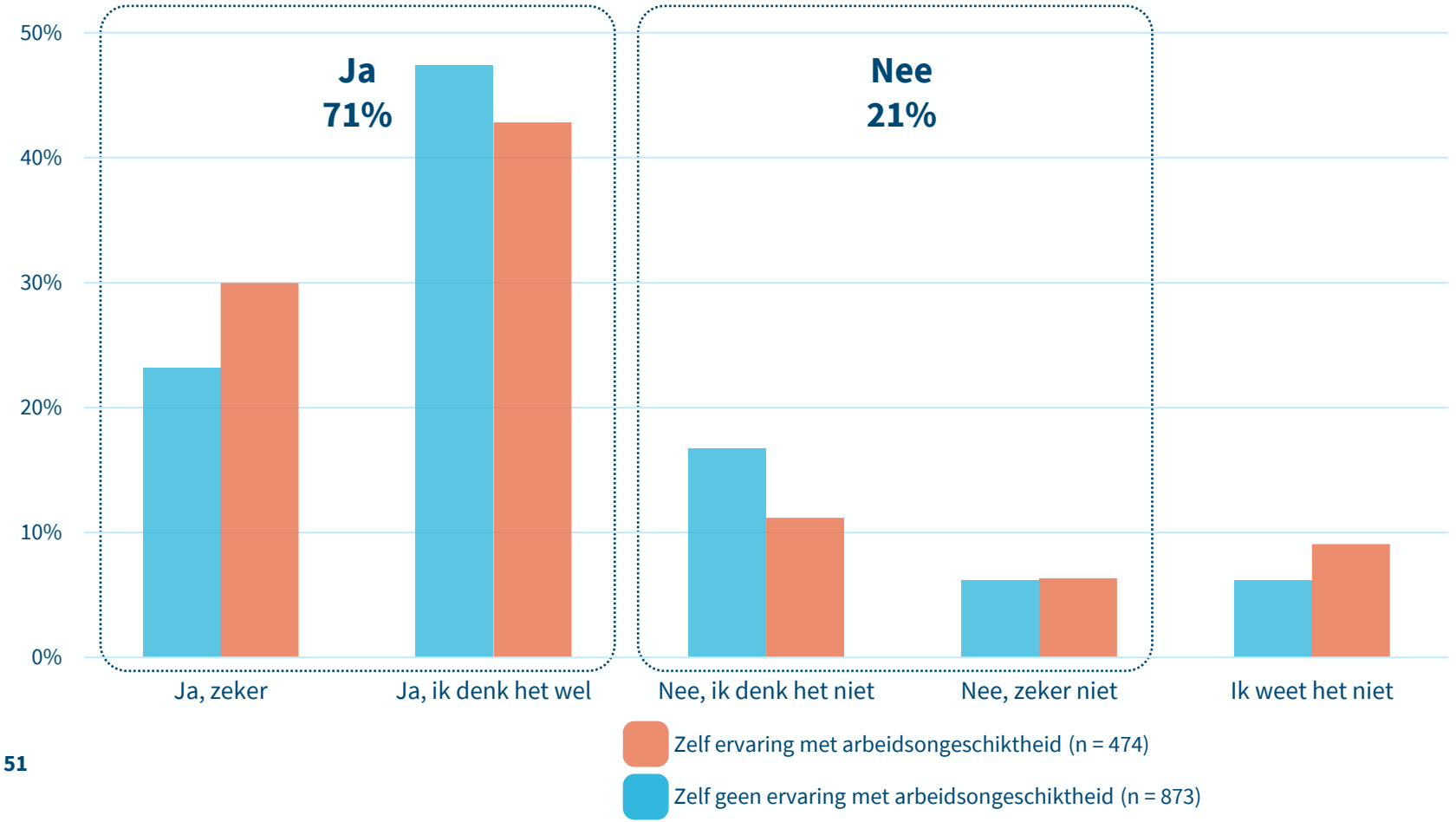

Toelichting

- 90% van de deelnemers gaf een score van minimaal 0.50 bij het doel ‘Mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn en werken, krijgen meer duidelijkheid over hun inkomen’.
- Deelnemers met zelf en zonder zelf ervaring met arbeidsongeschiktheid die dit doel belangrijk vinden, zijn beide voor het langer behouden van het recht op een uitkering.

Vragen over concrete maatregelen aan deelnemers die adviseren dat het voor werkgevers makkelijker wordt om mensen in dienst te hebben die (deels) arbeidsongeschikt zijn

Panel

De overheid kan subsidie geven aan werkgevers om meer hulp krijgen bij het begeleiden van mensen op de werkvloer. Zou jij de overheid adviseren deze maatregel te nemen?

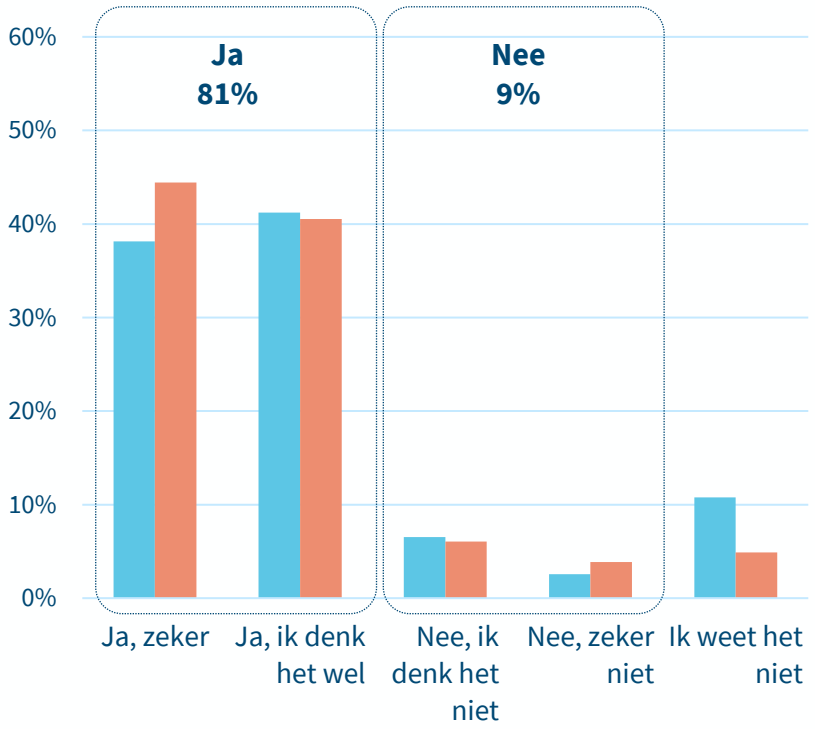

De overheid kan zorgen dat werkgevers geen extra kosten hebben als een medewerker die bij zijn vorige werkgever langdurig ziek was opnieuw ziek wordt. Zou jij de overheid adviseren deze maatregel te nemen?

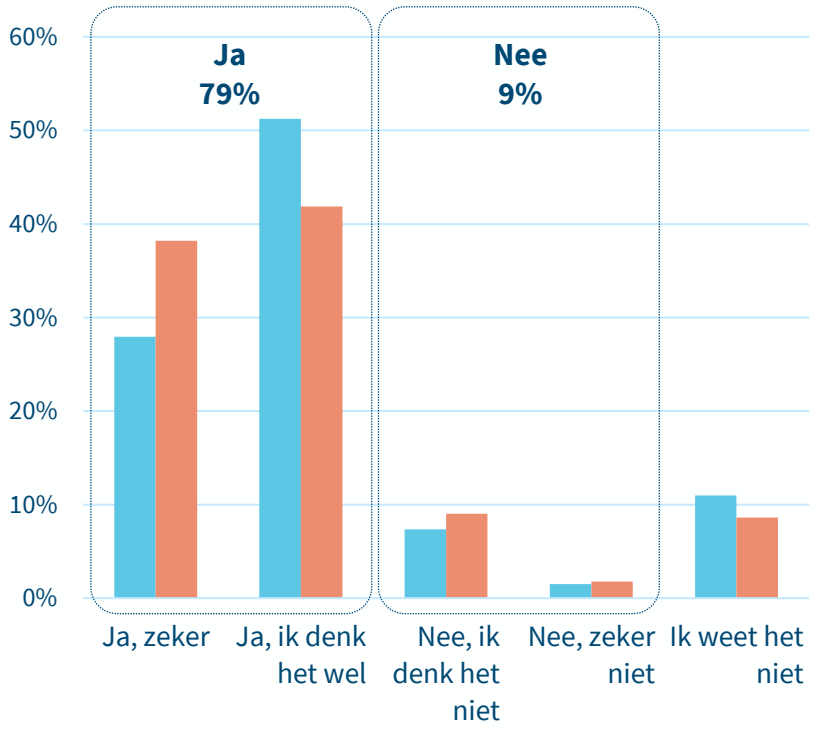

Zelf ervaring met arbeidsongeschiktheid (n = 286)

Zelf geen ervaring met arbeidsongeschiktheid (n = 709)

Toelichting

- 78% van de deelnemers gaf een score van minimaal 0.50 bij het doel ‘Het wordt voor werkgevers makkelijker om mensen in dienst te hebben die (deels) arbeidsongeschikt zijn’.
- Beide maatregelen om het voor werkgevers makkelijker te maken mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn in dienst te hebben worden geadviseerd door ongeveer 80% van deze groep belangrijk gevonden.
- Dit geldt voor zowel deelnemers die zelf ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid als voor deelnemers die dat niet hebben.

Vragen over concrete maatregelen aan deelnemers die adviseren dat het voor werkgevers makkelijker wordt om mensen in dienst te hebben die (deels) arbeidsongeschikt zijn

Open raadpleging

De overheid kan subsidie geven aan werkgevers om meer hulp krijgen bij het begeleiden van mensen op de werkvloer. Zou jij de overheid adviseren deze maatregel te nemen?

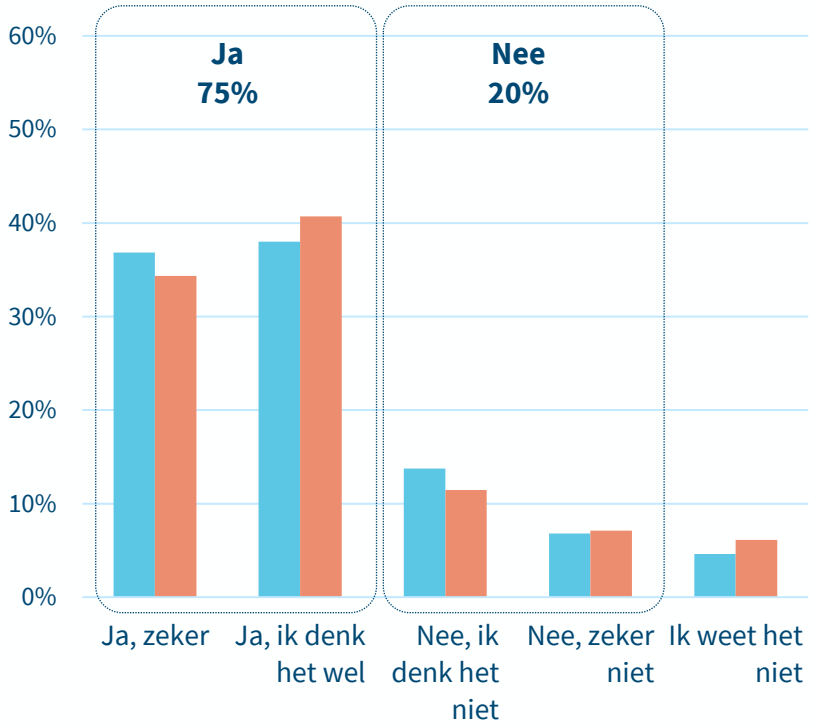

De overheid kan zorgen dat werkgevers geen extra kosten hebben als een medewerker die bij zijn vorige werkgever langdurig ziek was opnieuw ziek wordt. Zou jij de overheid adviseren deze maatregel te nemen?

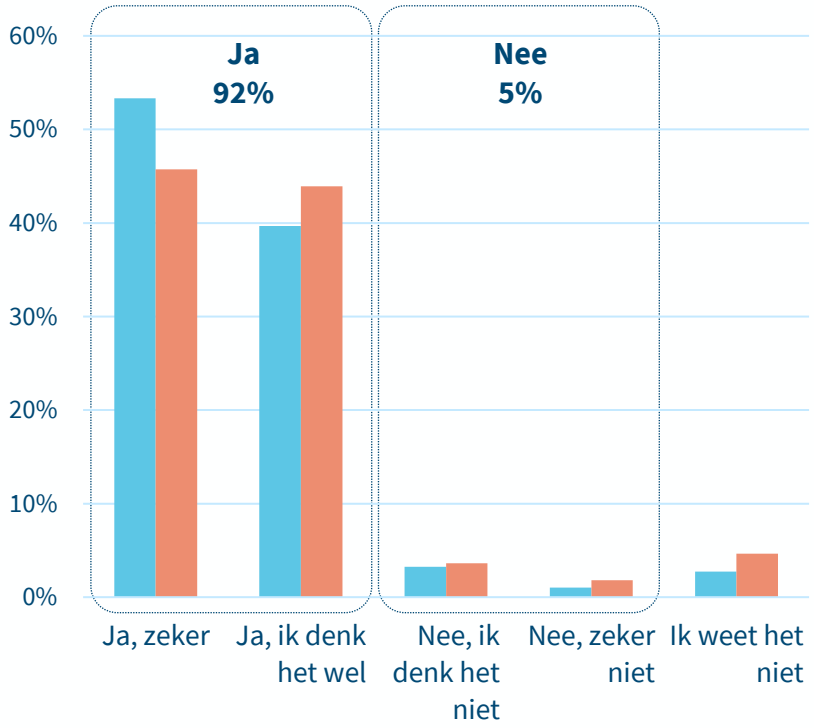

Zelf ervaring met arbeidsongeschiktheid (n = 393)

Zelf geen ervaring met arbeidsongeschiktheid (n = 779)

Toelichting

- 88% van de deelnemers gaf een score van minimaal 0.50 bij het doel ‘Het wordt voor werkgevers makkelijker om mensen in dienst te hebben die (deels) arbeidsongeschikt zijn’.
- Een grote meerderheid van deze groep adviseert beide maatregelen om het voor werkgevers makkelijker te maken.

Vragen over concrete maatregelen aan deelnemers die adviseren dat mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn langer de tijd krijgen om werk te vinden dat bij ze past

Panel

De overheid kan 3 tot 5 jaar wachten tot ze beoordeelt voor hoeveel procent je arbeidsongeschikt bent. Tot dat moment krijgt iedereen eerst dezelfde uitkering.

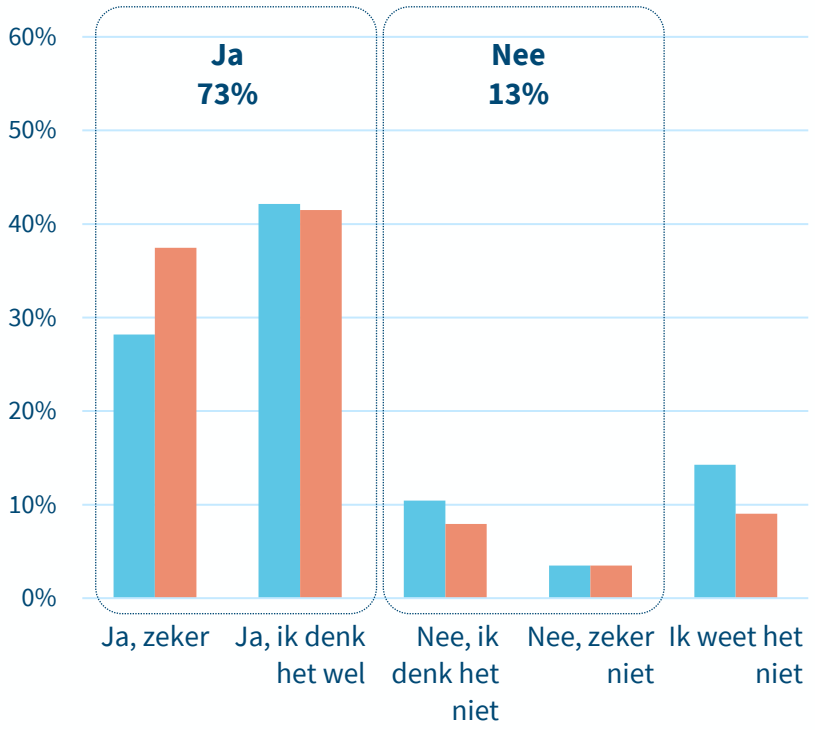

De overheid kan kiezen om na deze periode van 3 tot 5 jaar alleen nog een uitkering voor arbeidsongeschiktheid te geven aan mensen die (in deeltijd) werken.

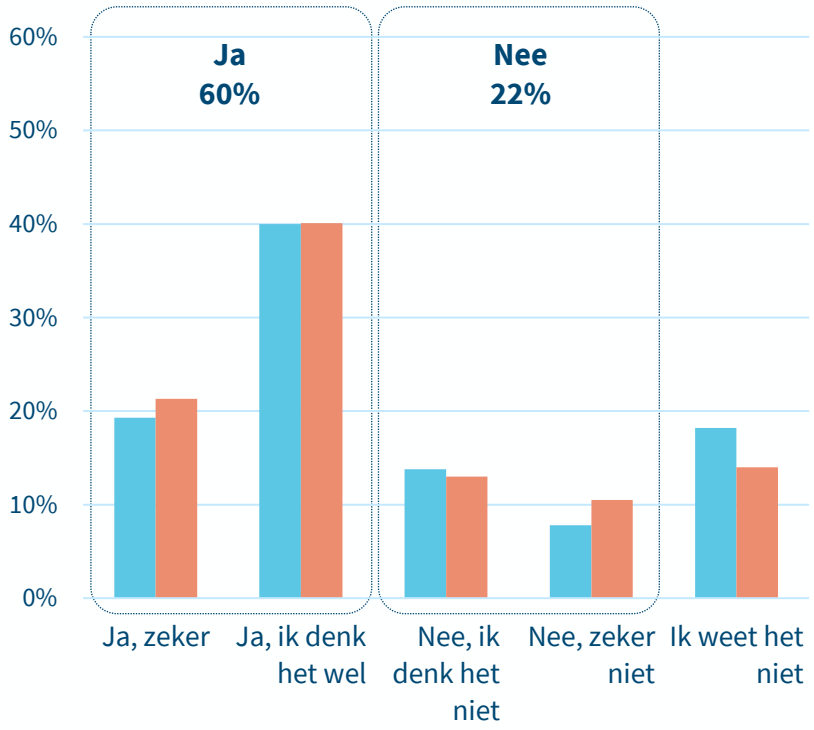

Zelf ervaring met arbeidsongeschiktheid (n = 265)

Zelf geen ervaring met arbeidsongeschiktheid (n = 459)

Toelichting

- 68% van de deelnemers gaf een score van minimaal 0.50 bij het doel ‘Mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn, krijgen langer de tijd om werk te vinden dat bij ze past’.
- 73% van deze groep adviseert om 3 tot 5 jaar te wachten voordat beoordeeld wordt in welke mate iemand arbeidsongeschikt is. 13% adviseert dit niet te doen.
- 60% van deze groep adviseert om na deze periode alleen nog een uitkering te geven aan mensen die (in deeltijd) werken. 22% adviseert dit niet te doen.

Vragen over concrete maatregelen aan deelnemers die adviseren dat mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn langer de tijd krijgen om werk te vinden dat bij ze past

Open raadpleging

De overheid kan 3 tot 5 jaar wachten tot ze beoordeelt voor hoeveel procent je arbeidsongeschikt bent. Tot dat moment krijgt iedereen eerst dezelfde uitkering.

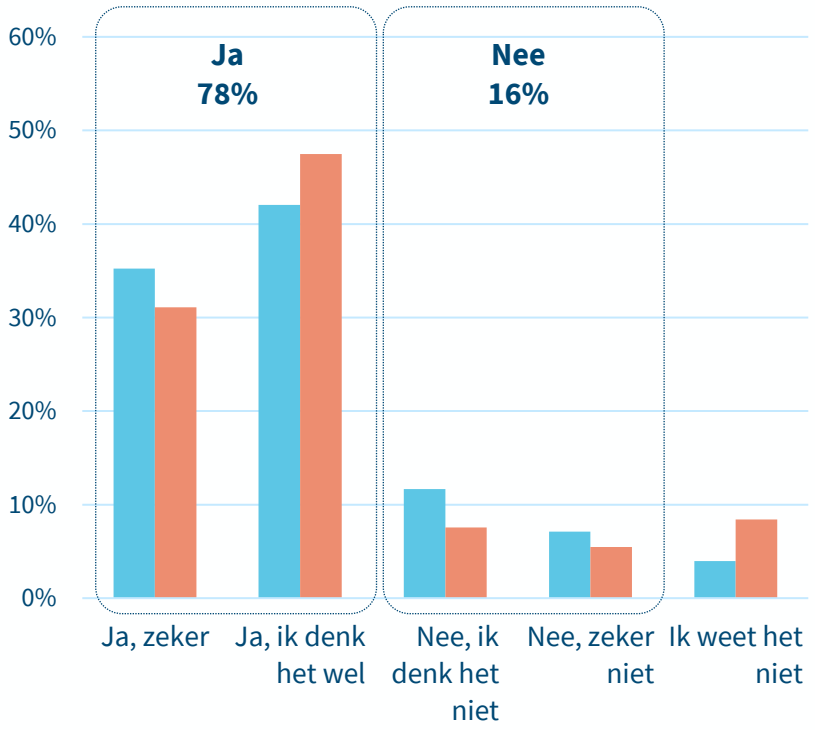

De overheid kan kiezen om na deze periode van 3 tot 5 jaar alleen nog een uitkering voor arbeidsongeschiktheid te geven aan mensen die (in deeltijd) werken.

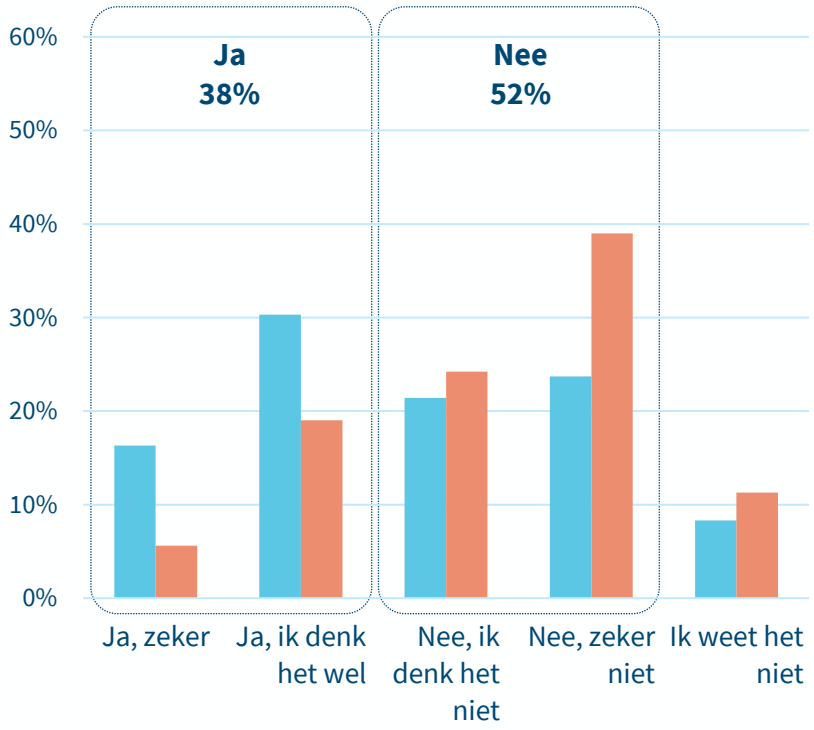

Zelf ervaring met arbeidsongeschiktheid (n = 238)

Zelf geen ervaring met arbeidsongeschiktheid (n = 352)

Toelichting

- 59% van de deelnemers gaf een score van minimaal 0.50 bij het doel ‘Mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn, krijgen langer de tijd om werk te vinden dat bij ze past’.
- 78% van deze groep adviseert om 3 tot 5 jaar te wachten voordat beoordeeld wordt in welke mate iemand arbeidsongeschikt is. 16% adviseert dit niet te doen.
- 38% van deze groep adviseert om na deze periode alleen nog een uitkering te geven aan mensen die (in deeltijd) werken. 52% adviseert dit niet te doen.

Vragen over concrete maatregelen aan deelnemers die adviseren dat voor zelfstandigen en werknemers dezelfde regels gaan gelden

Panel

De overheid kan zorgen dat iedereen die werkt op dezelfde manier verzekerd wordt. Werknemers en zelfstandigen krijgen dan dezelfde basisverzekering. Zou jij de overheid adviseren deze maatregel te nemen?

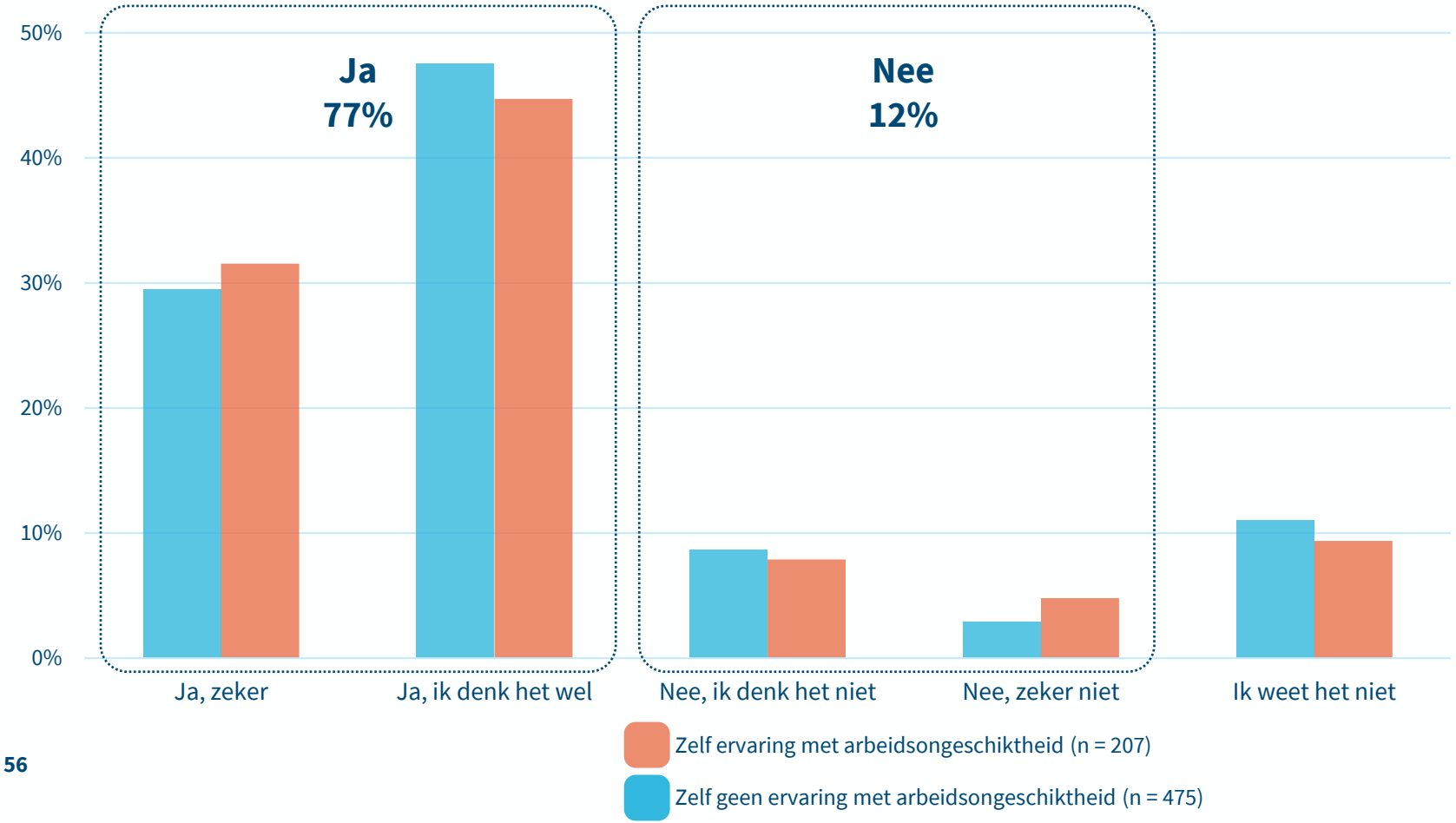

Toelichting

- 65% van de deelnemers gaf een score van minimaal 0.50 bij het doel ‘Voor zelfstandigen en werknemers gaan dezelfde regels gelden’.
- Meer dan drie kwart van deze groep adviseert om alle werkenden op de zelfde manier te verzekeren.
- Dit geldt zowel voor deelnemers die zelf ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid als voor deelnemers die dat niet hebben.

Vragen over concrete maatregelen aan deelnemers die adviseren dat voor zelfstandigen en werknemers dezelfde regels gaan gelden

Open raadpleging

De overheid kan zorgen dat iedereen die werkt op dezelfde manier verzekerd wordt. Werknemers en zelfstandigen krijgen dan dezelfde basisverzekering. Zou jij de overheid adviseren deze maatregel te nemen?

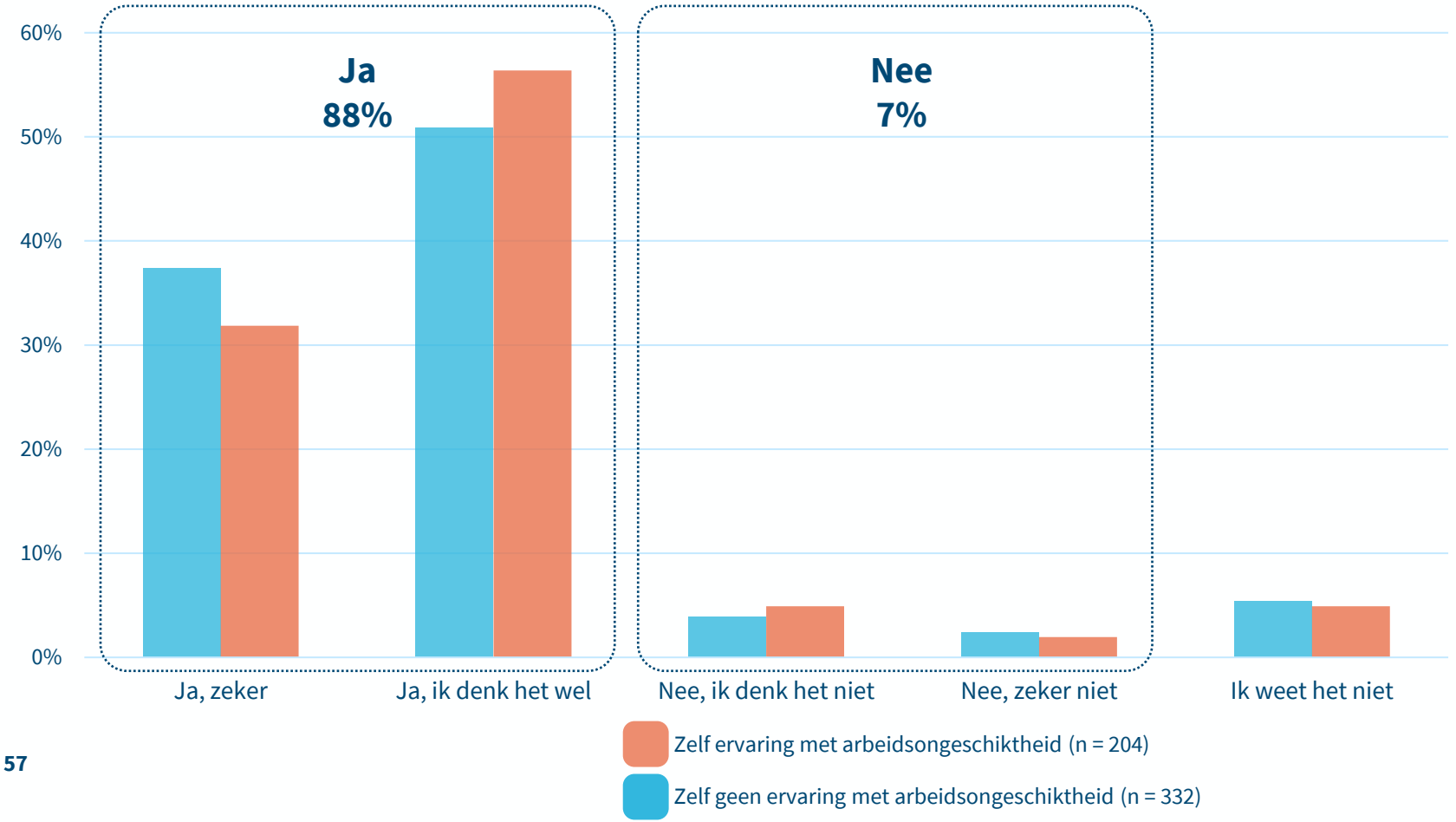

Toelichting

- 55% van de deelnemers gaf een score van minimaal 0.50 bij het doel ‘Voor zelfstandigen en werknemers gaan dezelfde regels gelden’.
- 88% van deze groep adviseert om alle werkenden op de zelfde manier te verzekeren.

Vragen over concrete maatregelen aan deelnemers die adviseren dat de overheid voor het berekenen van de uitkering meer kijkt naar welk werk mensen willen en kunnen doen.

Panel

De overheid kan naar meer kijken bij het vaststellen van welk werk iemand zou kunnen doen. Zou jij de overheid adviseren deze maatregel te nemen?

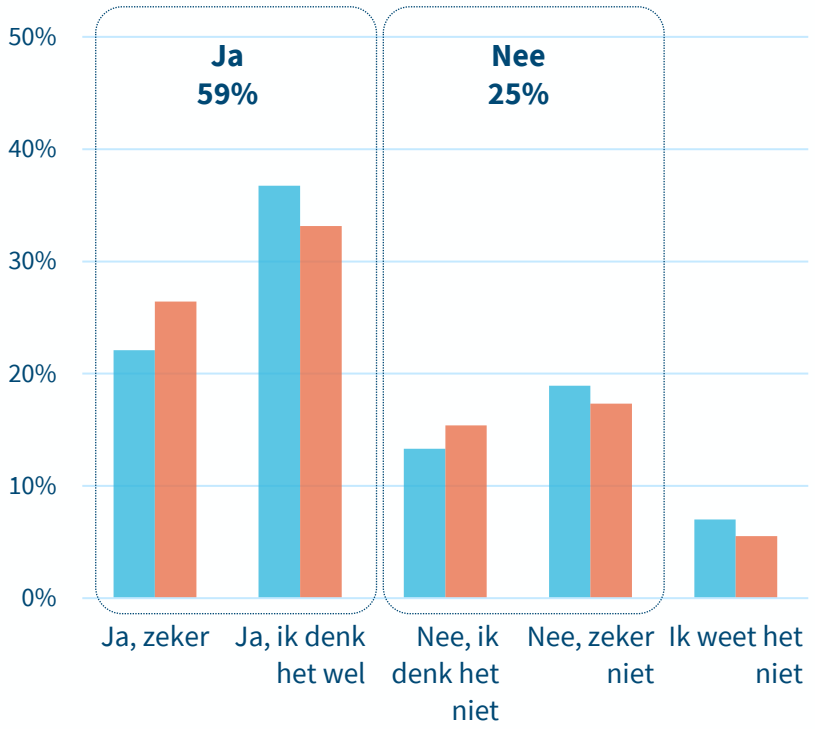

De overheid kan voor mensen die werken het praktisch beoordelen als vaste maatregel invoeren. Die maatregel is nu tijdelijk. Zou jij de overheid adviseren deze maatregel te nemen?

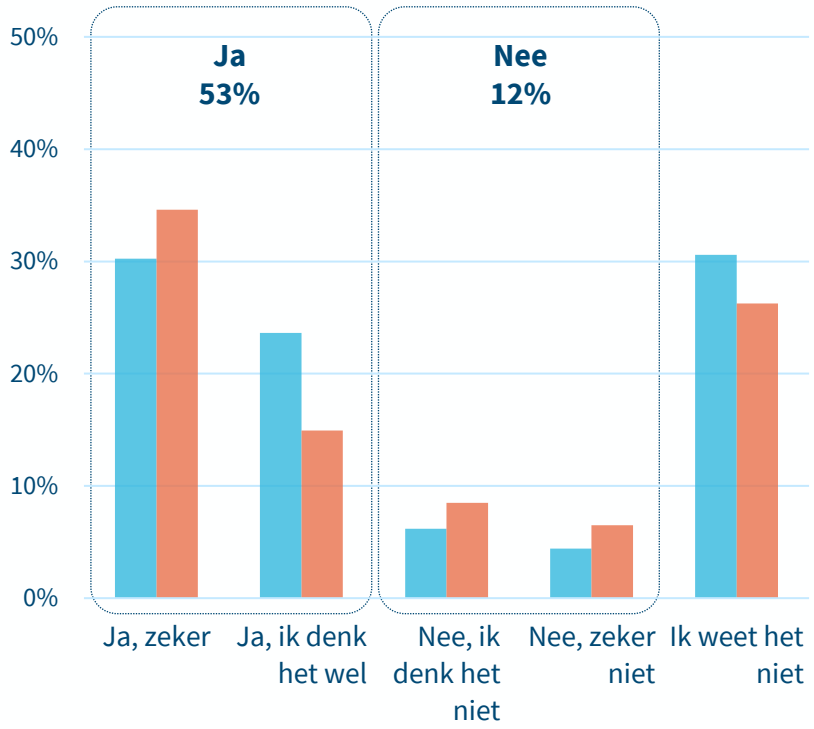

Zelf ervaring met arbeidsongeschiktheid (n = 179)

Zelf geen ervaring met arbeidsongeschiktheid (n = 443)

Toelichting

- 66% van de deelnemers gaf een score van minimaal 0.50 bij het doel ‘Bij het berekenen van de uitkering kijken we meer naar welk werk mensen willen en kunnen doen’.
- 59% van deze groep vindt dat de overheid naar meer moet kijken bij het vaststellen van welk werk iemand zou kunnen doen en 53% dat de overheid het praktisch beoordelen als vaste maatregel zou moeten invoeren.
- Bij de maatregel over het praktisch beoordelen geeft bijna 30% aan het niet te weten. Dat geldt ook voor mensen die zelf ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid.

Vragen over concrete maatregelen aan deelnemers die adviseren dat de overheid voor het berekenen van de uitkering meer kijkt naar welk werk mensen willen en kunnen doen.

Open raadpleging

De overheid kan naar meer kijken bij het vaststellen van welk werk iemand zou kunnen doen. Zou jij de overheid adviseren deze maatregel te nemen?

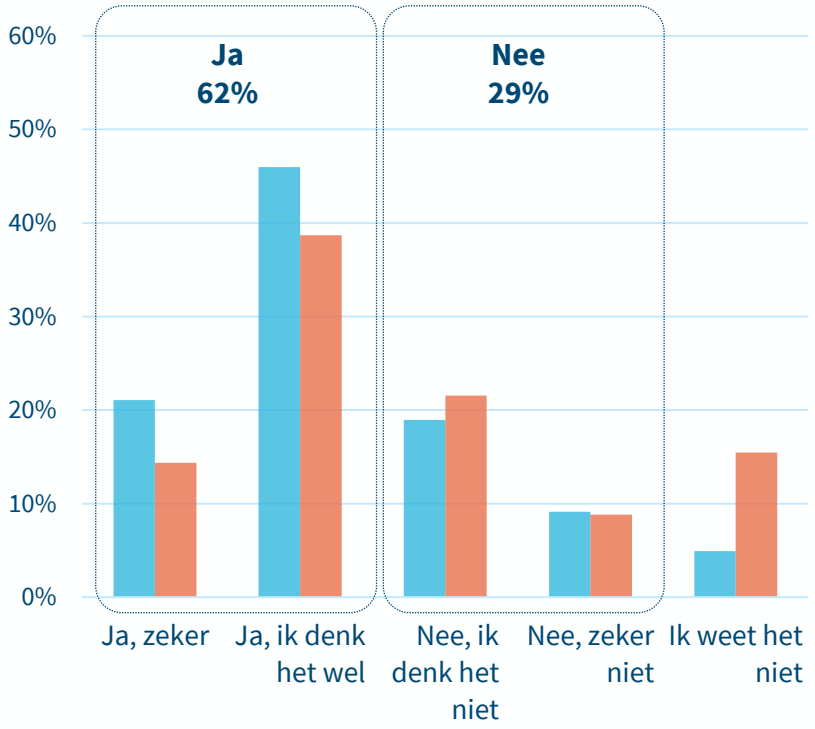

De overheid kan voor mensen die werken het praktisch beoordelen als vaste maatregel invoeren. Die maatregel is nu tijdelijk. Zou jij de overheid adviseren deze maatregel te nemen?

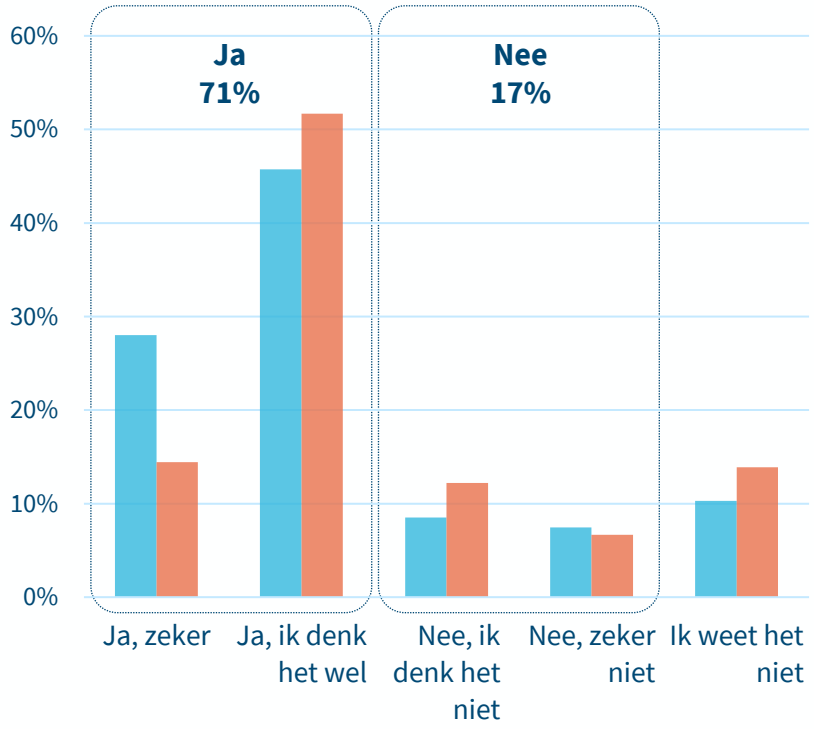

Zelf ervaring met arbeidsongeschiktheid (n = 181)

Zelf geen ervaring met arbeidsongeschiktheid (n = 285)

Toelichting

- 56% van de deelnemers gaf een score van minimaal 0.50 bij het doel ‘Bij het berekenen van de uitkering kijken we meer naar welk werk mensen willen en kunnen doen’.
- 62% van deze groep vindt dat de overheid naar meer moet kijken bij het vaststellen van welk werk iemand zou kunnen doen en 71% dat de overheid het praktisch beoordelen als vaste maatregel zou moeten invoeren.
- Bij de maatregel over het praktisch beoordelen geeft 12% aan het niet te weten. Dat is beduidend minder dan in het panel.

Vragen over concrete maatregelen aan deelnemers die adviseren dat mensen met een laag inkomen makkelijker een uitkering voor arbeidsongeschiktheid krijgen dan nu

Panel

De overheid kan de grens voor de beoordeling van arbeidsongeschiktheid verlagen van 35% naar 25%.
Zou jij de overheid adviseren deze maatregel te nemen?

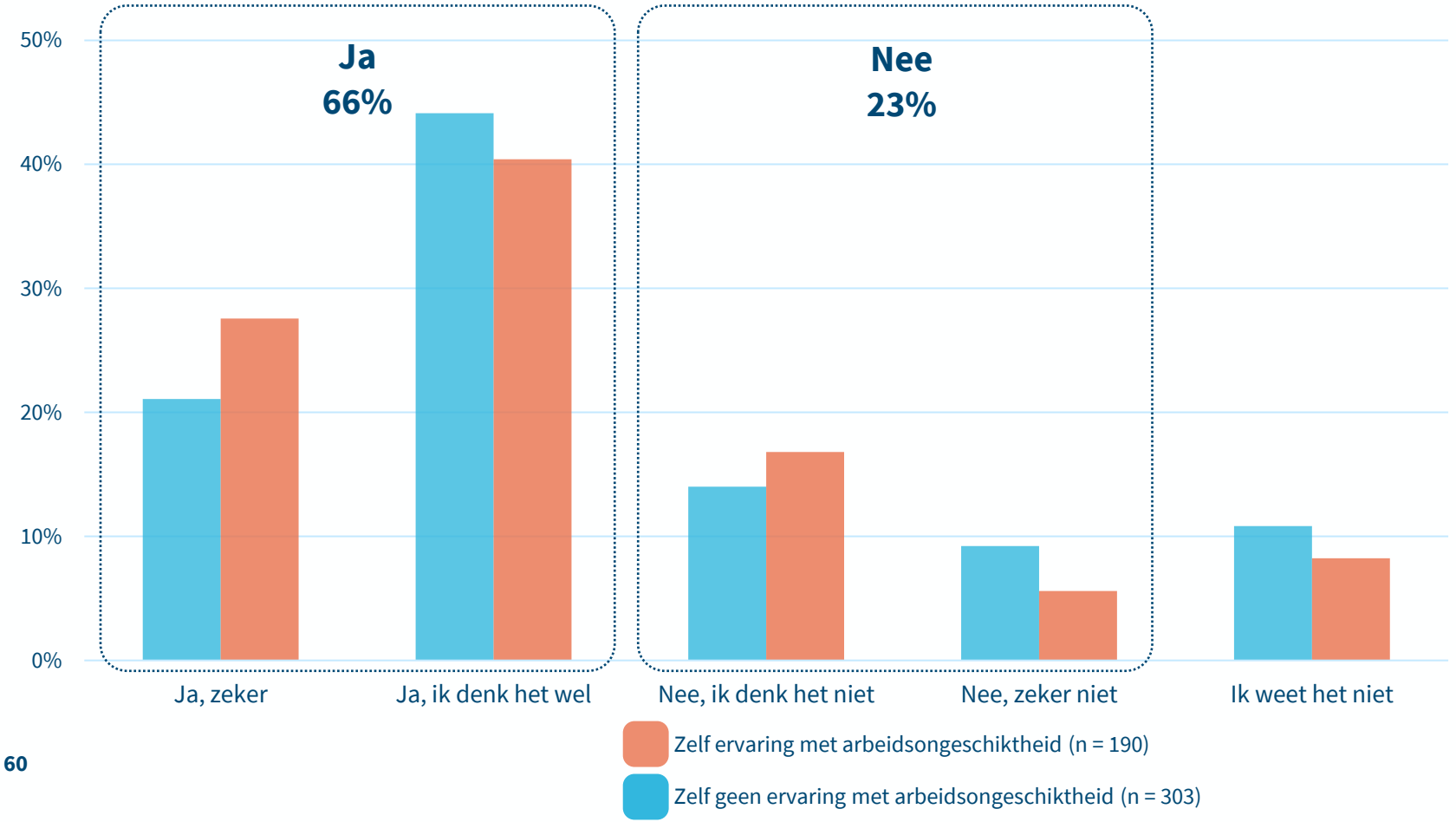

Toelichting

- 52% van de deelnemers gaf een score van minimaal 0.50 bij het doel ‘Mensen met een laag inkomen krijgen makkelijker een uitkering voor arbeidsongeschiktheid dan nu’.
- Twee derde van deze groep adviseert om de grens voor de beoordeling van arbeidsongeschiktheid te verlagen.

Vragen over concrete maatregelen aan deelnemers die adviseren dat mensen met een laag inkomen makkelijker een uitkering voor arbeidsongeschiktheid krijgen dan nu

Open raadpleging

De overheid kan de grens voor de beoordeling van arbeidsongeschiktheid verlagen van 35% naar 25%. Zou jij de overheid adviseren deze maatregel te nemen?

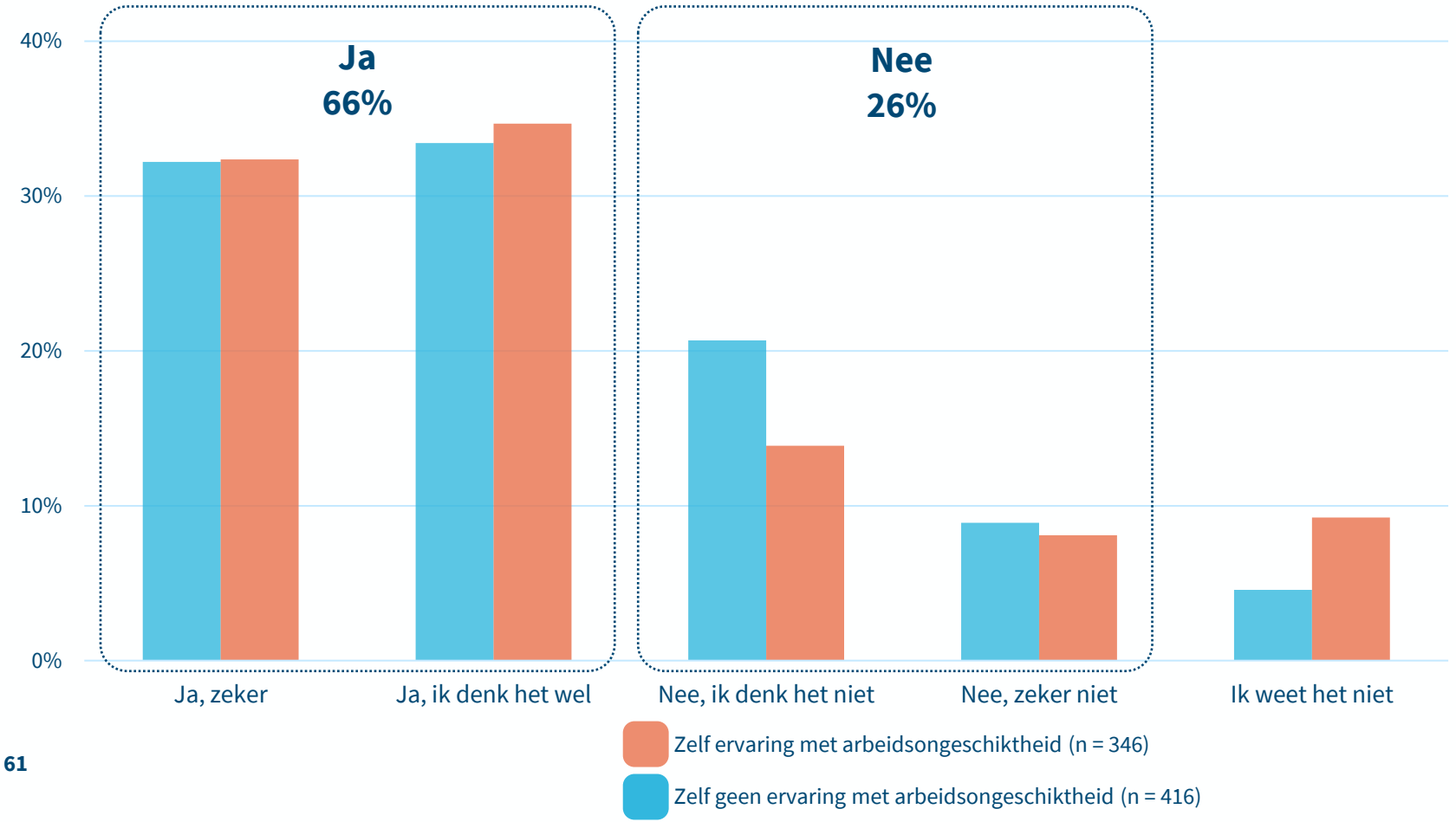

Toelichting

- 60% van de deelnemers gaf een score van minimaal 0.50 bij het doel ‘Mensen met een laag inkomen krijgen makkelijker een uitkering voor arbeidsongeschiktheid dan nu’.
- 66% van hen adviseert dat de overheid de grens voor arbeidsongeschiktheid verlaagt.
- Deelnemers met zelf ervaring met arbeidsongeschiktheid zeggen net zo vaak ‘Ja’ en minder vaak ‘Nee’ dan deelnemers zonder zelf ervaring. Zij geven namelijk vaker aan dat ze het niet weten.

Vragen over concrete maatregelen aan deelnemers die adviseren dat mensen met een hoog inkomen minder makkelijk een uitkering voor arbeidsongeschiktheid krijgen dan nu

Panel

De overheid kan bij het berekenen van het verlies van inkomen een maximum bedrag gebruiken voor je inkomen voordat je ziek werd. Zou jij de overheid adviseren deze maatregel te nemen?

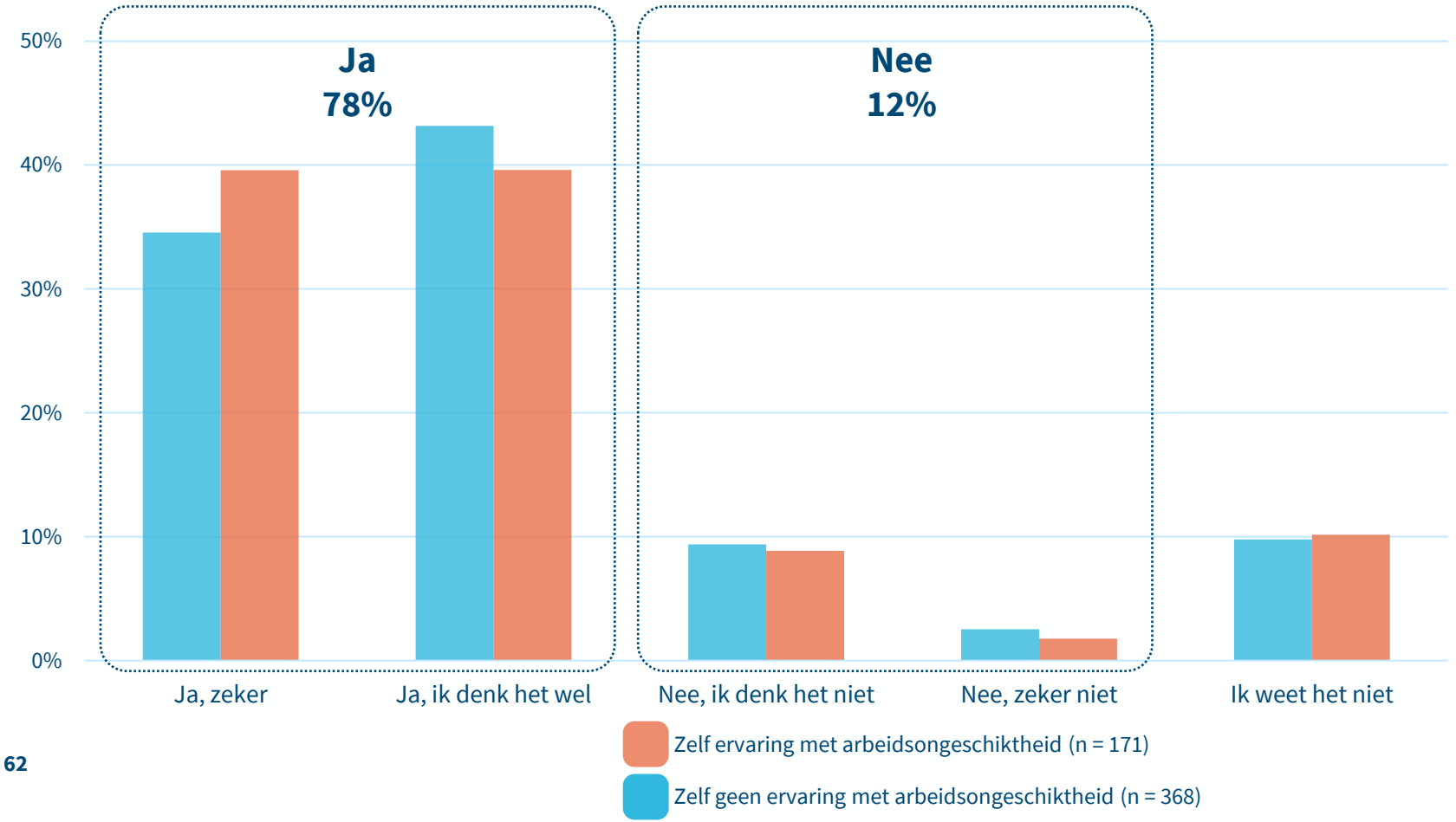

Toelichting

- 54% van de deelnemers gaf een score van minimaal 0.50 bij het doel ‘Mensen met een hoog inkomen krijgen minder makkelijk een uitkering voor arbeidsongeschiktheid dan nu’.
- 78% van deze groep adviseert een maximum bedrag te gebruiken bij het berekenen van verlies van inkomen.
- Paneldeelnemers met en zonder ervaring met arbeidsongeschiktheid denken hier hetzelfde over.

Vragen over concrete maatregelen aan deelnemers die adviseren dat mensen met een hoog inkomen minder makkelijk een uitkering voor arbeidsongeschiktheid krijgen dan nu

Open raadpleging

De overheid kan bij het berekenen van het verlies van inkomen een maximum bedrag gebruiken voor je inkomen voordat je ziek werd. Zou jij de overheid adviseren deze maatregel te nemen?

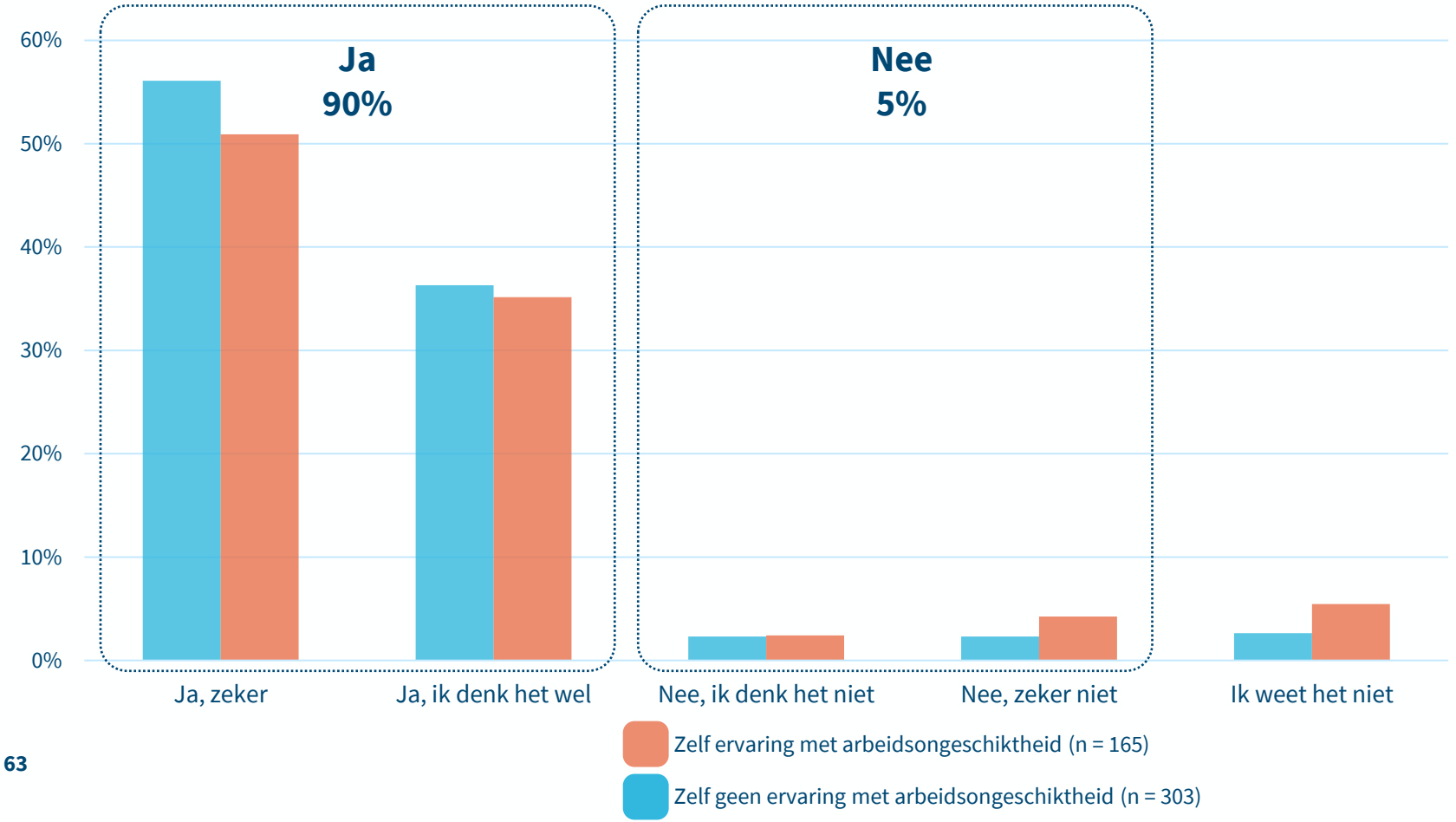

Toelichting

- 44% van de deelnemers gaf een score van minimaal 0.50 bij het doel ‘Mensen met een hoog inkomen krijgen minder makkelijk een uitkering voor arbeidsongeschiktheid dan nu’.
- 90% van deze groep adviseert dat de overheid de grens voor arbeidsongeschiktheid verlaagt.
- Er is nauwelijks verschil tussen deelnemers met zelf ervaring met arbeidsongeschiktheid en zonder zelf ervaring.

Over dilemma's bij veranderingen aan het stelsel arbeidsongeschiktheid

Terug naar inhoudsopgave

Uitleg van dilemma 1

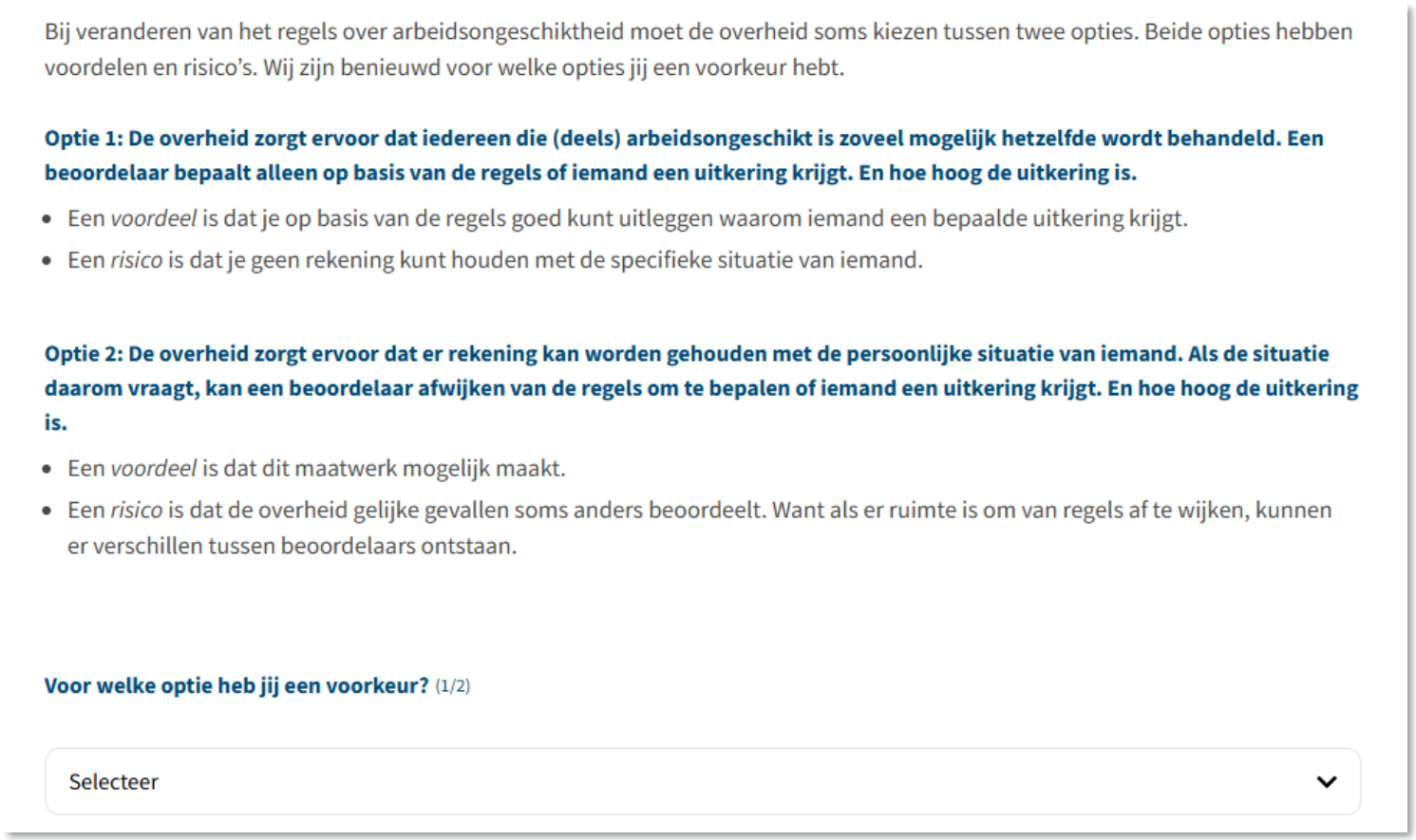
Bij veranderen van het regels over arbeidsongeschiktheid moet de overheid soms kiezen tussen twee opties. Beide opties hebben voordelen en risico's. Wij zijn benieuwd voor welke opties jij een voorkeur hebt.

Optie 1: De overheid zorgt ervoor dat iedereen die (deels) arbeidsongeschikt is zoveel mogelijk hetzelfde wordt behandeld. Een beoordelaar bepaalt alleen op basis van de regels of iemand een uitkering krijgt. En hoe hoog de uitkering is.

- Een *voordeel* is dat je op basis van de regels goed kunt uitleggen waarom iemand een bepaalde uitkering krijgt.
- Een *risico* is dat je geen rekening kunt houden met de specifieke situatie van iemand.

Optie 2: De overheid zorgt ervoor dat er rekening kan worden gehouden met de persoonlijke situatie van iemand. Als de situatie daarom vraagt, kan een beoordelaar afwijken van de regels om te bepalen of iemand een uitkering krijgt. En hoe hoog de uitkering is.

- Een *voordeel* is dat dit maatwerk mogelijk maakt.
- Een *risico* is dat de overheid gelijke gevallen soms anders beoordeelt. Want als er ruimte is om van regels af te wijken, kunnen er verschillen tussen beoordelaars ontstaan.

Voor welke optie heb jij een voorkeur? (1/2)

Selecteer

Toelichting

- **Doel:** Inzicht krijgen in welke voorkeur burgers hebben bij het veranderen van het regels over arbeidsongeschiktheid.
- **Keuzesituatie**: Deelnemers kregen twee keuzes voorgelegd met beide twee opties. Ze konden aangeven welk van de opties hun voorkeur heeft en in welke mate.
- **Motivatie**: Vervolgens konden ze hun keuzes toelichten.
- **Analyse**: We analyseren hoe vaak deelnemers aangeven een (lichte of sterke) voorkeur te hebben voor een optie. En we analyseren de argumenten die deelnemers geven in de motivatie van hun voorkeur. We presenteren de resultaten van deelnemers die zelf ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid apart van deelnemers die zelf geen ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid.

Uitleg van dilemma 2

Bij veranderen van het regels over arbeidsongeschiktheid moet de overheid soms kiezen tussen twee opties. Beide opties hebben voordelen en risico's. Wij zijn benieuwd voor welke opties jij een voorkeur hebt.

Optie 1: De overheid zorgt ervoor dat iedereen die (deels) arbeidsongeschikt is een inkomen heeft om prettig van te leven. Ook als ze niet werken.

- Een *voordeel* is dat mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn, zich minder zorgen maken over hun inkomen. En daardoor misschien beter kunnen herstellen.
- Een *risico* is dat er meer mensen zijn die niet gaan werken, terwijl ze dat wel kunnen. Omdat hun uitkering al voldoende is.

Optie 2: De overheid zorgt dat iedereen die (deels) arbeidsongeschikt is een inkomen heeft dat net genoeg is om van te leven.

- Een *voordeel* is dat sommige mensen sneller weer meer gaan werken om genoeg geld te verdienen om prettiger te kunnen leven.
- Een *risico* is dat het lagere inkomen mensen stress kan geven. En het kan ervoor zorgen dat mensen te snel weer gaan werken, terwijl zij dat eigenlijk nog niet kunnen. In allebei de gevallen kan het zijn dat mensen langer (deels) arbeidsongeschikt blijven dan in Optie 1.

Voor welke optie heb jij een voorkeur?* (1/2)

Selecteer

Toelichting

- **Doel:** Inzicht krijgen in welke voorkeur burgers hebben bij het veranderen van het regels over arbeidsongeschiktheid.
- **Keuzesituatie**: Deelnemers kregen twee keuzes voorgelegd met beide twee opties. Ze konden aangeven welk van de opties hun voorkeur heeft en in welke mate.
- **Motivatie**: Vervolgens konden ze hun keuzes toelichten.
- **Analyse**: We analyseren hoe vaak deelnemers aangeven een (lichte of sterke) voorkeur te hebben voor een optie. En we analyseren de argumenten die deelnemers geven in de motivatie van hun voorkeur. We presenteren de resultaten van deelnemers die zelf ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid apart van deelnemers die zelf geen ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid.

Dilemma 1 – Beoordelen op basis van regels of rekening houden met persoonlijke situatie

Panel

Bij veranderen van het regels over arbeidsongeschiktheid moet de overheid soms kiezen tussen twee opties. Voor welke optie heb jij een voorkeur?

Optie 1 – Beoordelen op basis van regels: De overheid zorgt ervoor dat iedereen die (deels) arbeidsongeschikt is zoveel mogelijk hetzelfde wordt behandeld. Een beoordelaar bepaalt alleen op basis van de regels of iemand een uitkering krijgt. En hoe hoog de uitkering is.

Optie 2 – Rekening houden met persoonlijke situatie: De overheid zorgt ervoor dat er rekening kan worden gehouden met de persoonlijke situatie van iemand. Als de situatie daarom vraagt, kan een beoordelaar afwijken van de regels om te bepalen of iemand een uitkering krijgt. En hoe hoog de uitkering is.

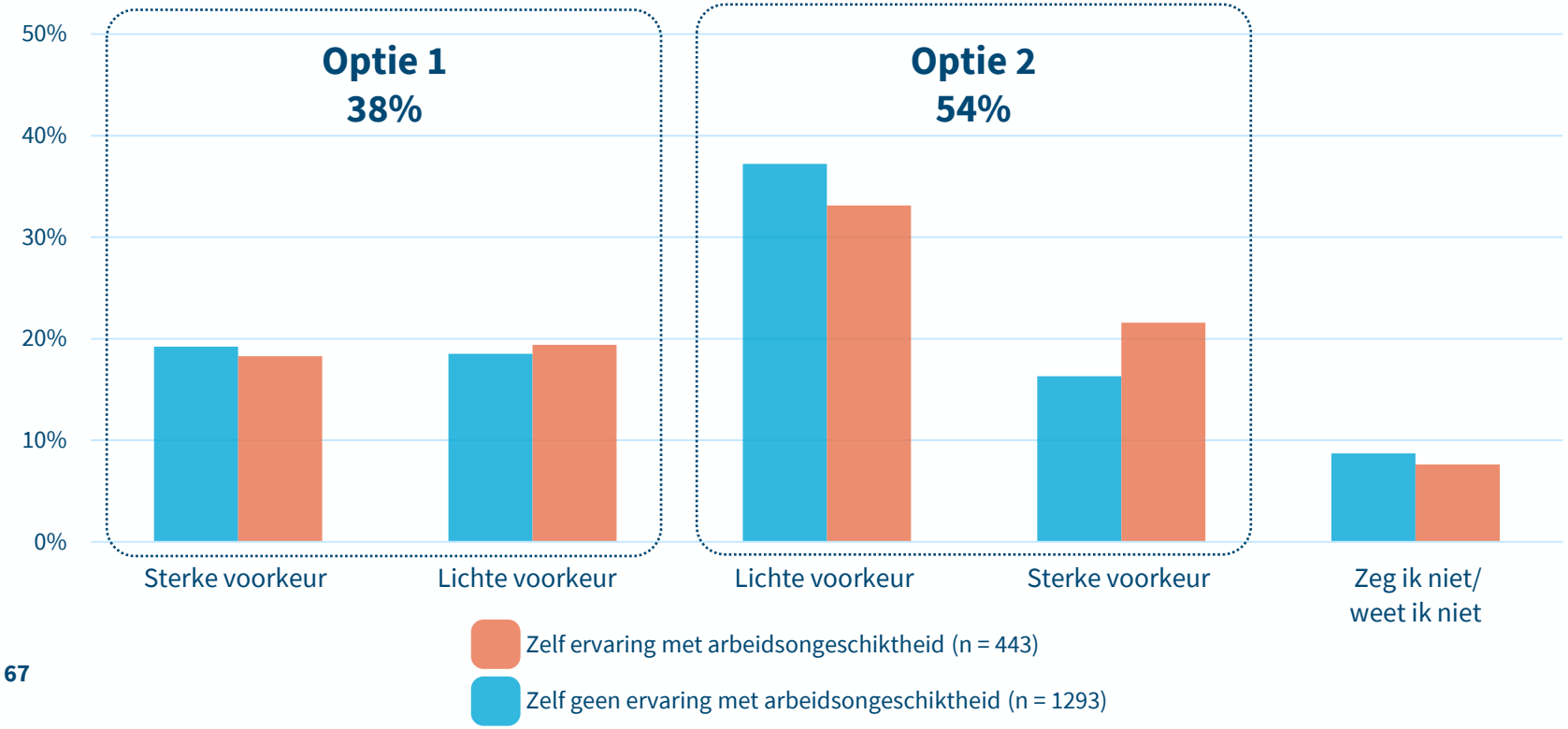

Toelichting

- De data van de representatieve panelgroep laten zien dat meer dan de helft (54%) een voorkeur heeft voor rekening houden met iemands persoonlijke situatie bij de beoordeling van arbeidsongeschiktheid.
- Gemiddeld geeft 38% de voorkeur aan beoordelen op basis van regels.
- Er zijn geen substantiële verschillen tussen paneldeelnemers met en zonder ervaring met arbeidsongeschiktheid.

Dilemma 1 – Beoordelen op basis van regels of rekening houden met persoonlijke situatie

Open raadpleging

Bij veranderen van het regels over arbeidsongeschiktheid moet de overheid soms kiezen tussen twee opties. Voor welke optie heb jij een voorkeur?

Optie 1 – Beoordelen op basis van regels: De overheid zorgt ervoor dat iedereen die (deels) arbeidsongeschikt is zoveel mogelijk hetzelfde wordt behandeld. Een beoordelaar bepaalt alleen op basis van de regels of iemand een uitkering krijgt. En hoe hoog de uitkering is.

Optie 2 – Rekening houden met persoonlijke situatie: De overheid zorgt ervoor dat er rekening kan worden gehouden met de persoonlijke situatie van iemand. Als de situatie daarom vraagt, kan een beoordelaar afwijken van de regels om te bepalen of iemand een uitkering krijgt. En hoe hoog de uitkering is.

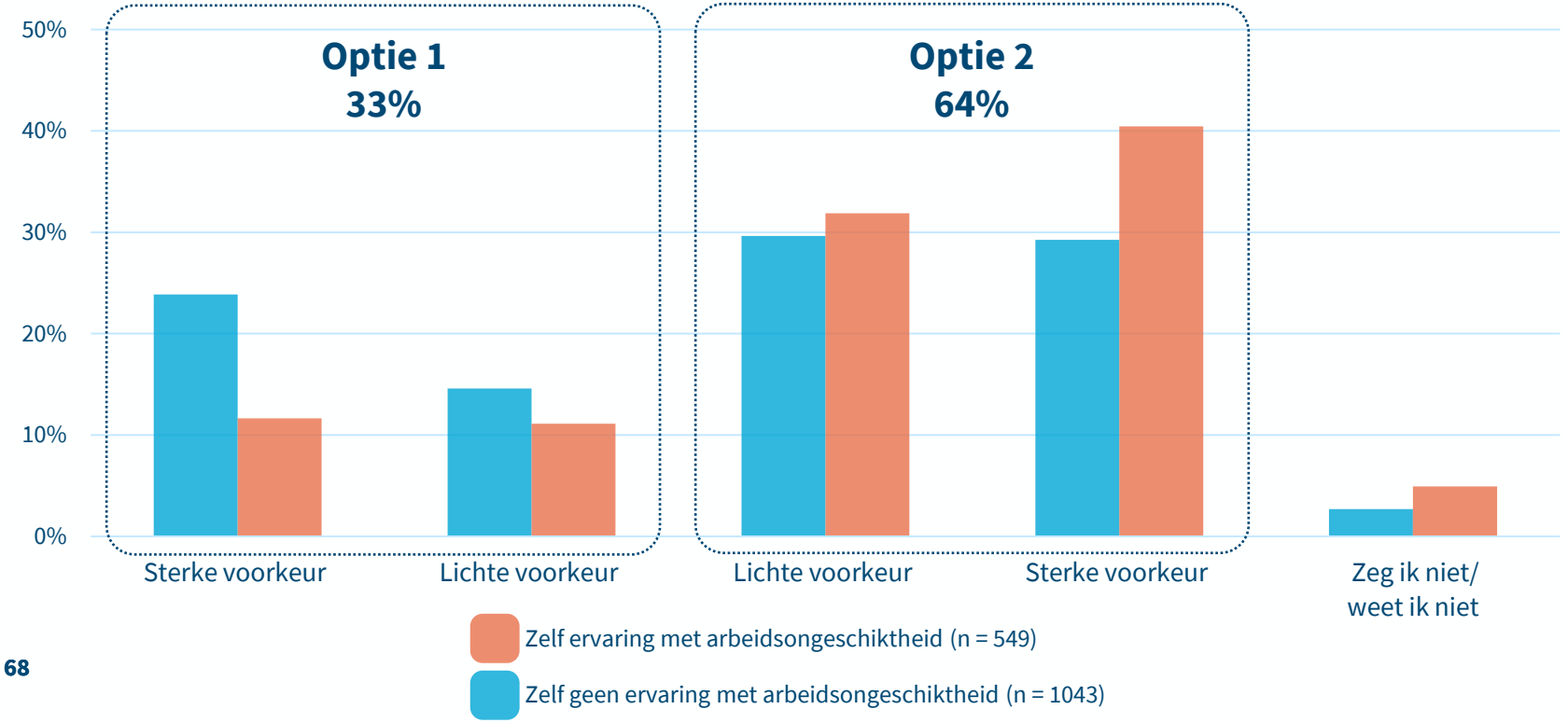

Toelichting

- Een meerderheid (64%) van de deelnemers heeft een voorkeur voor rekening houden met iemands persoonlijke situatie bij de beoordeling op arbeidsongeschiktheid.
- We zien in de open raadpleging een verschil tussen deelnemers met en zonder ervaring met arbeidsongeschiktheid. Deelnemers met ervaring met arbeidsongeschiktheid hebben iets vaker een voorkeur voor rekening houden met de persoonlijke situatie dan deelnemers zonder ervaring met arbeidsongeschiktheid. Dit verschil zien we niet in de representatieve panel data.

Argumenten bij Dilemma 1 – Beoordelen op basis van regels of rekening houden met persoonlijke situatie

Welke argumenten geven deelnemers bij hun voorkeur?

Genoemde argumenten bij beoordelen op basis van regels	Frequentie
Een gelijke behandeling van mensen is belangrijk	★★★★ ★★★★
Duidelijkheid is belangrijk	★★ ★★
Dit vind ik eerlijker	★ ★★
Minder invloed van subjectiviteit van de beoordelaars	★ ★
Maatwerk blijft nodig voor unieke situaties	★ ★
Objectiviteit is belangrijk	★ ★

Genoemde argumenten bij rekening houden met persoonlijke situatie	Frequentie
Ieder persoon en iedere situatie is anders	★★★★★ ★★★★★
Kijk naar de persoon, de menselijke maat is belangrijk	★★★ ★★
Maatwerk toepassen is eerlijker	★★ ★
Beoordelaars moeten soms met maatwerk van regels af kunnen wijken	★ ★★
Er heerst een risico op subjectiviteit van beoordelaars	★ ★★
Een gelijke behandeling van mensen is belangrijk	★ ★

De oranje sterretjes geven aan hoe vaak een argument wordt genoemd door mensen die zelf wel ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid

★ (0 tot 5%) ★★ (5 tot 10%) ★★★ (10 tot 15%) ★★★★ (15 tot 20%) ★★★★★ (20% of meer)

De blauwe sterretjes geven aan hoe vaak een argument wordt genoemd door mensen die zelf geen ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid

★ (0 tot 5%) ★★ (5 tot 10%) ★★★ (10 tot 15%) ★★★★ (15 tot 20%) ★★★★★ (20% of meer)

Quotes bij dilemma 1 – Beoordelen alleen op basis van regels of rekening houden met persoonlijke situatie

Quotes bij voorkeur voor beoordeling alleen op basis van regels

"Optie 2 werkt weer ongelijkheid in de hand. Daar willen we zeker vanaf"

"optie 1 geeft meer duidelijkheid voor alle partijen"

"Dit lijkt me wat eerlijker dan optie 2"

"Duidelijkheid is goed, de kans op misbruik neemt af. Als er specifieke persoonlijke omstandigheden zijn, kunnen andere faciliteiten worden benut, bijvoorbeeld bepaalde toeslagen"

"Iedereen moet op de zelfde manier en zo veel mogelijk los van interpretatie beoordeeld worden. Het moet meetbaar blijven. Willekeur is nu al aan de orde en ook de kwaliteit van de verzekeringsarts. Laten we dit onterechte gat niet groter maken!"

"Duidelijkheid is belangrijk, maatwerk klinkt mooi maar kan oneerlijk zijn. Maar helemaal geen mogelijkheid om rekening te houden met bijzondere omstandigheden is ook oneerlijk."

"Er worden al te veel fouten gemaakt met beoordelingen"

Quotes bij voorkeur voor rekening houden met persoonlijke situatie

"We hebben gezien waar het star vasthouden aan regels toe kan leiden. Geef ruimte zodat maatwerk en menselijkheid mogelijk worden."

"De uitgangssituatie is al ongelijk, we zijn allemaal verschillend en sommigen hebben meer geluk/pech dan anderen. Alle regels en wetten zijn mensenwerken en er aan vasthouden leidt tot een maatschappij zonder onderling vertrouwen. Regels zijn geen regels, maar richtlijnen. De ethisch grondhouding bestaat uit het vergroten van de keuzevrijheid."

"Iedere situatie is anders en vraagt om individuele beoordeling"

"De toelichting is incorrect: maatwerk hoeft niet te leiden tot willekeur. Gelijke gevallen moeten natuurlijk nog steeds gelijk behandeld worden, maatwerk is juist voor de bijzondere gevallen nodig."

"Optie 2 is eerlijker
Ik heb het meegemaakt dat ik het voorstel kreeg om juwelier te worden, terwijl ik niet gewoon aan een tafel of werkbank kan zitten.dat je dit wel moet kunnen, zagen ze niet bij het UWV"

"Ik ga uit van een eenvoudig systeem. Geen enkele situatie is exact gelijk, dus moet je afwegingsruimte inbouwen. Ga uit van vertrouwen."

Dilemma 2 – Inkomen om prettig van te leven of een inkomen dat net genoeg is

Panel

Bij veranderen van de regels over arbeidsongeschiktheid moet de overheid soms kiezen tussen twee opties. Voor welke optie heb jij een voorkeur?

Optie 1 – Prettig leven: De overheid zorgt ervoor dat iedereen die (deels) arbeidsongeschikt is een inkomen heeft om prettig van te leven. Ook als ze niet werken.

Optie 2 – Net voldoende: De overheid zorgt dat iedereen die (deels) arbeidsongeschikt is een inkomen heeft dat net genoeg is om van te leven.

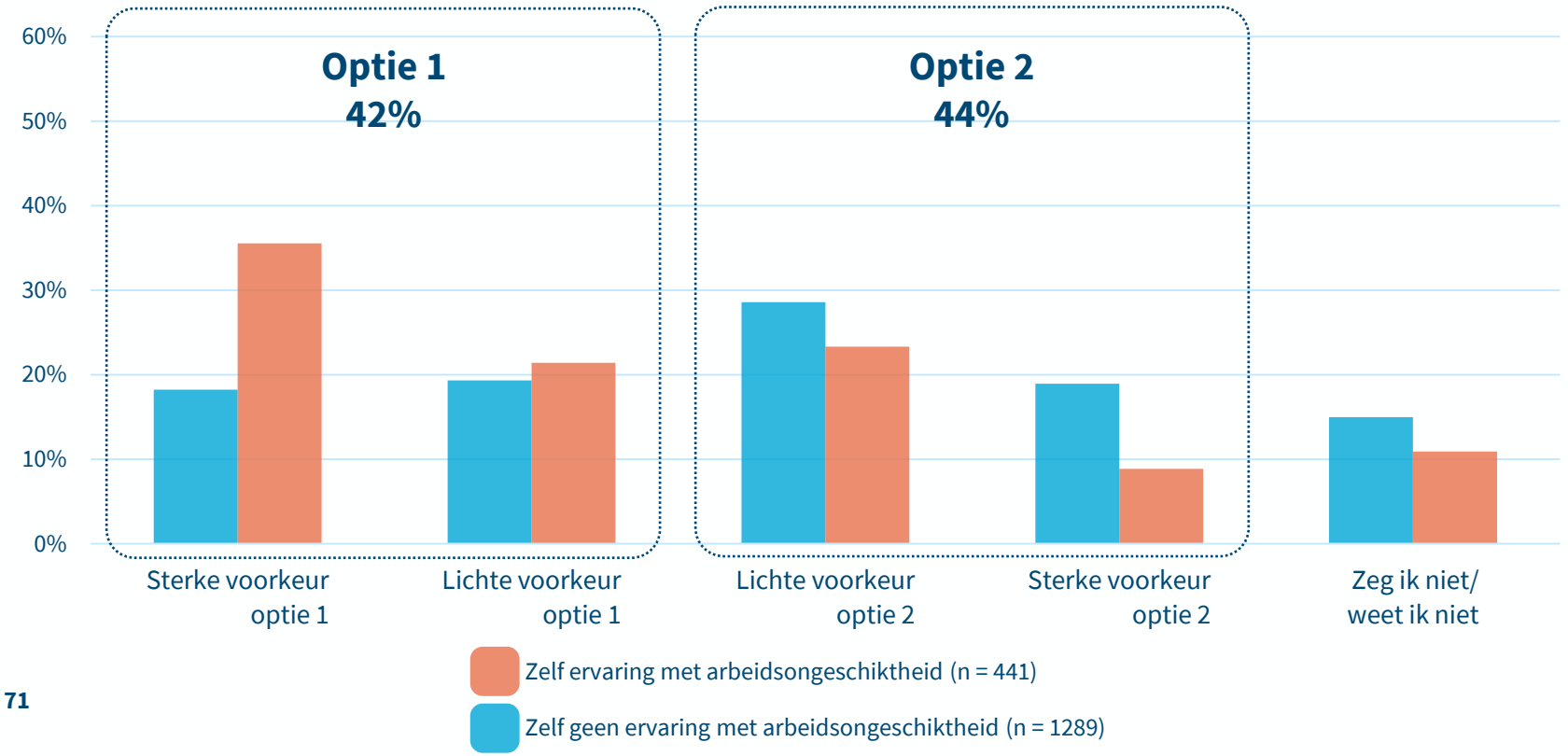

Toelichting

- De data van de representatieve panelgroep laten zien dat er geen meerderheid is die een voorkeur heeft voor een van de twee opties.
- Het valt op dat er substantiële verschillen zijn tussen paneldeelnemers met en zonder ervaring met arbeidsongeschiktheid. Een dergelijk verschil zien we in de representatieve data op geen van de andere vragen zo sterk als op deze stelling.
- Een meerderheid (57%) van de deelnemers met ervaring met arbeidsongeschiktheid heeft een voorkeur voor inkomen dat genoeg is om prettig van te leven, tegenover 37% van de deelnemers zonder ervaring met arbeidsongeschiktheid.

Dilemma 2 – Inkomen om prettig van te leven of een inkomen dat net genoeg is

Open raadpleging

Bij veranderen van de regels over arbeidsongeschiktheid moet de overheid soms kiezen tussen twee opties. Voor welke optie heb jij een voorkeur?

Optie 1 – Prettig leven: De overheid zorgt ervoor dat iedereen die (deels) arbeidsongeschikt is een inkomen heeft om prettig van te leven. Ook als ze niet werken.

Optie 2 – Net voldoende: De overheid zorgt dat iedereen die (deels) arbeidsongeschikt is een inkomen heeft dat net genoeg is om van te leven.

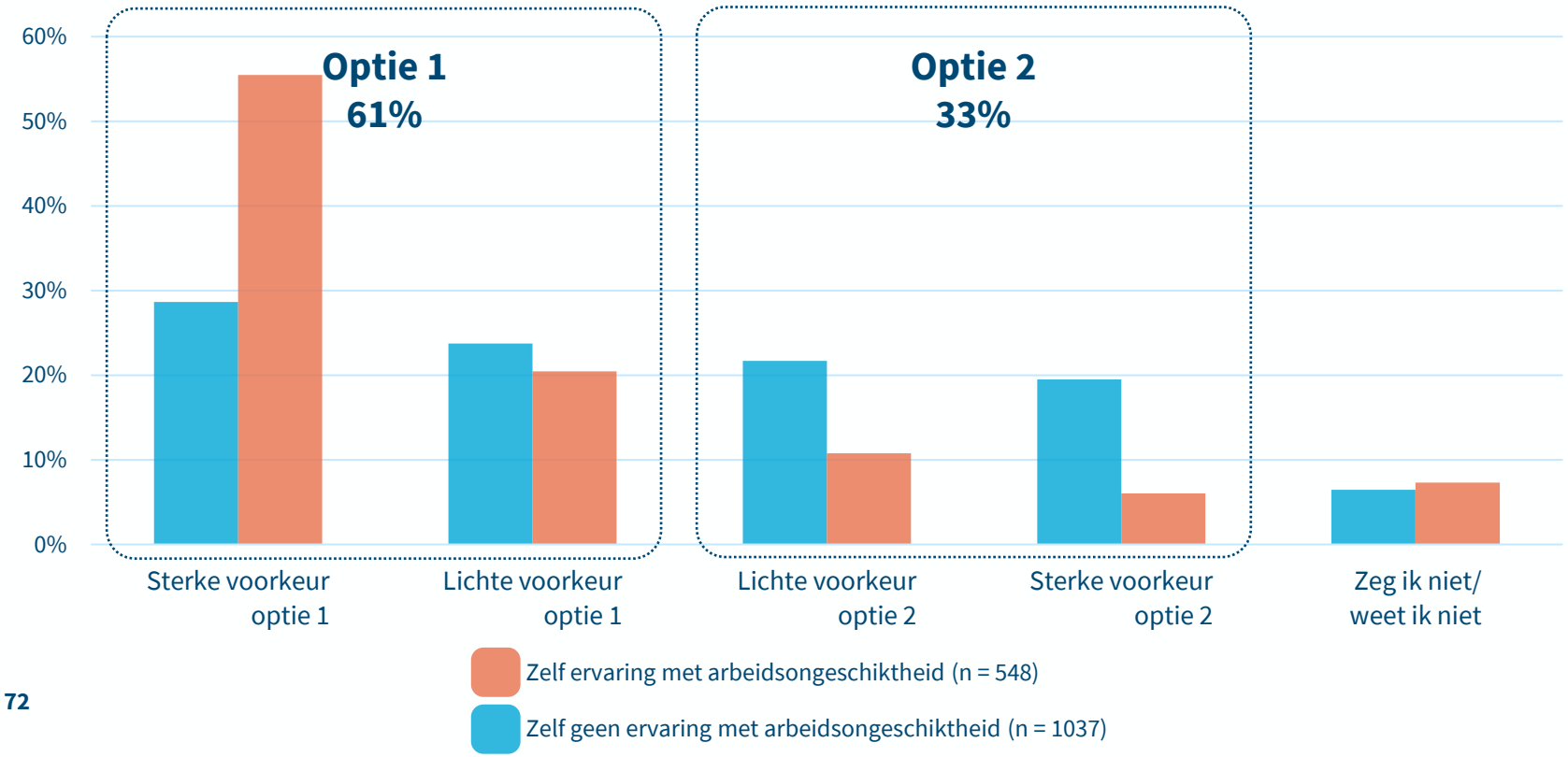

Toelichting

- Een meerderheid (61%) van de deelnemers aan de open raadpleging heeft een voorkeur voor een inkomen dat genoeg is om prettig van te leven. In de representatieve data zien we geen meerderheid voor een van de opties.
- Een mogelijke oorzaak is dat mensen met ervaring met arbeidsongeschiktheid vaker een voorkeur hebben voor optie 1 dan mensen zonder ervaring met arbeidsongeschiktheid. In de open raadpleging zijn deze mensen oververtegenwoordigd.
- Daarnaast zien we dat in de open raadpleging ook een meerderheid (53%) van de deelnemers zonder ervaring met arbeidsongeschiktheid een voorkeur heeft voor optie 1.

Argumenten bij Dilemma 2 – Inkomen om prettig van te leven of een inkomen dat net genoeg is

Welke argumenten geven deelnemers bij hun voorkeur?

Genoemde argumenten bij inkomen om prettig van te leven	Frequentie
Financiële stress is niet goed voor mensen en maakt ze ziek	★★★ ★★
De meeste mensen willen graag werken	★★ ★★
Arbeidsongeschiktheid is geen keuze	★★ ★
Dan ervaren mensen minder stress	★★ ★
Bestaanszekerheid is van belang	★ ★
Mensen moeten prettig kunnen leven	- ★★

Genoemde argumenten bij inkomen dat net genoeg is om van te leven	Frequentie
Er moet een stimulans zijn om aan het werk te gaan	★★★★ ★★★★★
Misbruik moet worden voorkomen	★★ ★★
Mensen moeten werken als ze dat kunnen	★ ★
Er moet wel sprake zijn van financiële zekerheid voor arbeidsongeschikten	★ ★
Het doen van (vrijwilligers)werk is goed voor mensen	★ ★
Maatwerk blijft belangrijk	★ ★

De oranje sterretjes geven aan hoe vaak een argument wordt genoemd door mensen die zelf wel ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid

★ (0 tot 5%) ★★ (5 tot 10%) ★★★ (10 tot 15%) ★★★★ (15 tot 20%) ★★★★★ (20% of meer)

De blauwe sterretjes geven aan hoe vaak een argument wordt genoemd door mensen die zelf geen ervaring hebben met arbeidsongeschiktheid

★ (0 tot 5%) ★★ (5 tot 10%) ★★★ (10 tot 15%) ★★★★ (15 tot 20%) ★★★★★ (20% of meer)

Quotes bij dilemma 2 – Inkomen om prettig van te leven of een inkomen dat net genoeg is

Quotes bij voorkeur voor inkomen om prettig van te leven

"Ik heb zorgen om inkomen echt enorm stressvol ervaren. Dat gun ik anderen niet"

"ik geloof niet dat mensen dan niet gaan werken, want mijn ervaring is dat de meeste mensen gewoon willen bijdragen aan de maatschappij en daar zingeving zoeken."

"Iedereen moet goed kunnen leven"

"Optie twee geeft ook geen ruimte om te herstellen. Wil je iemand weer mee laten draaien in de maatschappij heeft iemand ademruimte nodig"

"Ja, er zal een percentage mensen zijn die denken:' ik zit wel goed met mijn uitkering; laat dat werk maar zitten.' Ik denk dat het overgrote deel van de mensen in de WIA helemaal niet in deze situatie wíl zitten. Arbeidsongeschikt zijn is geen keuze. Chronisch ziek zijn, kanker, lichamelijke afwijkingen, mentale problemen zijn geen keuze. Straf mensen dan ook niet daarvoor door ze 'krap' te houden.
Ook blijkt uit onderzoek dat mensen die nèt aan rond kunnen komen alleen maar verder in de problemen komen, waardoor dat de overheid alleen maar meer geld kost. Denk aan druk op gezondheidszorg, toeslagen etc. Kortzichtig dus, optie 2."

Quotes bij voorkeur voor inkomen dat net genoeg is om van te leven

"Helaas blijkt in de praktijk dat misbruik van voorzieningen een reëel risico is."

"Ik zie om me heen veel mensen met een uitkering die volgens mij eigenlijk wel kunnen werken maar dat niet doen omdat ze een fijn leven hebben met een uitkering. Ik ben daarentegen van mening dat mensen die niet meer in staat zijn om te kunnen werken wel genoeg inkomen krijgen om prettig te kunnen leven, anders wordt hun situatie wel erg uitzichtloos. Je kiest er tenslotte ook niet voor om (ernstig) ziek te worden."

"Veel mensen zien anders het nut niet van werken als zij financieel vertroeteld worden. Werken loont maar zorgt er ook voor dat je vollop meetelt in de maatschappij"

"Er moet een prikkel blijven dat mensen ook wat moeten doen voor hun inkomen."

"Juist als er voor de menselijke maat wordt gekozen, kan er door beoordelaars getoetst worden hoe mensen met hun situatie omgaan en of ze al dan niet gemotiveerd zijn hier verbetering in te brengen. Dat een klein deel misbruik maakt lijkt me onvermijdelijk maar geen reden alle anderen te wantrouwen en straffen."

Geen verband tussen het standpunt ten aanzien van dilemma 1 en het advies dat deelnemers geven aan de overheid over wat zij moet doen

Panel

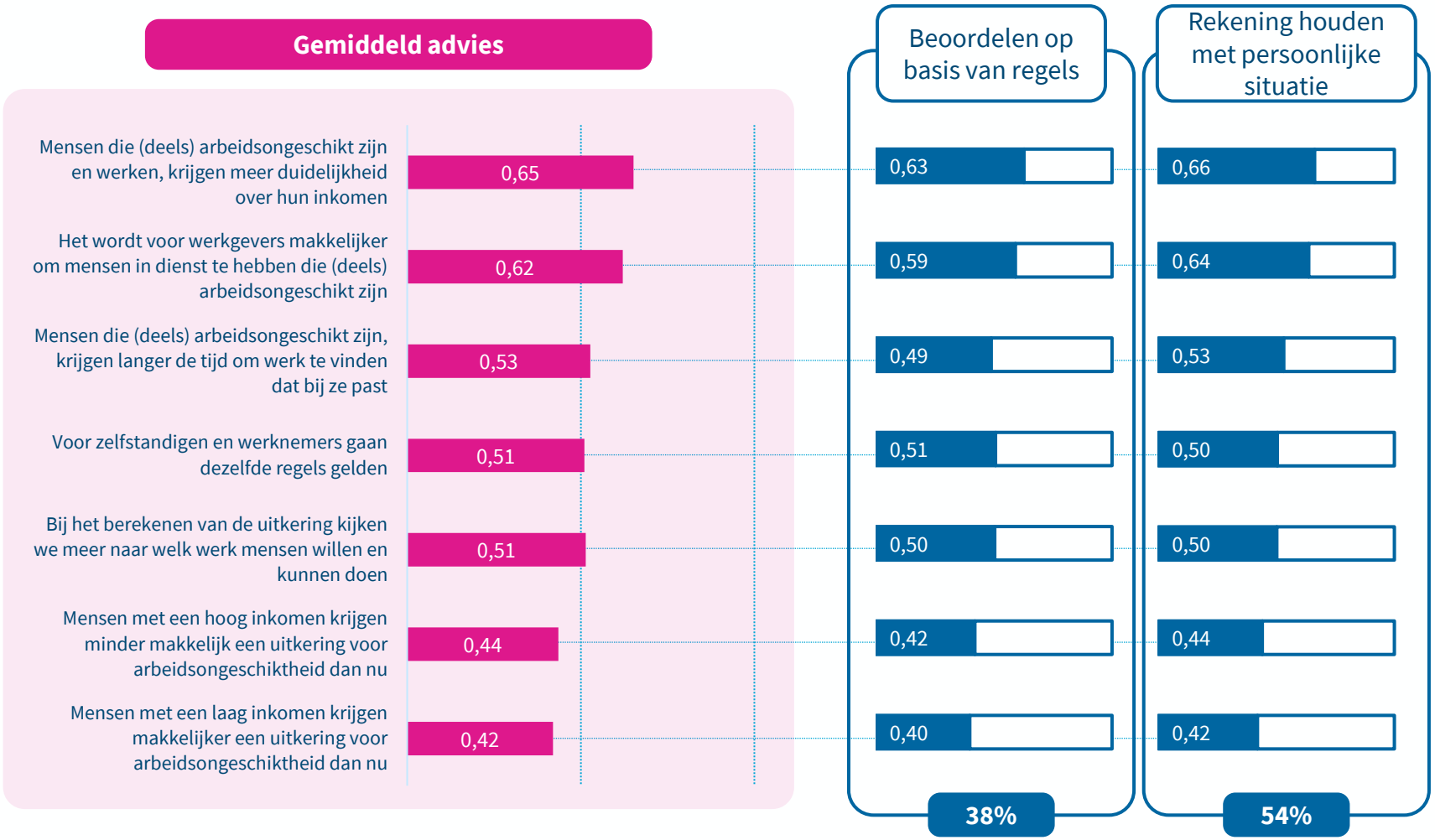

Toelichting

- Helemaal links (roze) zien we het gemiddelde advies op basis van de representatieve data.
- Rechts zien we het advies van deelnemers, uitgesplitst op het standpunt ten aanzien van Dilemma 1.
- De prioritering van deelnemers die een voorkeur hebben voor het beoordelen op basis van regels is gelijk aan de prioritering van deelnemers die een voorkeur hebben om rekening te houden met de persoonlijke situatie.

Geen verband tussen het standpunt ten aanzien van dilemma 2 en het advies dat deelnemers geven aan de overheid over wat zij moet doen

Panel

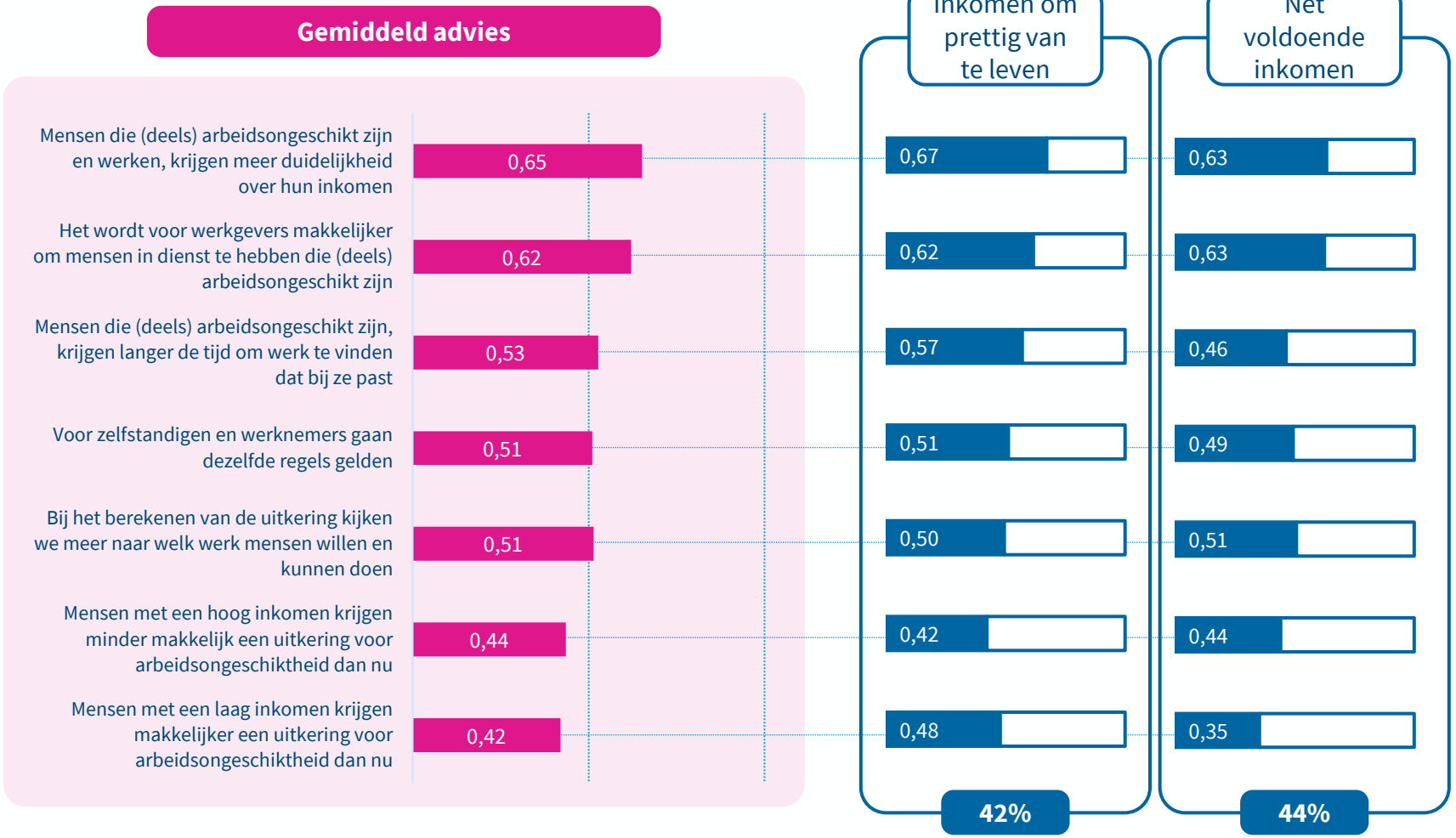

Toelichting

- Weer zien we helemaal links (roze) zien we het gemiddelde advies en rechts de data uitgesplitst op het standpunt ten aanzien van Dilemma 2.
- De prioritering van deelnemers met een voorkeur voor een inkomen om prettig van te leven is vergelijkbaar aan de prioritering van deelnemers met een voorkeur voor inkomen dat net voldoende is.
- We zien kleine verschillen; deelnemers met een voorkeur voor inkomen dat net genoeg is geven iets minder prioriteit aan mensen langer de tijd geven om werk te vinden dat bij ze past en om te zorgen dat mensen met een laag inkomen makkelijker een uitkering krijgen dan nu.

Over stellingen over hoe goed regels en afspraken uit de WIA werken

Terug naar inhoudsopgave

Uitleg van stellingen over de WIA

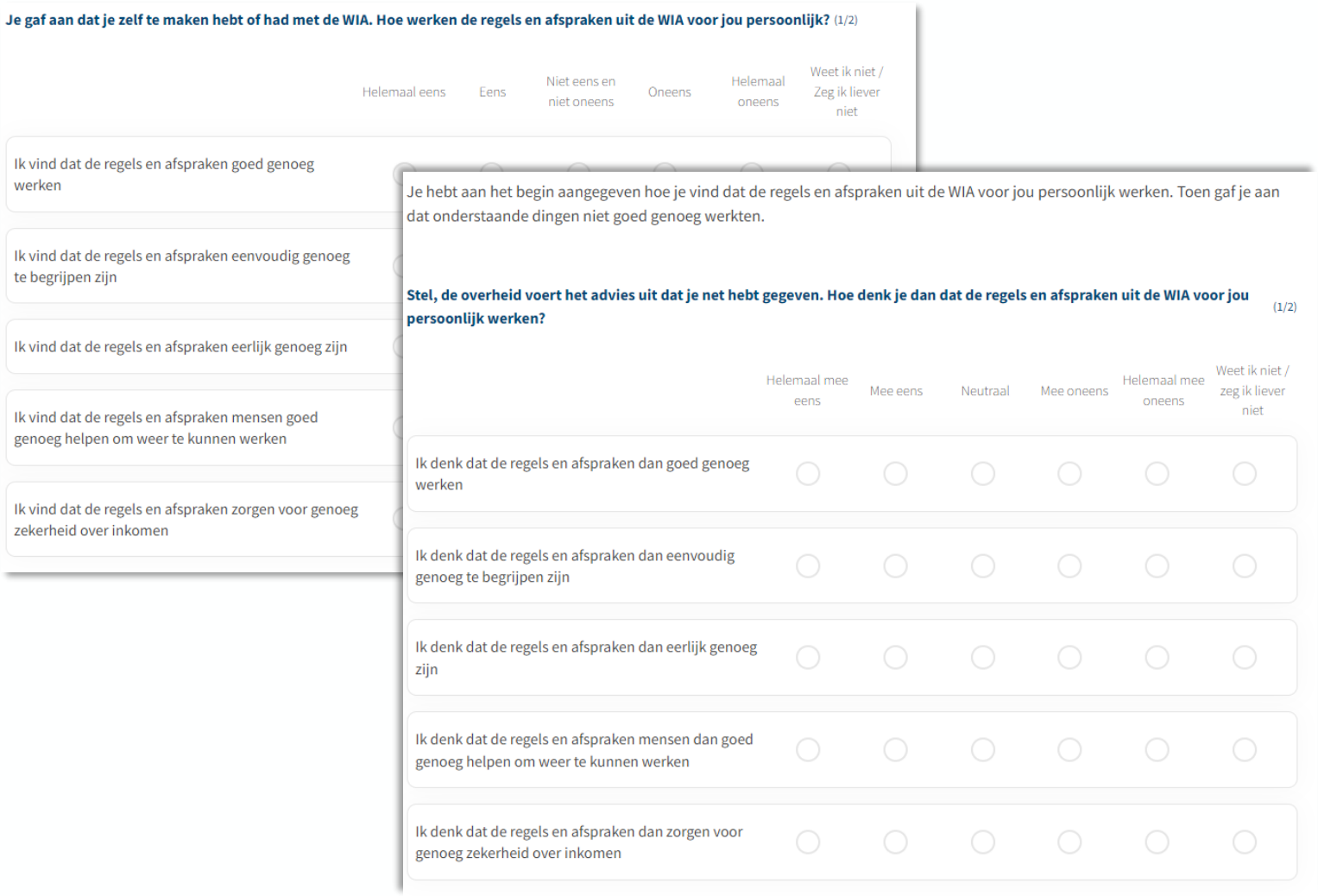

Je gaf aan dat je zelf te maken hebt of had met de WIA. Hoe werken de regels en afspraken uit de WIA voor jou persoonlijk? (1/2)

	Helemaal eens	Eens	Niet eens en niet oneens	Oneens	Helemaal oneens	Weet ik niet / Zeg ik liever niet
Ik vind dat de regels en afspraken goed genoeg werken						
Ik vind dat de regels en afspraken eenvoudig genoeg te begrijpen zijn						
Ik vind dat de regels en afspraken eerlijk genoeg zijn						
Ik vind dat de regels en afspraken mensen goed genoeg helpen om weer te kunnen werken						
Ik vind dat de regels en afspraken zorgen voor genoeg zekerheid over inkomen						

Je hebt aan het begin aangegeven hoe je vind dat de regels en afspraken uit de WIA voor jou persoonlijk werken. Toen gaf je aan dat onderstaande dingen niet goed genoeg werkten.

Stel, de overheid voert het advies uit dat je net hebt gegeven. Hoe denk je dan dat de regels en afspraken uit de WIA voor jou persoonlijk werken? (1/2)

	Helemaal mee eens	Mee eens	Neutraal	Mee oneens	Helemaal mee oneens	Weet ik niet / zeg ik liever niet
Ik denk dat de regels en afspraken dan goed genoeg werken						
Ik denk dat de regels en afspraken dan eenvoudig genoeg te begrijpen zijn						
Ik denk dat de regels en afspraken dan eerlijk genoeg zijn						
Ik denk dat de regels en afspraken mensen dan goed genoeg helpen om weer te kunnen werken						
Ik denk dat de regels en afspraken dan zorgen voor genoeg zekerheid over inkomen						

Toelichting

- **Doel:**
  1. Inzicht krijgen in hoe deelnemers die ervaring met de WIA hebben vinden dat het stelsel nu werkt
  2. Inzicht krijgen in hoe de problemen met de WIA worden opgelost door de maatregelen die deelnemers hebben geadviseerd

- **Keuzesituatie**: Deelnemers die zelf of indirect ervaring hebben met de WIA kregen aan het begin van de raadpleging 5 stellingen voorgelegd. Deze stellingen gingen over hoe goed de regels en afspraken uit de WIA werken. Wanneer deelnemers aangaven dat bepaalde aspecten niet goed genoeg werkten kregen zij nadat ze advies over maatregelen hebben gegeven, weer stellingen. Deze stellingen gingen over hoe goed zij verwachten dat de regels en afspraken uit de WIA werken wanneer de overheid hun advies zou uitvoeren.

- **Motivatie**: Vervolgens konden ze hun keuzes toelichten.

Hoe werken de regels en afspraken uit de WIA volgens jou?

Panel

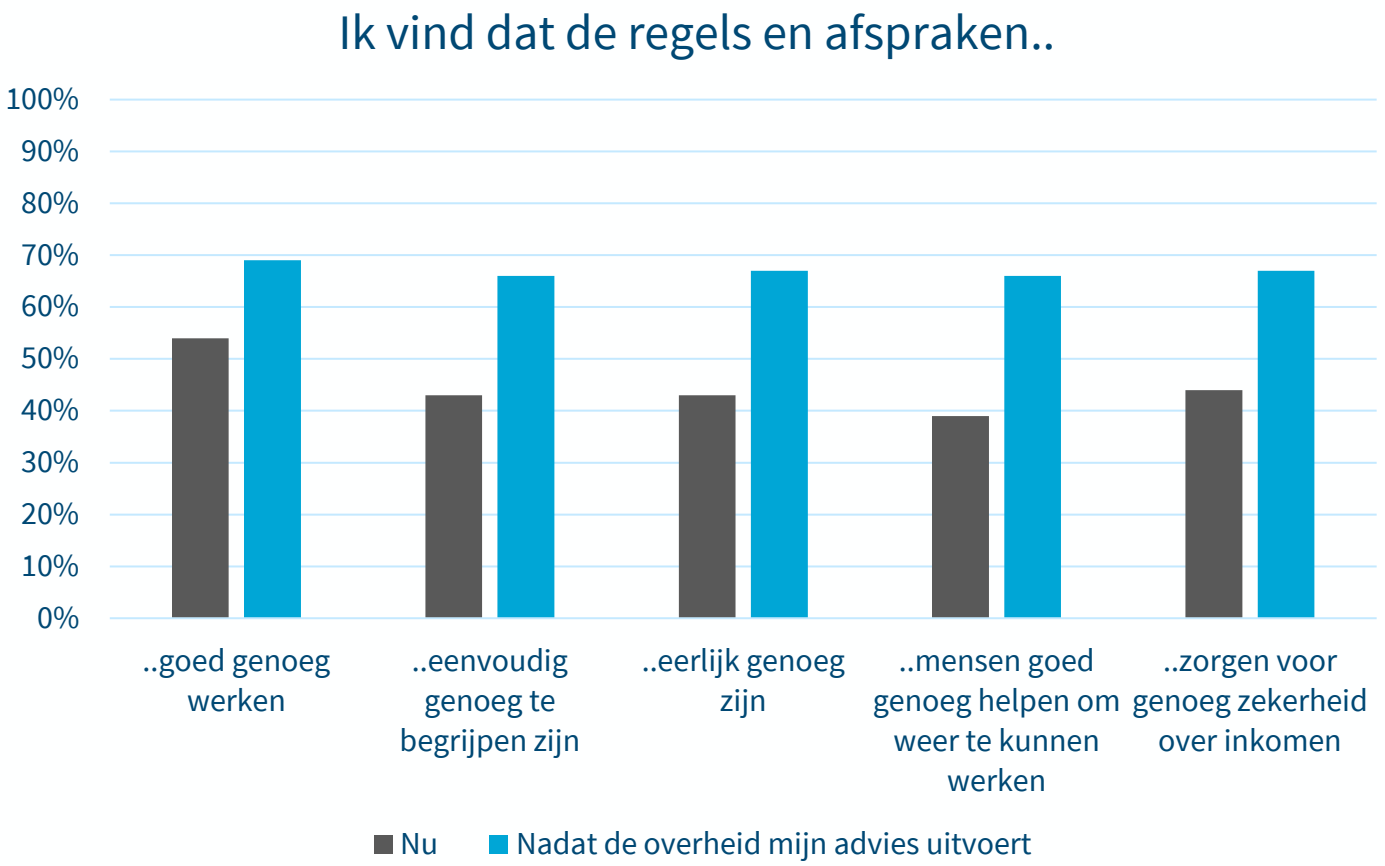

Toelichting

- De stellingen die gaan over hoe het stelsel nu werkt zijn door 455 deelnemers beantwoord. Alleen wanneer deelnemers aangaven dat een aspect niet goed genoeg werkt, kregen deelnemers stellingen die gaan over hoe zij denken dat het stelsel werkt als de overheid hun advies uitvoert. Deze stellingen zijn door 149 tot 155 deelnemers beantwoordt.
- Een meerderheid (54%) van de mensen die ervaring hebben met de WIA vindt dat de regels en afspraken goed genoeg werken. Wanneer de overheid hun advies uitvoert is dit gestegen naar 69%.
- Een minderheid (39% - 44%) is het (helemaal) eens met hoe het stelsel nu werkt op een aantal andere aspecten. En meer specifiek of het eenvoudig en eerlijk genoeg is, of het mensen goed genoeg helpt om weer aan het werk te kunnen en of het zorgt voor genoeg zekerheid over inkomen.
- Deelnemers verwachten dat de maatregelen die zij adviseren ervoor zorgen dat het stelsel beter zal werken; als de overheid hun advies uitvoert is een meerderheid (66% - 69%) is het dan (helemaal) eens met de stellingen.

Hoe werken de regels en afspraken uit de WIA volgens jou?

Open raadpleging

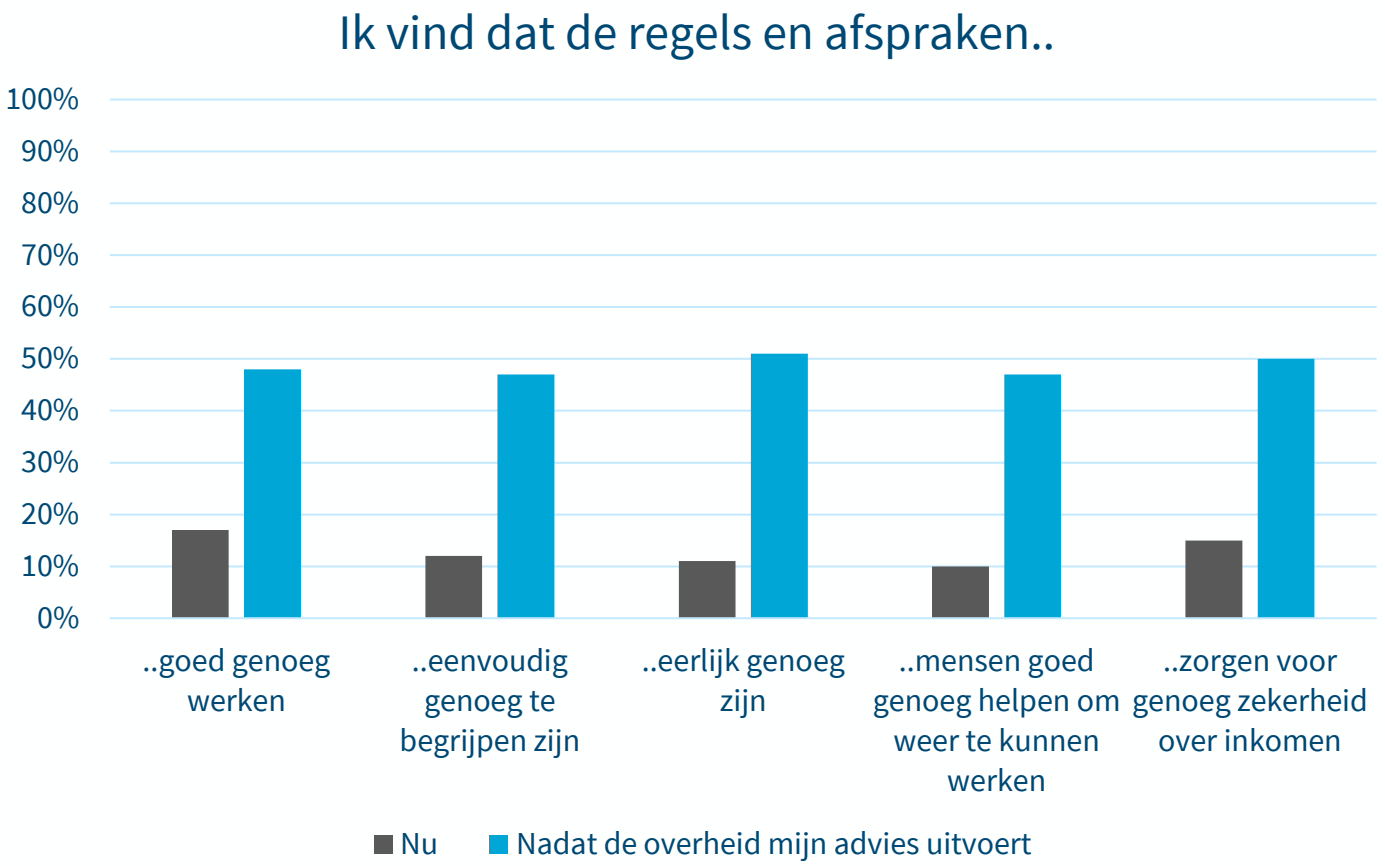

Toelichting

- De stellingen die gaan over hoe het stelsel nu werkt zijn door 1152 deelnemers beantwoord. Alleen wanneer deelnemers aangaven dat een aspect niet goed genoeg werkt, kregen deelnemers stellingen die gaan over hoe zij denken dat het stelsel werkt als de overheid hun advies uitvoert. Deze stellingen zijn door 587 tot 649 deelnemers beantwoordt.
- Een kleine minderheid (17%) van de mensen die ervaring hebben met de WIA vindt dat de regels en afspraken goed genoeg werken. Wanneer de overheid hun advies uitvoert is dit gestegen naar 47%.
- Een nog kleinere minderheid (10% - 15%) is het (helemaal) eens met hoe het stelsel nu werkt op een aantal andere aspecten. En meer specifiek of het eenvoudig en eerlijk genoeg is, of het mensen goed genoeg helpt om weer aan het werk te kunnen en of het zorgt voor genoeg zekerheid over inkomen.
- Deelnemers verwachten dat de maatregelen die zij adviseren ervoor zorgen dat het stelsel beter zal werken; als de overheid hun advies uitvoert is ongeveer de helft van de deelnemers (47% - 51%) het dan (helemaal) eens met de stellingen.

In hoeverre vind je dat de regels en afspraken goed genoeg werken? En wat als de overheid je advies opvolgt?

Toelichting

We laten voor zowel het panel als de open raadpleging zien of men vindt dat het stelsel goed genoeg werkt. Daar vlak onder laten we steeds zien hoe deze deelnemers denken dat het is als de overheid hun advies overneemt.

Wat zien we?

- Van de paneldeelnemers met ervaring met de WIA vindt iets meer dan de helft het stelsel goed genoeg werken. Als de overheid hun advies opvolgt, denkt nog eens 17% dat het stelsel dan goed genoeg werkt.
- Deelnemers uit de open raadpleging vinden minder vaak dat het stelsel goed werkt: 17%. 30% van de deelnemers verwacht wel dat het goed genoeg is als de overheid hun adviezen overneemt.
- Er is een groep van tussen de 7% en 13% die verwacht dat als de overheid de adviezen opvolgt, het systeem nog steeds niet goed genoeg werkt.

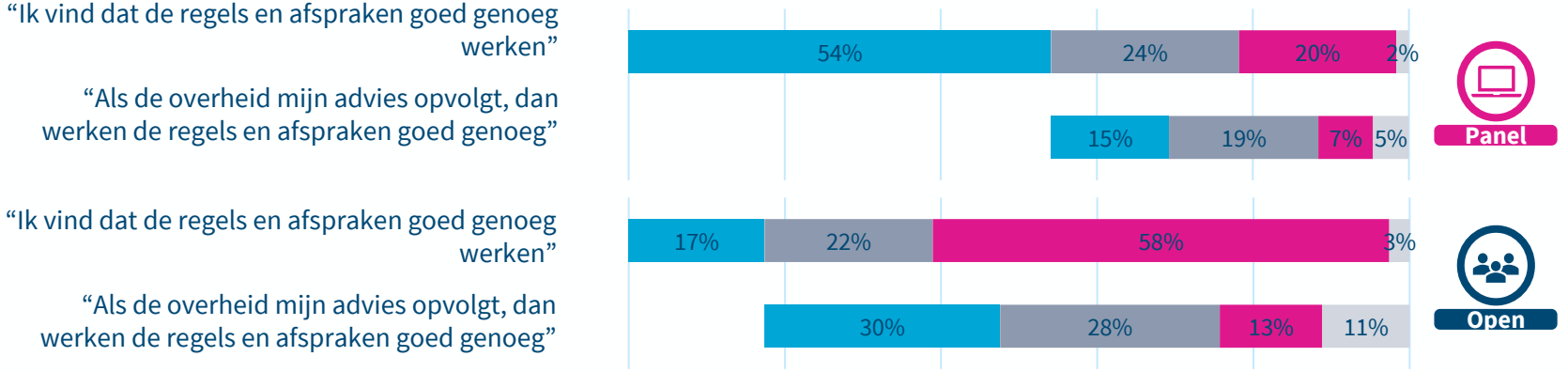

"Vooral voor mensen die tussen 80 en 100% afgekeurd zijn en een IVA uitkering hebben werken de regels goed en vallen deze mensen niet in een financiëel gat en kunnen zich goed redden, hier mag niets aan gewijzigd worden en moeten hun 75% van het laatstverdiende loon behouden om een armoedeval te voorkomen."

"We moeten oppassen dat de wijzigingen ons niet van het ene stelsel dat niet werkt naar een ander stelsel dat niet werkt brengt. Lapmiddelen en kleine aanpassingen gaan geen oplossing bieden"

"De oplossingen en voorstellen in dit onderzoek zijn maar zeer beperkt en met oogkleppen. Het wordt weer een houtje/touwtje constructie. Ga volledig terug naar de tekentafel en denk na met alle partijen over 'de bedoeling': wat is er nodig om het eerlijk en simpel te maken voor alle partijen."

"Bij elk besluit zullen er grensgevallen blijven waarin het de vraag is of dit voor mensen goed werkt. Mijn verwachting is dat met deze adviezen / wijzigingen het dan wel zal gaan om aanzienlijk minder gevallen waarin de regels een onredelijke uitkomst zouden hebben."

"Als wia goed uitgevoerd wordt is het een goede wet. Beter dan in veel andere landen"

(Helemaal) mee eens | Neutraal | (Helemaal) mee oneens | Zeg ik liever niet

In hoeverre vind je dat de regels en afspraken eenvoudig genoeg te begrijpen zijn? En wat als de overheid je advies opvolgt?

Toelichting

We laten voor zowel het panel als de open raadpleging zien of men vindt dat het stelsel eenvoudig genoeg te begrijpen is. Daar vlak onder laten we steeds zien hoe deze deelnemers denken dat het is als de overheid hun advies overneemt.

Wat zien we?

- Van de paneldeelnemers met ervaring met de WIA vindt bijna de helft dat het stelsel eenvoudig genoeg te begrijpen is. Als de overheid hun advies opvolgt, denkt nog eens 23% dat het stelsel dan goed genoeg werkt.
- Deelnemers uit de open raadpleging vinden minder vaak dat het stelsel eenvoudig genoeg te begrijpen is: 12%. 35% van de deelnemers verwacht wel dat het goed genoeg is als de overheid hun adviezen overneemt.
- Er is een groep van tussen de 10% en 19% die verwacht dat als de overheid de adviezen opvolgt, het systeem nog steeds niet eenvoudig genoeg te begrijpen is.

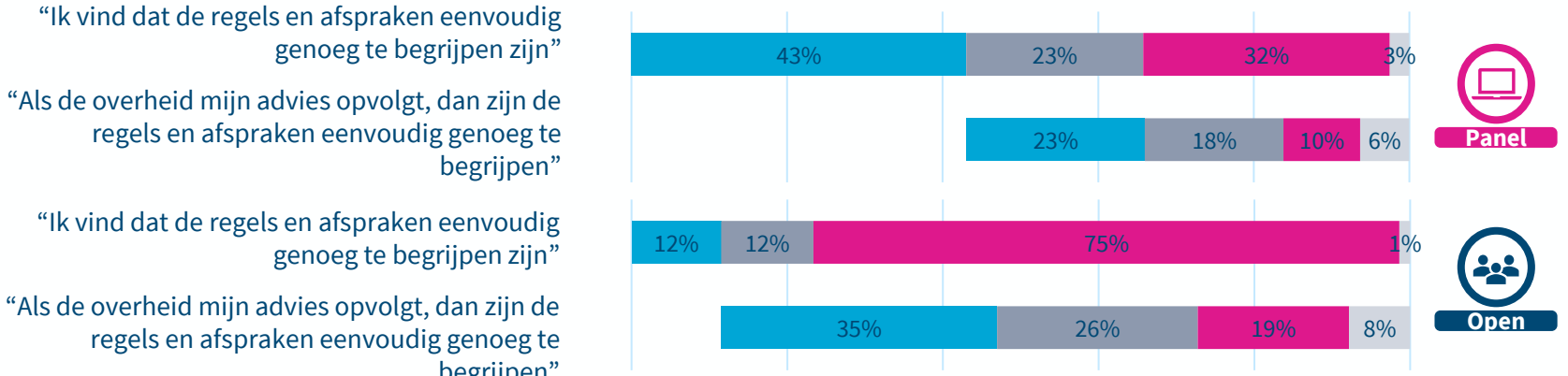

"Ik ben geschoold als docent Nederlands. Als het voor mij al onmogelijk is om informatie te vinden die ik begrijp, zodat ik weet wat ik kan verwachten qua inkomensdaling, rechten en plichten, gaat er iets enorm mis. Het is een groot vraagteken, ik voel me aan de uwv-goden overgeleverd en mijn leven staan in-hold. Niet alleen door mijn ziekte, maar ook doordat niemand mij duidelijkheid kan geven over wat er gaat komen aan inkomensverlies, herkeuringen tc."

"Het is erg belangrijk als er duidelijke regels komen inzake de uitkering"

"Het is een ontzettend ingewikkeld systeem. Door mijn ziekte heb ik last van brain fog, waardoor het nog lastiger is om een wia-aanvraag te begrijpen en te overzien. Het had mij geholpen als iemand eerder de voor-en nadelen van verschillende opties had benoemd. Nu voelt het alsof ik de dupe ben van het systeem."

"Met name voor mensen met een lagere opleiding zijn de regels ingewikkeld. Het lijkt ook niet altijd eerlijk dat het percentage van arbeidsongeschiktheid wordt bepaald a.h.v. maatmaninkomen waardoor een piloot met minimale beperkingen 80-100 a.o. wordt en een prod. Medew. Met dezelfde of meer beperkingen <35%"

"De huidige manier van beoordelen voor de Wia is onbegrijpbaar voor medewerkers."

(Helemaal) mee eens | Neutraal | (Helemaal) mee oneens | Zeg ik liever niet

In hoeverre vind je dat de regels en afspraken eerlijk genoeg zijn? En wat als de overheid je advies opvolgt?

Toelichting

We laten voor zowel het panel als de open raadpleging zien of men vindt dat het stelsel eerlijk genoeg is. Daar vlak onder laten we steeds zien hoe deze deelnemers denken dat het is als de overheid hun advies overneemt.

Wat zien we?

- Van de paneldeelnemers met ervaring met de WIA vindt bijna de helft dat het stelsel eerlijk genoeg is. Als de overheid hun advies opvolgt, denkt nog eens 24% dat het stelsel dan eerlijk genoeg is.
- Deelnemers uit de open raadpleging vinden minder vaak dat het stelsel eerlijk genoeg is: 11%. 40% van de deelnemers verwacht wel dat het eerlijk genoeg is als de overheid hun adviezen overneemt.
- Er is een groep van tussen de 11% en 14% die verwacht dat als de overheid de adviezen opvolgt, het systeem nog steeds niet eerlijk genoeg is.

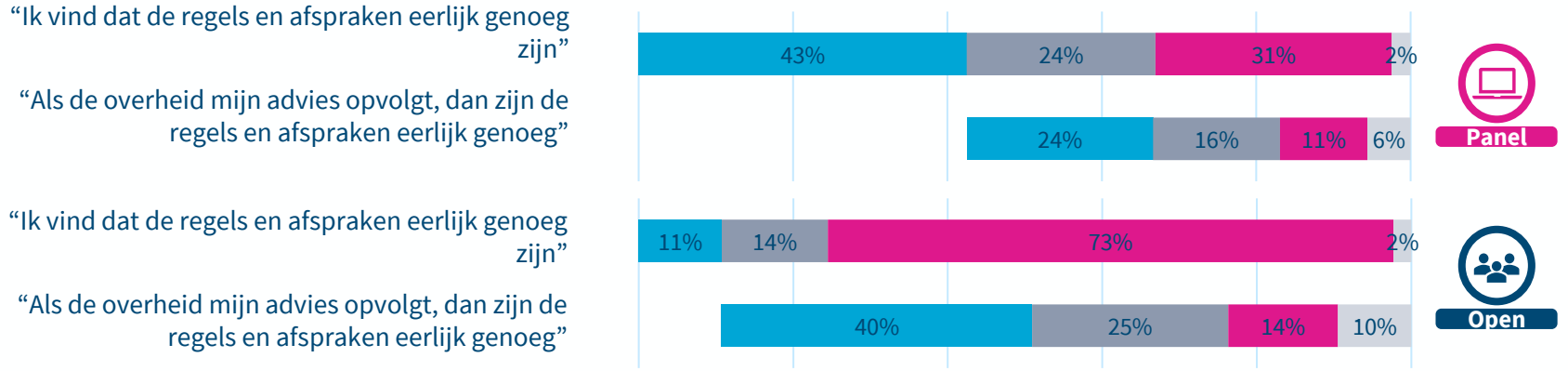

"De huidige regels zijn discriminerend t.a.v. werknemers met een laag inkomen, waardoor ze eerder onder de drempel komen om in aanmerking te komen voor een uitkering. Door het loonverlies en de alternatieven komen werknemers met een hoog inkomen sneller in aanmerking voor een uitkering en dan vaak ook een hoger % arbeidsongeschikt."

"Mensen met lager inkomen zijn slechter af dan mensen met hoog inkomen. Zelfs bij vergelijkbare belastbaarheid."

"Er zal altijd een groep blijven die het niet eerlijk vindt en dat zullen nu de mensen zijn met een hoog inkomen. De groep die zit op het max-dagloon krijgt wel een enorme inkomensval en of dat eerlijk is vraag ik mij dan ook af."

"Het is geen eerlijk systeem. Hoog inkomen meer kans op een uitkering dan laag inkomen bij dezelfde beperkingen. Daarnaast is instromen in de IVA enkel mogelijk bij ziekte die binnen korte tijd tot de dood leiden. Bij andere serieze aandoeningen geldt het is niet uit te sluiten dat er ooit een verbetering komt dus geen IVA"

"Het is met name oneerlijk voor mensen met lagere inkomens"

(Helemaal) mee eens | Neutraal | (Helemaal) mee oneens | Zeg ik liever niet

In hoeverre vind je dat de regels en afspraken mensen goed genoeg helpen om weer te kunnen werken? En wat als de overheid je advies opvolgt?

Toelichting

We laten voor zowel het panel als de open raadpleging zien of men vindt dat het stelsel goed genoeg helpt om weer te kunnen werken. Daar vlak onder laten we steeds zien hoe deze deelnemers denken dat het is als de overheid hun advies overneemt.

Wat zien we?

- Van de paneldeelnemers met ervaring met de WIA vindt 39% dat het stelsel mensen goed genoeg helpt op weer te kunnen werken. Als de overheid hun advies opvolgt, denkt nog eens 28% dat het stelsel dan mensen goed genoeg helpt op weer te kunnen werken.
- Deelnemers uit de open raadpleging vinden minder vaak dat het stelsel mensen goed genoeg helpt op weer te kunnen werken: 10%. En 37% van de deelnemers verwacht wel dat het goed genoeg is als de overheid hun adviezen overneemt.
- Er is een groep van tussen de 12% en 15% die verwacht dat als de overheid de adviezen opvolgt, het systeem nog steeds niet mensen goed genoeg helpt op weer te kunnen werken.

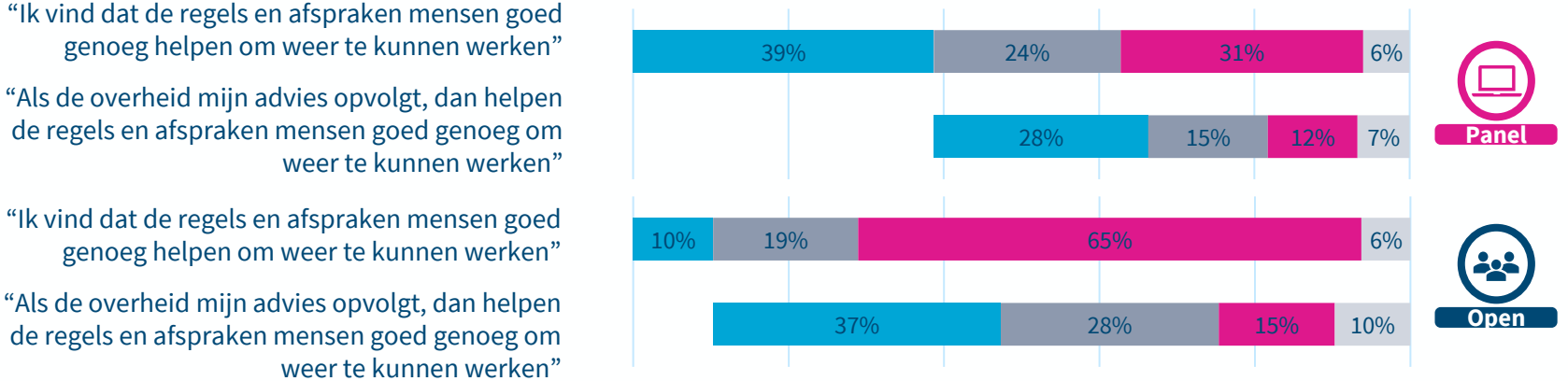

"De regels helpen helemaal niet om mensen weer aan het werk te krijgen. Regels helpen zieke mensen niet, dat kan alleen de geneeskunde. De druk tot reintegratie heeft in mijn ervaring meer kwaad dan goed gedaan bij meerdere medewerkers en bij mijzelf."

"Ik had graag gewild dat ze het bedrijf waar ik voor werkte meer hadden gezegd dat ik genoeg andere dingen wel kan dan had ik langer door kunnen werken .Dat vind ik erg jammer"

"De 35-70% groep, daar val ik zelf ook onder, voelt een enorme druk om deels te werken omdat ze anders in een vervolguitkering komen. Een deel komt niet aan het werk vanwege te veel beperkingen, baan in een andere sector wordt lastig gezien de hogere leeftijd vaak of het stigma wat er is rondom ao."

"Ik heb momenteel Wia-Wga. Ben aan het reintegreren, maar heb nu meer zekerheid over een vast inkomen dan wanneer ik weer werk aanneem en minder uren kan werken dan vroeger."

"Vooral de grote afstand tot de arbeidsmarkt is echt een enorm probleem wat wordt versterkt door het (huidige) overheidsbeleid + wet- en regelgeving."

(Helemaal) mee eens | Neutraal | (Helemaal) mee oneens | Zeg ik liever niet

In hoeverre vind je dat de regels en afspraken goed genoeg zorgen voor zekerheid? En wat als de overheid je advies opvolgt?

Toelichting

We laten voor zowel het panel als de open raadpleging zien of men vindt dat het stelsel goed genoeg zorgt voor zekerheid. Daar vlak onder laten we steeds zien hoe deze deelnemers denken dat het is als de overheid hun advies overneemt.

Wat zien we?

- Van de paneldeelnemers met ervaring met de WIA vindt bijna de helft dat het stelsel goed genoeg zorgt voor zekerheid. Als de overheid hun advies opvolgt, denkt nog eens 23% dat het stelsel dan goed genoeg zorgt voor zekerheid.
- Deelnemers uit de open raadpleging vinden minder vaak dat het stelsel goed genoeg zorgt voor zekerheid: 15%. 35% van de deelnemers verwacht wel dat het goed genoeg zorgt voor zekerheid als de overheid hun adviezen overneemt.
- Er is een groep van tussen de 9% en 14% die verwacht dat als de overheid de adviezen opvolgt, het systeem nog steeds niet goed genoeg zorgt voor zekerheid.

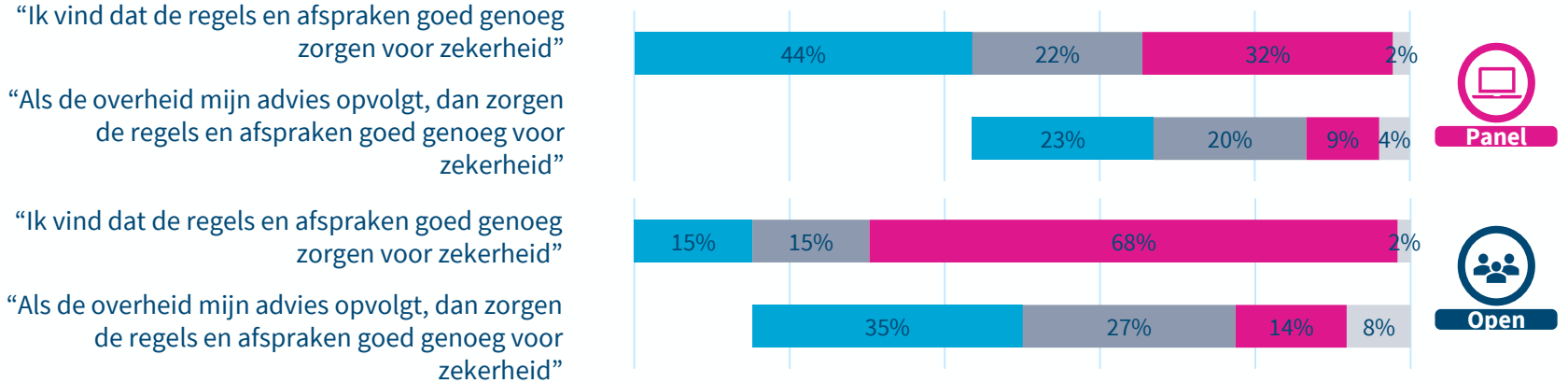

"Ik begrijp en ondersteun volledig dat mensen zo lang mogelijk moeten kunnen werken, maar geef daarin een mate van inkomenszekerheid - nu ligt het risico bij de werknemer of deze in spoor 2 alternatief werk kan vinden, maar ook houden is een risico, wat als daar ontslag krijgt - het horror scenario is om via de WW uiteindelijk in de WIA te komen en zo ver in inkomen af te glijden."

"Je bent met het UWV nooit ergens zeker van, zo ben je voor zoveel procent afgekeurd en als je meld dat het slechter met je gaat , wordt je voor minder procent afgekeurd"

"Als mensen gedeeltelijk AO zijn is wel lang onduidelijk voor welk deel dan en de beroepen die ze dan wel kunnen doen. Dat sluit niet goed aan bij hun ervaring en opleiding. Denk aan het 'knippen van bonsai-boompjes'. Dat vind ik oneerlijk."

"Wanneer het tijdelijk beter gaat durf je niet te gaan werken uit angst voor gevolgen uitkering, die toch al als een strijd heeft gevoeld om gehoord en gezien te worden. Want het systeem is niet flexibel en wendbaar genoeg om je zonder gedoe of zekerheid weer op te vangen wanneer het weer slechter gaat, wat bij mij get geval is: het verloopt nogal op en af, hoewel helaas meer af dan op. Maar ook herkeuring durf ik niet aan t vragen aangezien er risico bestaat dat ik niet meer afgekeurd wordt.. bij erkenning van meer klachten door uwv is mijn uitkering al eens naar beneden bijgesteld"

(Helemaal) mee eens | Neutraal | (Helemaal) mee oneens | Zeg ik liever niet

Over hoe deelnemers het onderzoek waarderen

Terug naar inhoudsopgave

Hoe hebben deelnemers de raadpleging ervaren en gewaardeerd?

Open raadpleging

Panel

Toelichting

De grafiek hiernaast laat zien hoeveel procent van de deelnemers een bepaald rapportcijfer aan de raadpleging hebben gegeven.

De belangrijkste uitkomsten:

- Deelnemers zijn positief over de raadpleging: 98% van de deelnemers geeft een voldoende. Dat is hoger dan gemiddeld (95%).
- Paneldeelnemers geven gemiddeld een 7,2 aan de raadpleging. Dat is bijna gemiddeld (7,3). Deelnemers aan de open raadpleging geven de raadpleging gemiddeld een 7,5.

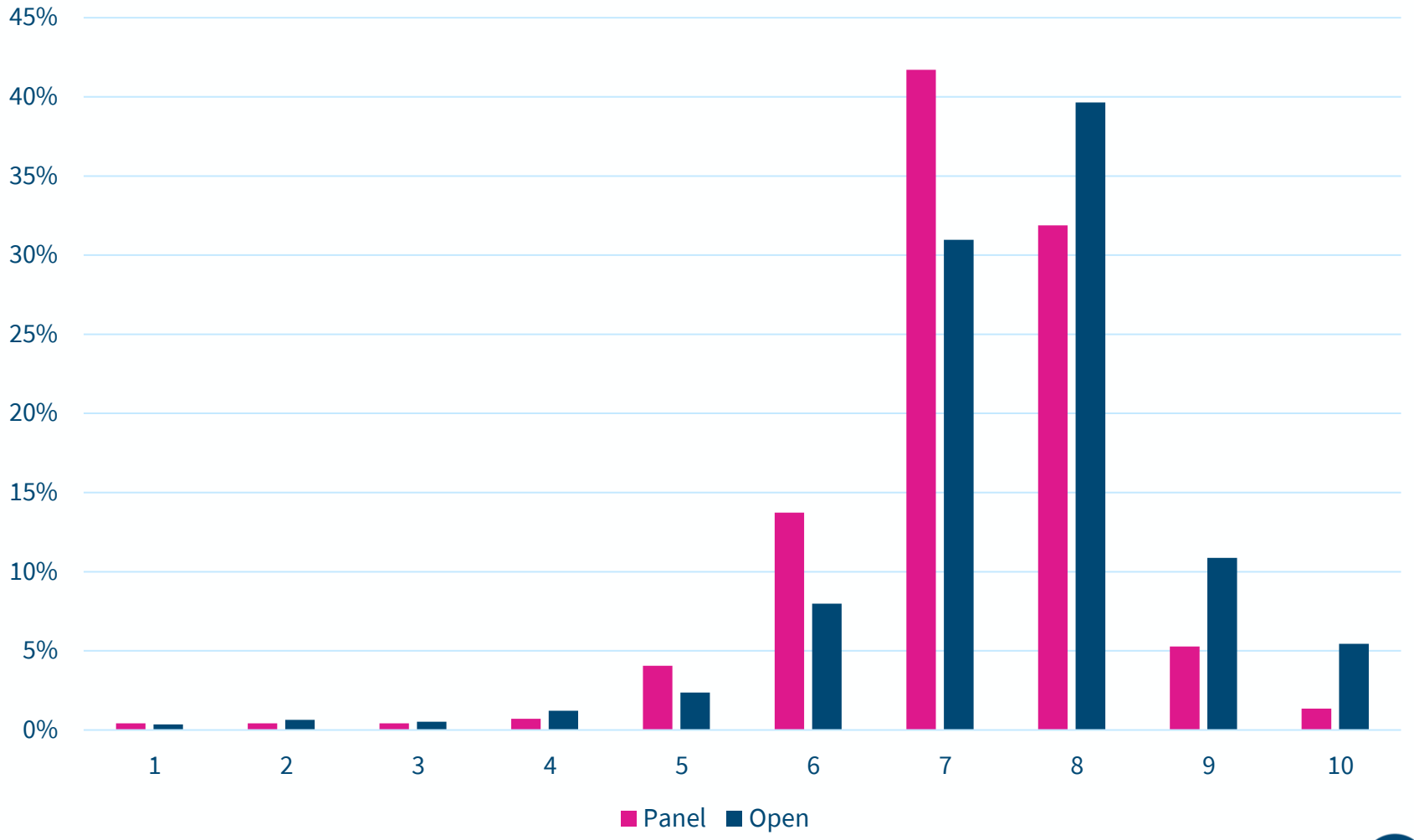

Hoe hebben paneldeelnemers de raadpleging ervaren en gewaardeerd?

Panel

Toelichting

De grafieken hiernaast laten zien hoeveel deelnemers het (helemaal) eens en (helemaal) oneens waren met verschillende stellingen over de raadpleging. Het betreft hier de antwoorden van deelnemers aan de panel raadpleging.

Wat zien we?

- Bijna driekwart (74%) van de deelnemers aan de panelraadpleging zegt zijn of haar mening kwijt te kunnen in deze raadpleging en nog eens 20% is neutraal.
- Het grootste deel van de deelnemers van de panelraadpleging (81%) zegt er op te vertrouwen dat dit onderzoek eerlijk is.
- Bijna alle deelnemers (93%) vinden het een belangrijk onderwerp om hun mening over te geven. Dit is bovengemiddeld hoog (87%).
- Een klein deel (13%) zegt de raadpleging moeilijk te begrijpen te vinden. Dit is gemiddeld voor een panel raadpleging (13%).

Ik kon mijn mening kwijt in deze raadpleging.

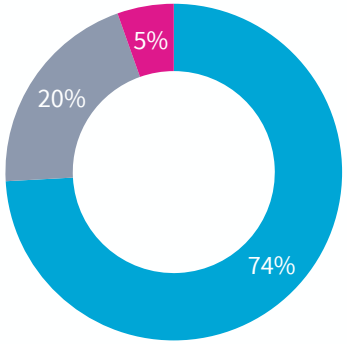

Ik vertrouw er op dat dit een eerlijk onderzoek is.

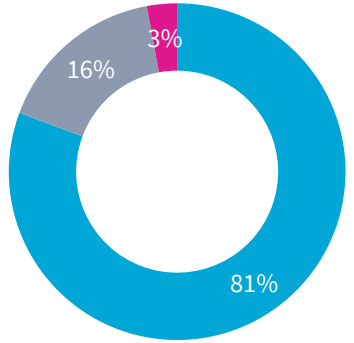

Ik vond het een belangrijk onderwerp om mijn mening over te geven.

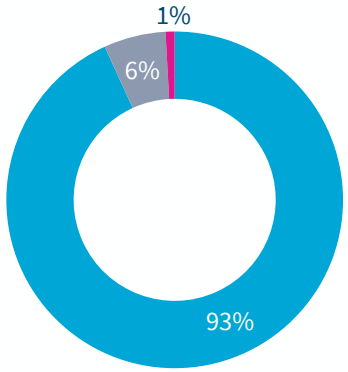

Ik vond de raadpleging moeilijk te begrijpen.

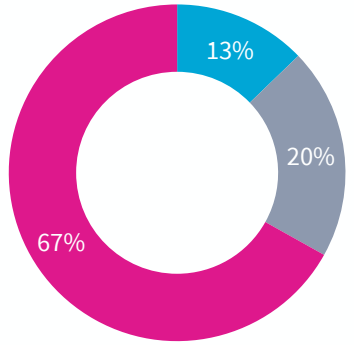

(Helemaal) mee eens | Neutraal | (Helemaal) mee oneens

Hoe hebben deelnemers aan de open raadpleging de raadpleging ervaren en gewaardeerd?

Open raadpleging

Toelichting

De grafieken hiernaast laten zien hoeveel deelnemers het (helemaal) eens en (helemaal) oneens waren met verschillende stellingen over de raadpleging. Het betreft hier de antwoorden van deelnemers aan de open raadpleging.

Wat zien we?

- Het grootste deel van de deelnemers (82%) zegt zijn of haar mening kwijt te kunnen in deze raadpleging.
- Het grootste deel van de deelnemers (86%) zegt er op te vertrouwen dat dit onderzoek eerlijk is. Dit is bovengemiddeld hoog (75%).
- Een groot deel van de deelnemers (80%) zeggen dit een belangrijk onderwerp te vinden om hun mening over te geven. Dit ligt iets lager dan gemiddeld (87%) en de panel raadpleging (93%). Dit geeft mogelijk aan dat deelnemers ook over andere belangrijke onderwerpen hun mening zouden willen geven.
- Een klein deel (17%) zegt de raadpleging moeilijk te begrijpen te vinden.

Ik kon mijn mening kwijt in deze raadpleging.

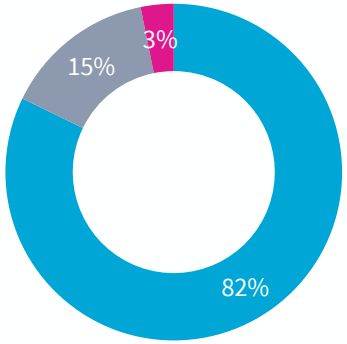

Ik vertrouw er op dat dit een eerlijk onderzoek is.

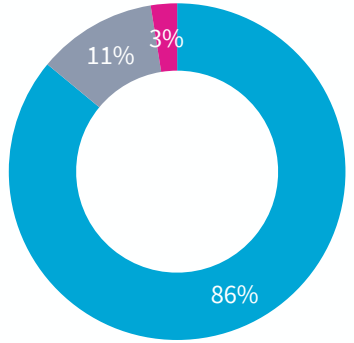

Ik vond het een belangrijk onderwerp om mijn mening over te geven.

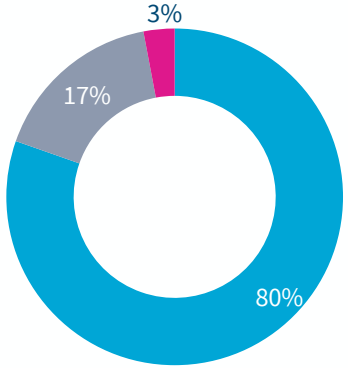

Ik vond de raadpleging moeilijk te begrijpen.

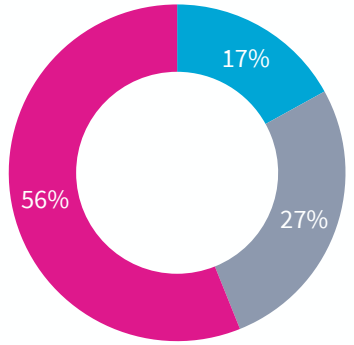

(Helemaal) mee eens | Neutraal | (Helemaal) mee oneens

Hoe hebben deelnemers de raadpleging ervaren en gewaardeerd?

Open raadpleging | Panel

Toelichting

De grafiek laten zien hoe deelnemers de mening van experts wegen ten opzichte van de mening van inwoners.

Wat zien we?

- Deelnemers hechten veel waarde aan de stem van inwoners. Een meerderheid van de deelnemers aan zowel de panelraadpleging (68%) en de open raadpleging (79%) vindt het advies van inwoners even belangrijk of belangrijker dan het advies van experts.

- Deelnemers hechten minder aan het advies van experts. Vooral in de open raadpleging is men terughoudend om experts een te grote stem te geven en verhouding tot inwoners. Iets meer dan een kwart van de deelnemers aan de panelraadpleging (30%) en de open raadpleging (16%) vind het advies van inwoners minder of niet belangrijk in vergelijking met het advies van expert.

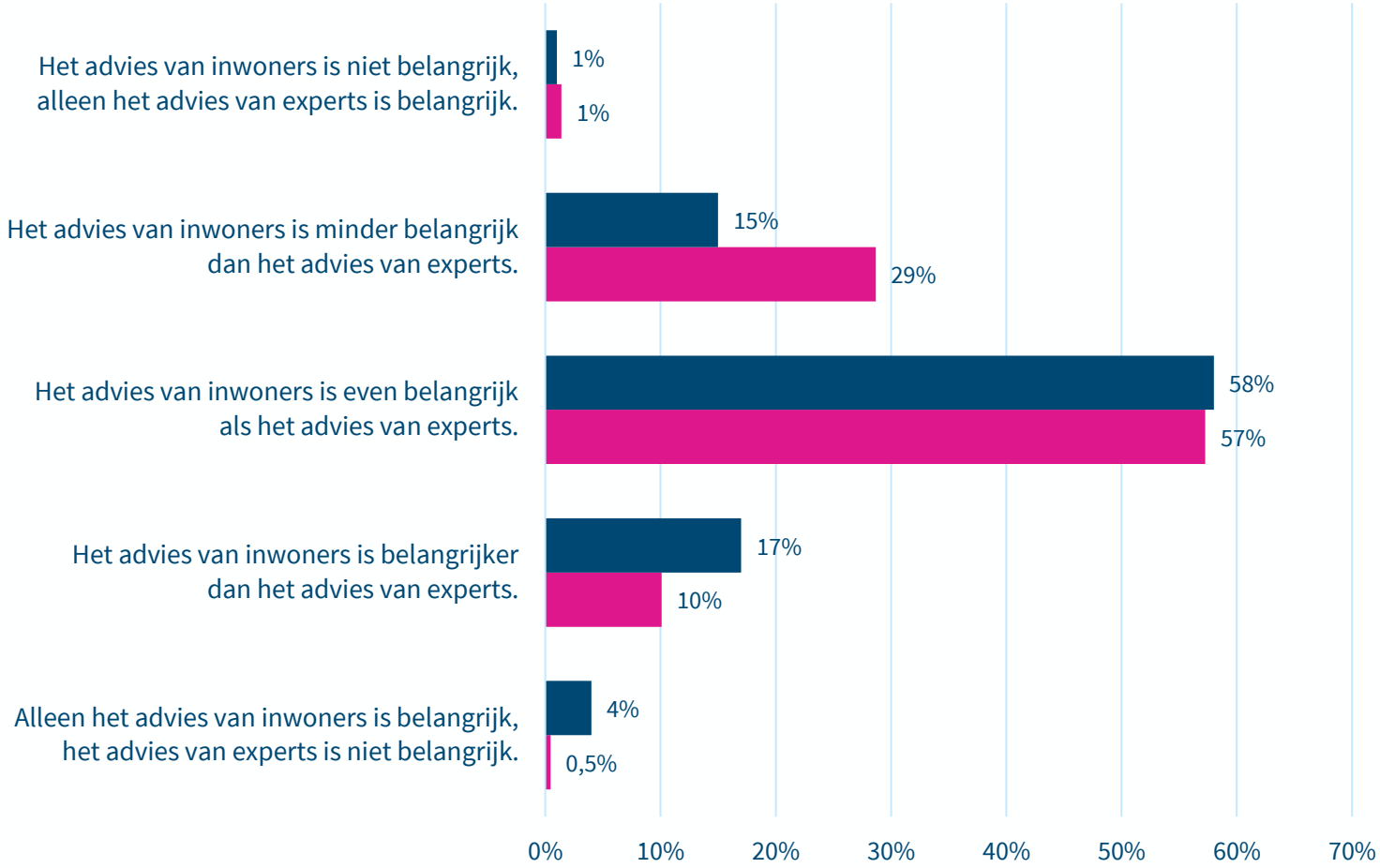

Hoe hebben paneldeelnemers de raadpleging ervaren en gewaardeerd?

Panel

Toelichting

De grafieken hiernaast laten zien hoeveel deelnemers het (helemaal) eens en (helemaal) oneens waren met verschillende stellingen over de raadpleging. Het betreft hier de antwoorden van paneldeelnemers.

Wat zien we?

- Het grootste deel van de deelnemers (86%) vindt dat de PWE-methode vaker ingezet moet worden om inwoners te betrekken bij overheidsbeleid. Dat is de hoogste score bij een publieke PWE op dit onderdeel tot nu toe.
- Twee derde van de deelnemers (66%) zegt door mee te doen aan de PWE, iets te hebben geleerd over de keuzes die de overheid moet maken. Dit ligt hoger dan gemiddeld (60%).
- Meer dan de helft van de deelnemers (51%) zegt beslissingen over dit onderwerpmakkelijker te kunnen accepteren, als er veel mensen meedoen aan dit onderzoek.
- Meer dan de helft van de deelnemers (59%) zegt meer vertrouwen te hebben in de beslissingen van de overheid, als de overheid vaker bewoners mee laat denken op deze manier.

Deze methode moet vaker worden ingezet om inwoners te betrekken bij overheidsbeleid.

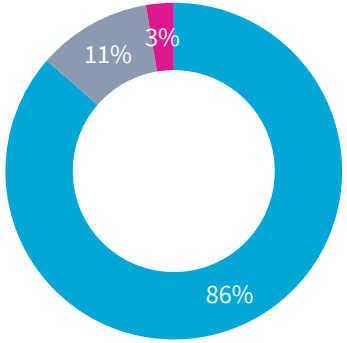

Doordat ik meedoe aan deze raadpleging heb ik geleerd over de keuzes die de overheid moet maken over dit thema.

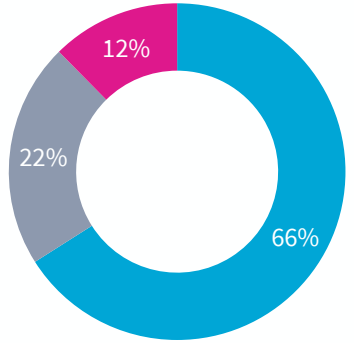

Als veel mensen meedoen aan deze raadpleging, dan zijn de uiteindelijke besluiten over dit onderwerp voor mij beter te accepteren.

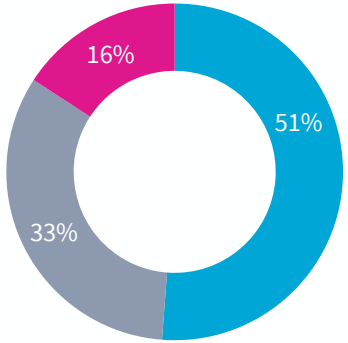

Als de overheid vaker op deze manier inwoners laat meedenken over dit soort keuzes, dan krijg ik meer vertrouwen in de besluiten van de overheid

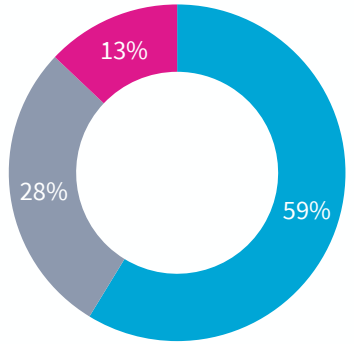

(Helemaal) mee eens
Neutraal
(Helemaal) mee oneens

Hoe hebben deelnemers aan de open raadpleging de raadpleging ervaren en gewaardeerd?

Open raadpleging

Toelichting

De grafieken hiernaast laten zien hoeveel deelnemers het (helemaal) eens en (helemaal) oneens waren met verschillende stellingen over de raadpleging. Het betreft hier de antwoorden van deelnemers aan de open raadpleging.

Wat zien we?

- Het grootste deel van de deelnemers (82%) vindt dat de PWE-methode vaker ingezet moet worden om inwoners te betrekken bij overheidsbeleid.
- Drie kwart van de deelnemers (74%) zegt door mee te doen aan de PWE, iets te hebben geleerd over de keuzes die de overheid moet maken. Dit ligt hoger dan in de panel raadpleging (66%) en dan gemiddeld (60%).
- Twee derde van de deelnemers (68%) zegt beslissingen over dit onderwerpmakkelijker te kunnen accepteren, als er veel mensen meedoen aan dit onderzoek. Dit ligt hoger dan gemiddeld (58%).
- Meer dan twee derde van de deelnemers (70%) zegt meer vertrouwen te hebben in de beslissingen van de overheid, als de overheid vaker bewoners mee laat denken op deze manier. Dit ligt hoger dan gemiddeld (62%).

Deze methode moet vaker worden ingezet om inwoners te betrekken bij overheidsbeleid.

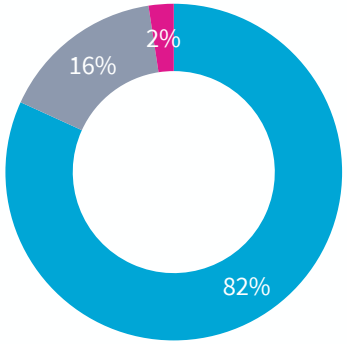

Doordat ik meedoe aan deze raadpleging heb ik geleerd over de keuzes die de overheid moet maken over dit thema.

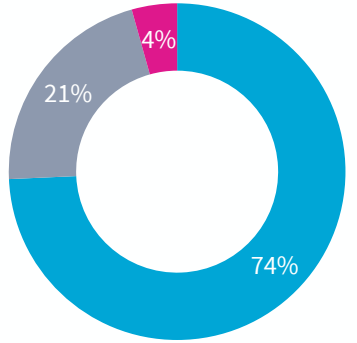

Als veel mensen meedoen aan deze raadpleging, dan zijn de uiteindelijke besluiten over dit onderwerp voor mij beter te accepteren.

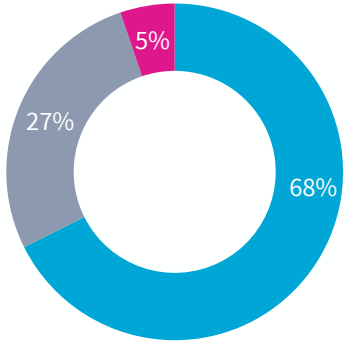

Als de overheid vaker op deze manier inwoners laat meedenken over dit soort keuzes, dan krijg ik meer vertrouwen in de besluiten van de overheid

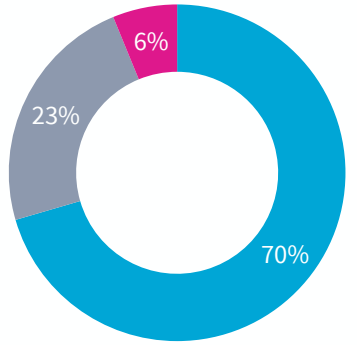

(Helemaal) mee eens
Neutraal
(Helemaal) mee oneens

Bijlagen

De resultaten van de open raadpleging nader bekeken 93

Methodologie en verantwoording 103

Terug naar inhoudsopgave

De resultaten van de open raadpleging nader bekeken

Algemene resultaten – Wat moet de overheid volgens jou doen voor mensen die (deels) arbeidsongeschikt zijn?

Open raadpleging

Gemiddeld advies

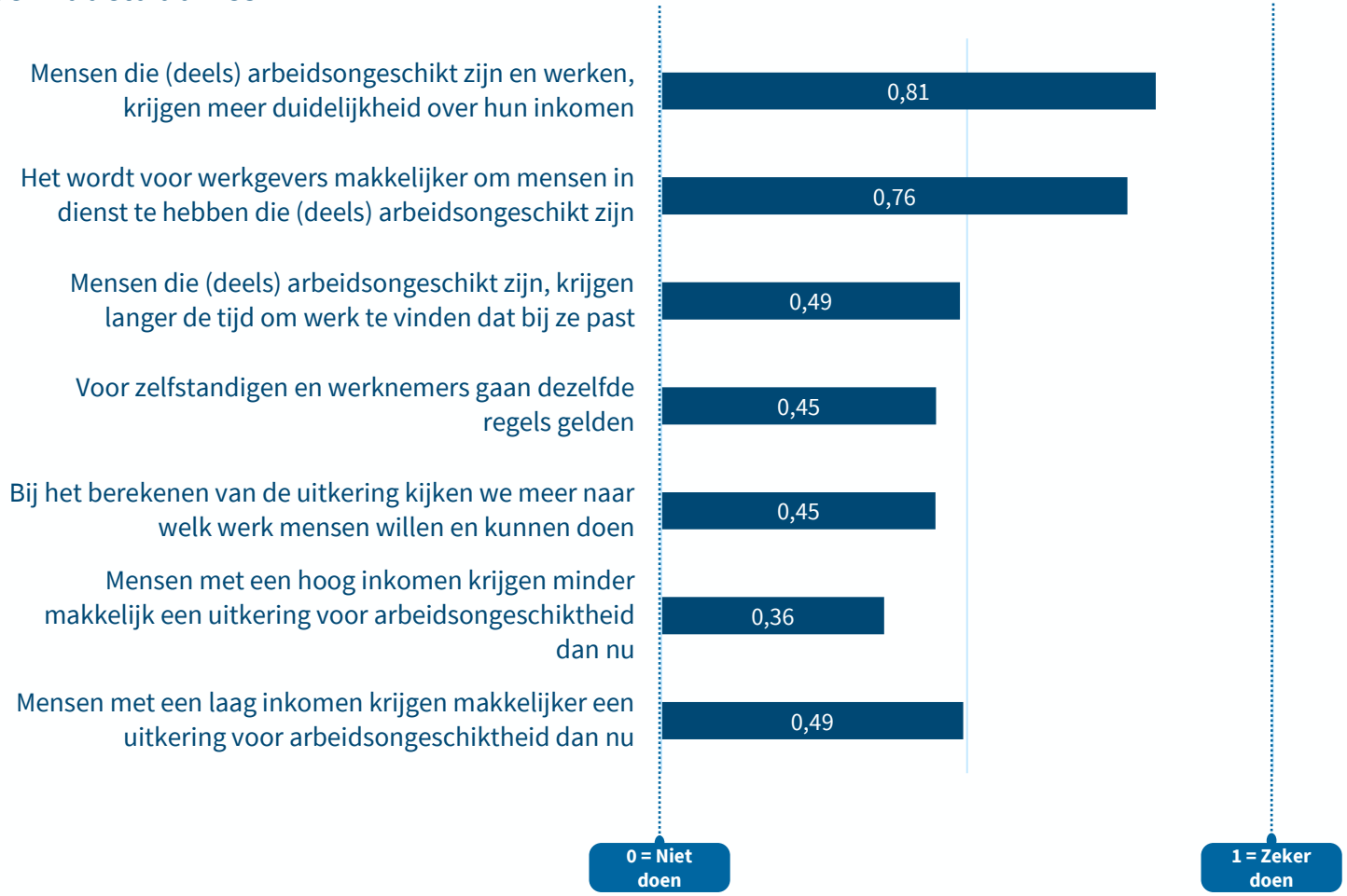

Inzichten

- Deelnemers aan de open raadpleging hebben dezelfde twee prioriteit als deelnemers van het panel:
  1. Zorgen dat mensen die arbeidsongeschikt zijn en werken meer duidelijkheid krijgen over hun inkomen, en
  2. Zorgen dat het voor werknemers makkelijker word om mensen in dienst te hebben die (deels) arbeidsongeschikt zijn.
- Gemiddeld genomen adviseren deelnemers om in te zetten op alle opties.
- Het valt op dat mensen meer prioriteit geven aan dingen die ervoor zorgen dat het arbeidsongeschiktheidsstelsel in zijn algemeenheid beter werkt voor iedereen, dan dingen die ervoor zorgen dat het stelsel beter werkt voor een specifieke groep.
- Ook valt het op dat mensen meer prioriteit geven aan dingen die ervoor zorgen dat mensen weer (meer) kunnen gaan werken, dan dingen die ervoor zorgen dat het gemak waarmee sommige inkomensgroepen een uitkering krijgen.

Prioritering breed gedragen en onafhankelijk van ervaring met arbeidsongeschiktheid, gender, opleiding, leeftijd en dienstverband

Open raadpleging

Gemiddeld advies – Open

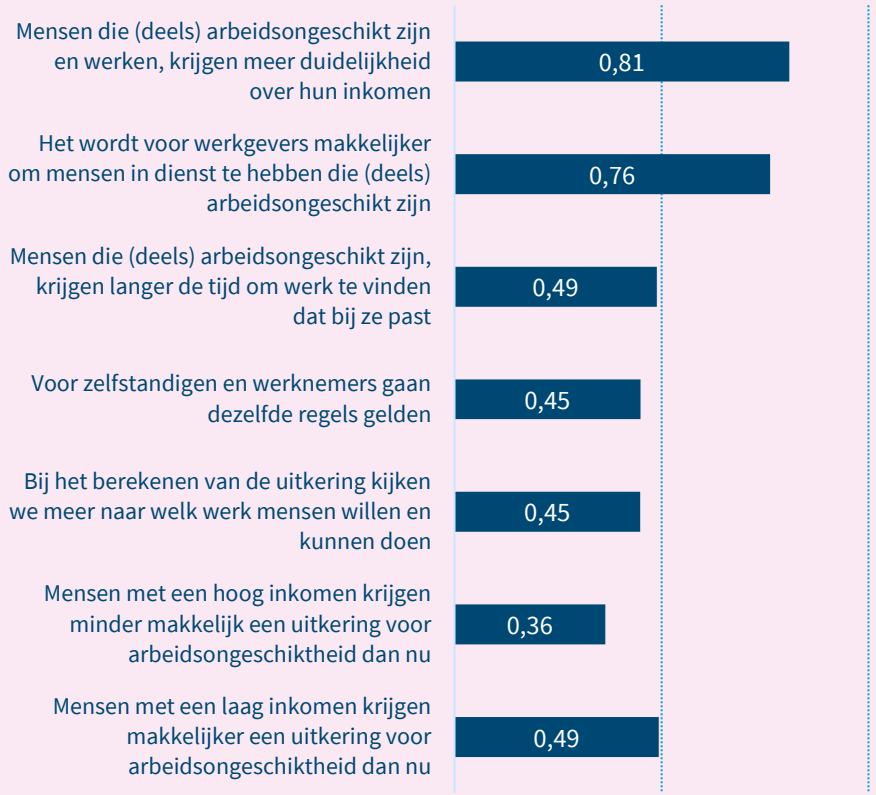

Toelichting

- **Of mensen wel of geen ervaring hebben met de arbeidsongeschiktheid maakt nauwelijks uit voor hoe zij de doelen prioriteren.** Een uitzondering hierop is het doel dat mensen met een laag inkomen makkelijker een uitkering voor arbeidsongeschiktheid krijgen dan nu. Dat doel is voor mensen met ervaring met arbeidsongeschiktheid belangrijker dan voor mensen zonder ervaring met arbeidsongeschiktheid.
- **Vrouwen en mannen hebben dezelfde prioritering van de doelen.**
- **Mensen met verschillende opleidingsniveaus hebben dezelfde prioritering van de doelen.**
- **Mensen van verschillende leeftijden hebben een gelijke prioritering van de doelen.**
- **Mensen in loondienst, zelfstandigen en werkgevers hebben dezelfde top 2 van doelen.** Wel verschillen zij in welke doelen het minst belangrijk zijn.
- De hiernavolgende pagina's laten de prioritering zien voor verschillende groepen uit de open raadpleging.

Algemene resultaten– Uitgesplitst naar wel of geen ervaring

Open raadpleging

Of mensen wel of geen ervaring hebben met de arbeidsongeschiktheid maakt nauwelijks uit voor hoe zij de doelen prioriteren. Een uitzondering hierop is het doel dat mensen met een laag inkomen makkelijker een uitkering krijgen.

Gemiddeld advies – Open

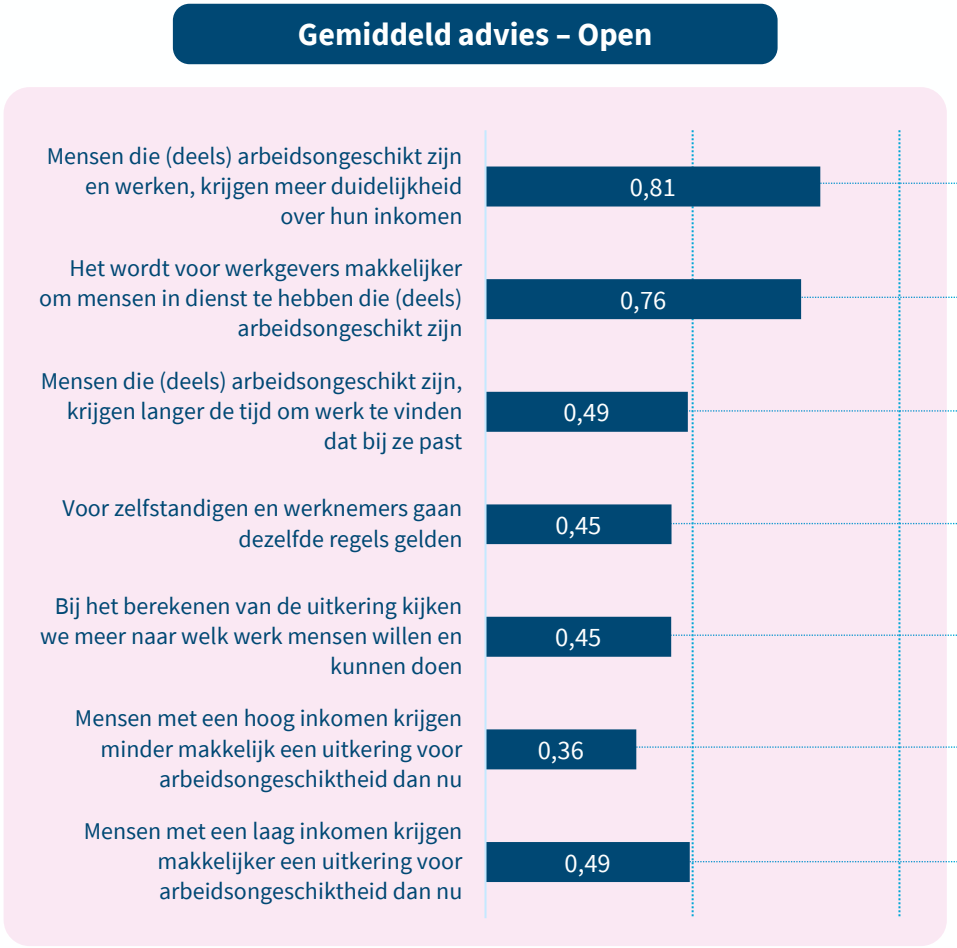

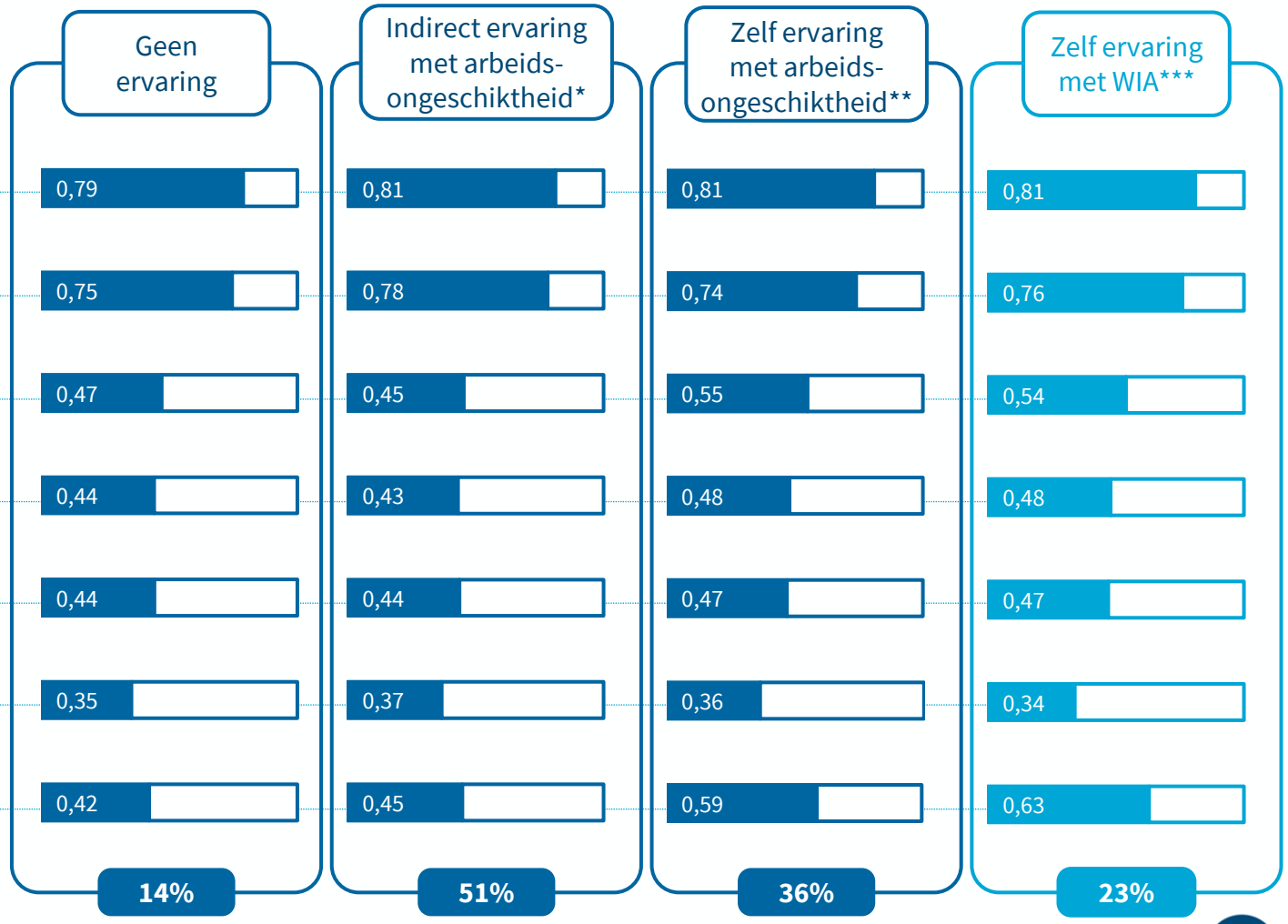

* De groep *Indirect ervaring met arbeidsongeschiktheid* is een groep die in zijn of haar omgeving in aanraking geweest is met arbeidsongeschiktheid, maar niet zelf. Bijvoorbeeld doordat iemand in de nabije omgeving beoordeeld is geweest als (deels) arbeidsongeschikt, of mensen die zich voor hun werk bezig houden met arbeidsongeschiktheid.

** De groep *Zelf ervaring met arbeidsongeschiktheid* zijn alle deelnemers die aangeven ooit beoordeeld te zijn als (deels) arbeidsongeschikt. Dus ook mensen die met de WAO, Wajong, Ziektewet of Participatiewet te maken hebben gehad.

*** De groep *Zelf ervaring met WIA* is onderdeel va de groep *Zelf ervaring met arbeidsongeschiktheid.* Het percentage is het aandeel van alle deelnemers.

Algemene resultaten – Uitgesplitst naar in loondienst, zelfstandige of werkgever

Open raadpleging

Mensen in loondienst, zelfstandigen en werkgevers hebben dezelfde top 2 van doelen. Wel verschillen zij in welke doelen het minst belangrijk zijn.

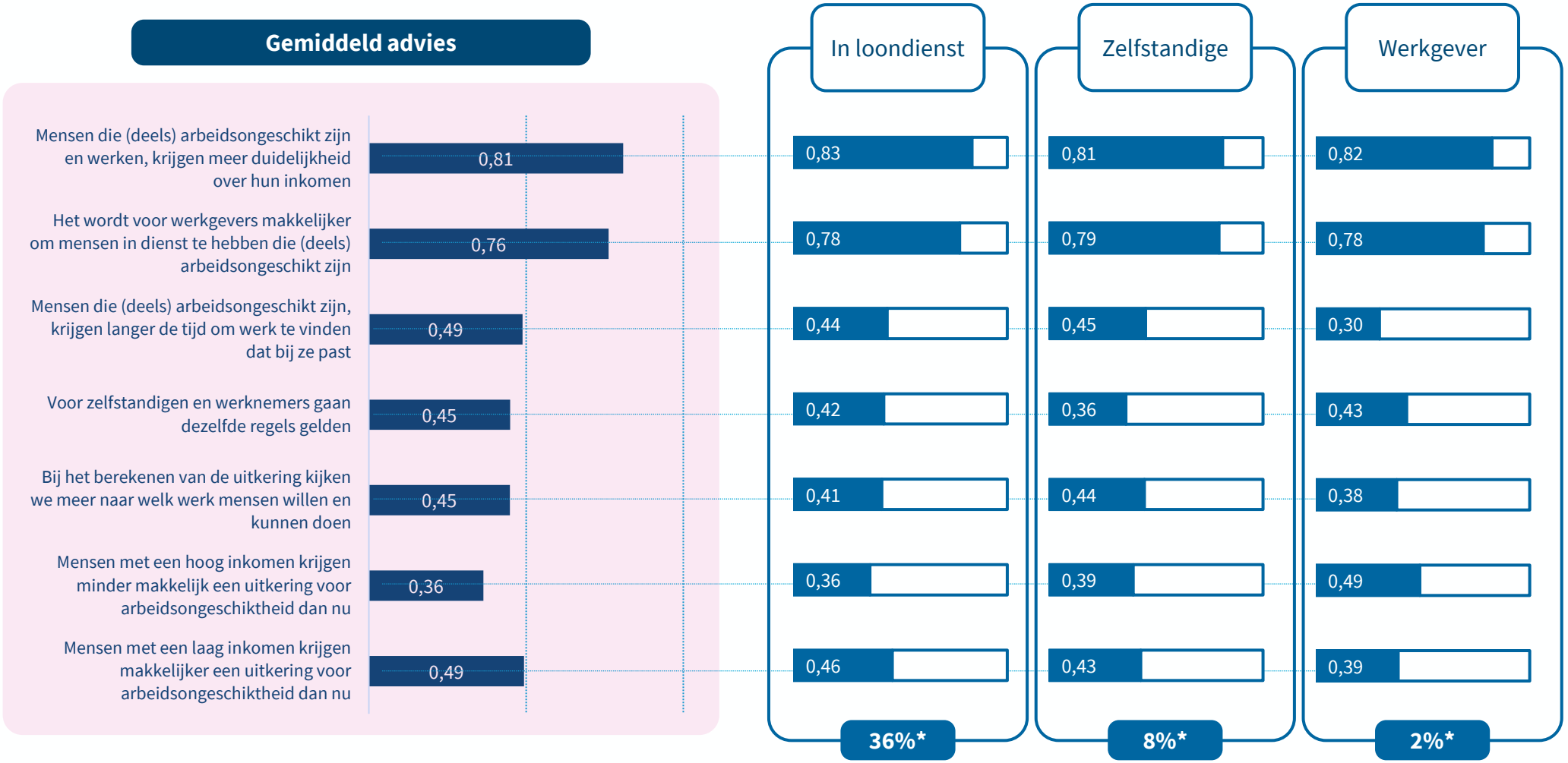

* De percentages zijn ten opzichte van het totaal aantal deelnemers. 23% van de deelnemers heeft niet aangegeven of ze in één van deze groepen behoren.

Algemene resultaten – Uitgesplitst naar gender

Open raadpleging

Vrouwen en mannen hebben dezelfde prioritering van de doelen.

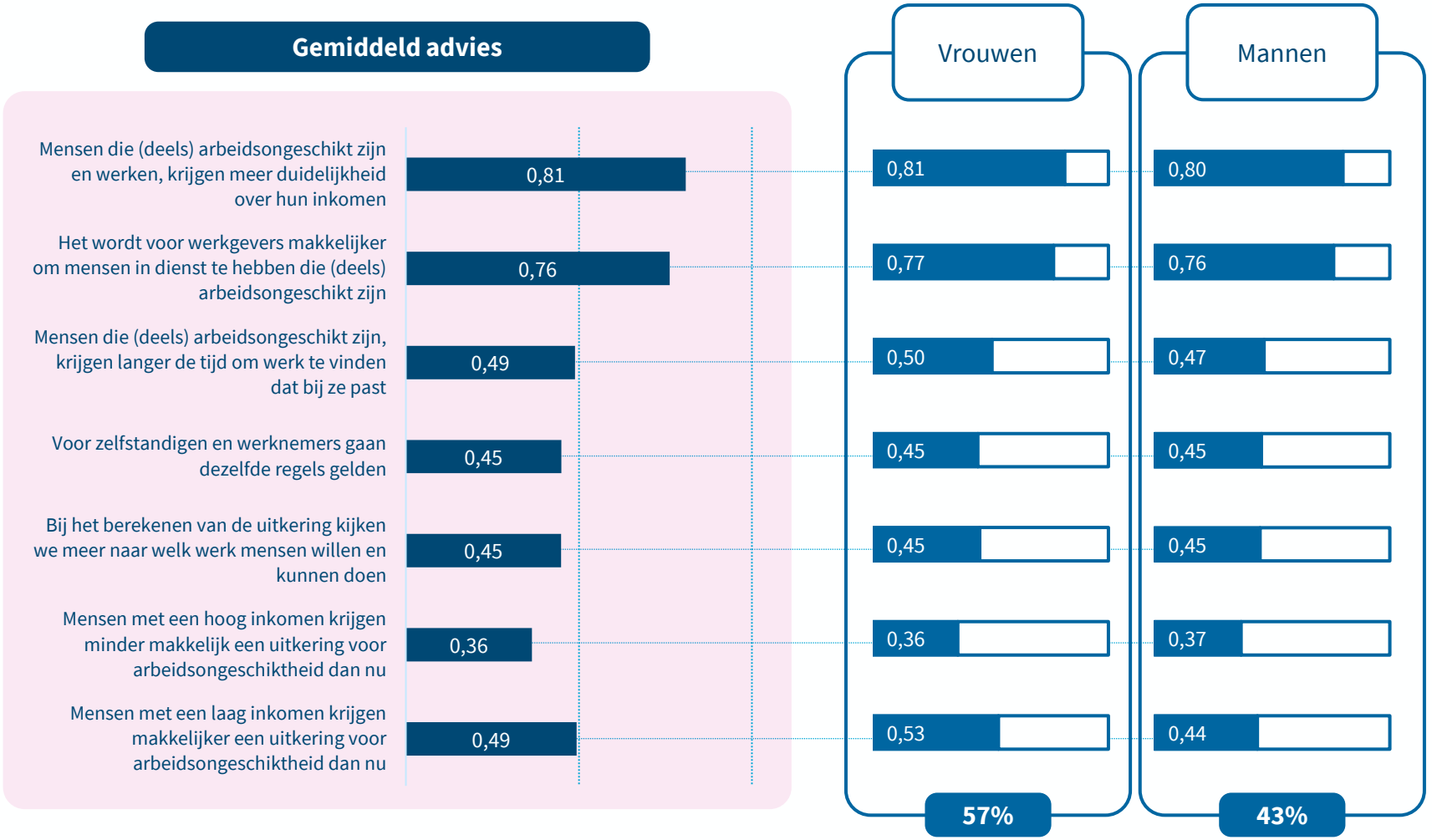

Algemene resultaten – Uitgesplitst naar opleidingsniveau

Mensen met verschillende opleidingsniveaus hebben dezelfde prioritering van de doelen.

Open raadpleging

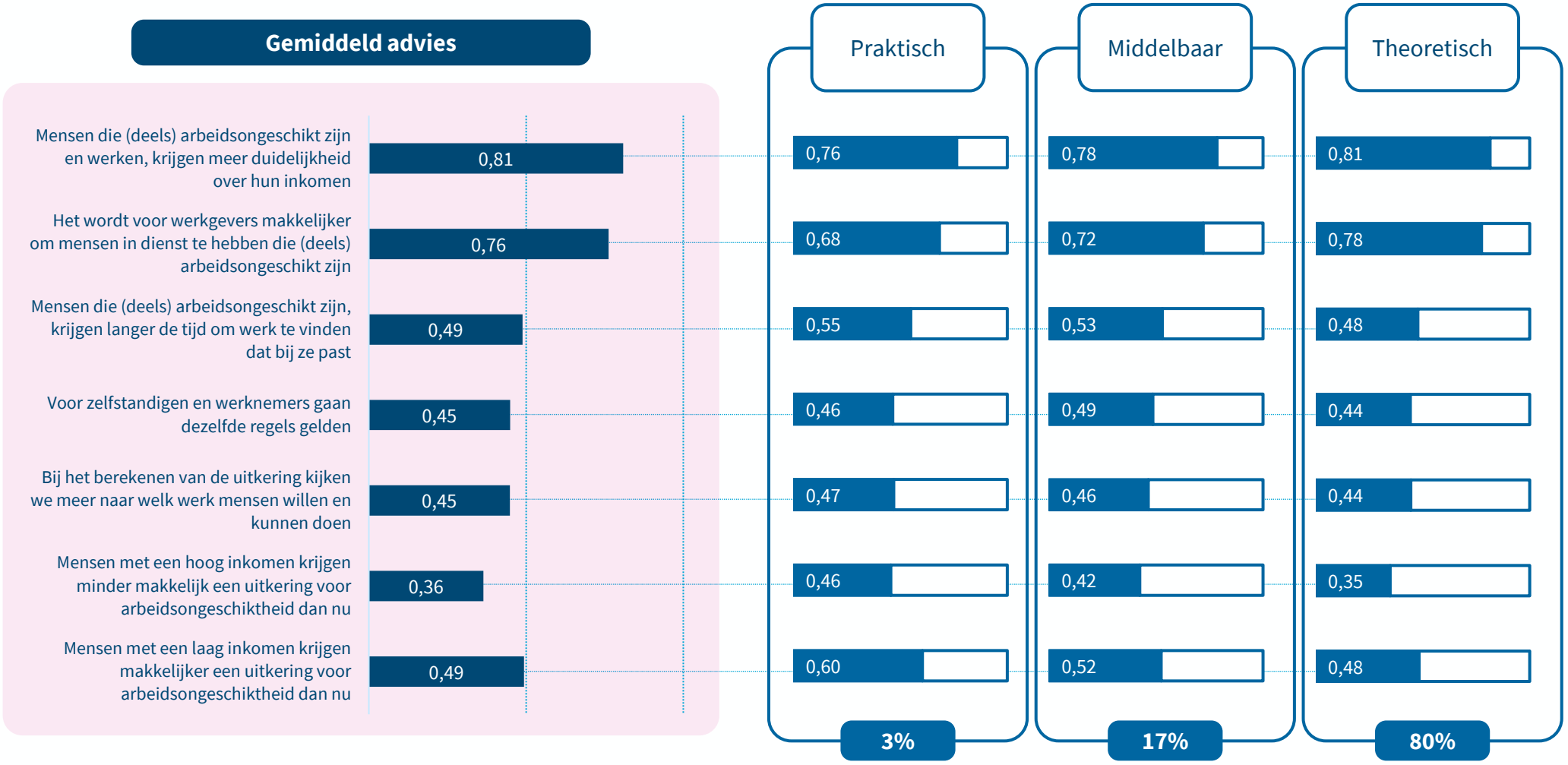

Algemene resultaten – Uitgesplitst naar leeftijdsgroep

Mensen van verschillende leeftijden hebben een gelijke prioritering van de doelen.

Open raadpleging

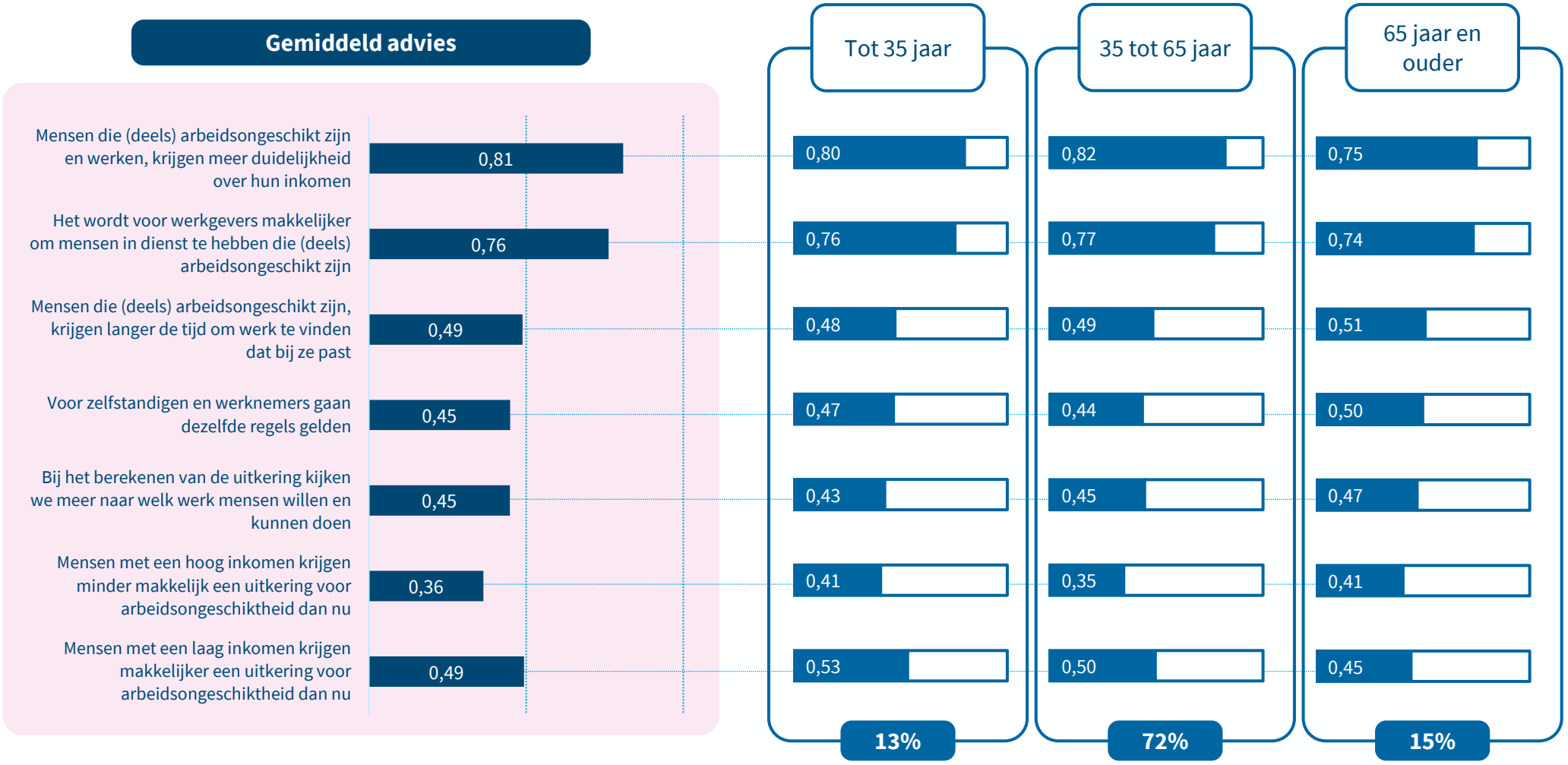

Algemene resultaten– Uitgesplitst naar antwoorden op de twee dilemma's

Klein verband tussen het standpunt ten aanzien van dilemma 1 en het advies dat deelnemers geven aan de overheid over wat zij moet doen.

Open raadpleging

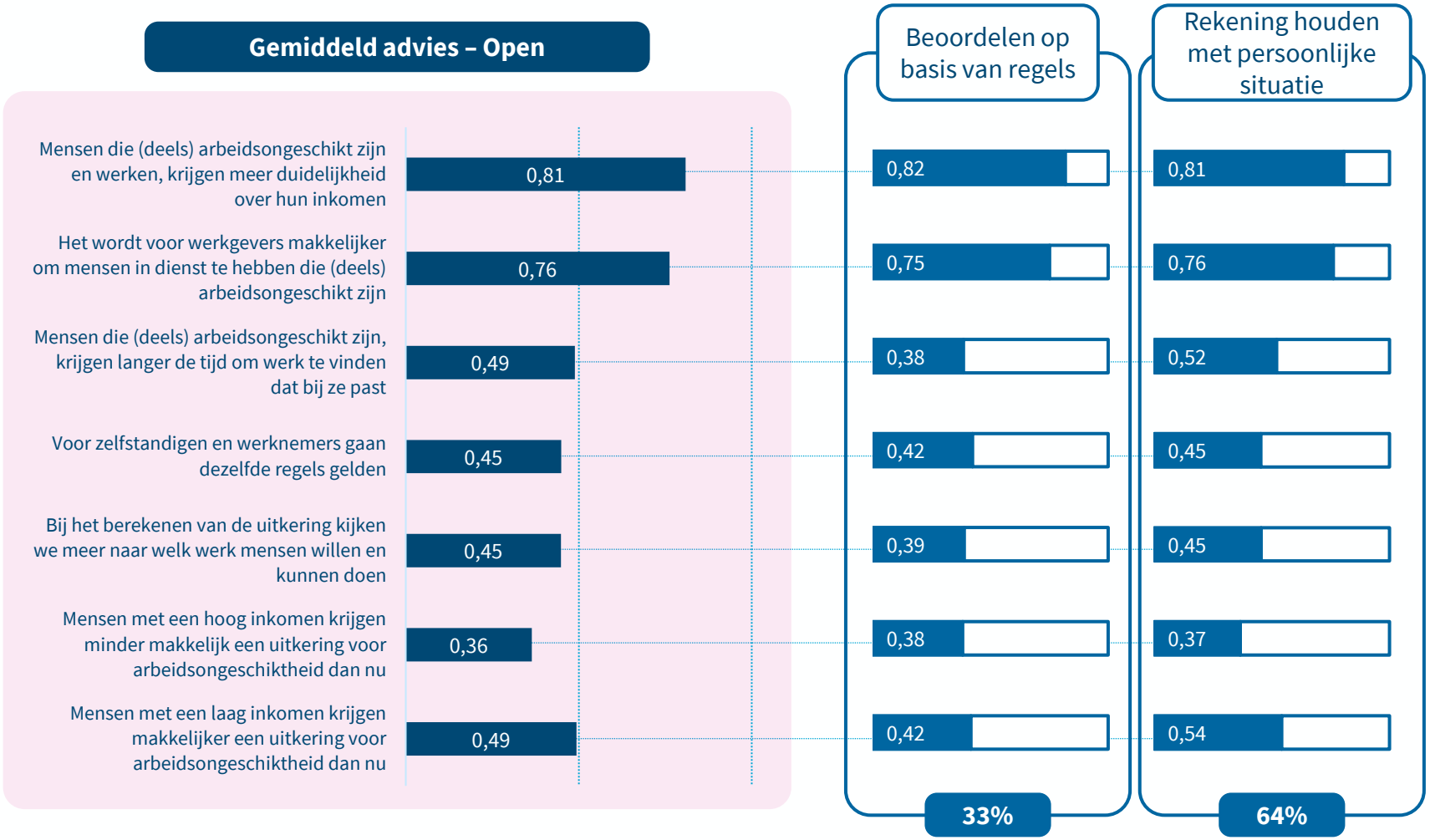

Toelichting

- Helemaal links (roze) zien we het gemiddelde advies op basis van de representatieve data.
- Rechts zien we het advies van deelnemers, uitgesplitst op het standpunt ten aanzien van Dilemma 1.
- De prioritering van deelnemers die een voorkeur hebben voor het beoordelen op basis van regels is bijna gelijk aan de prioritering van deelnemers die een voorkeur hebben om rekening te houden met de persoonlijke situatie.
- Deelnemers die een voorkeur hebben voor rekening houden met de persoonlijke situatie geven meer prioriteit aan dat mensen langer de tijd krijgen om werk te vinden dat bij ze past.

Algemene resultaten– Uitgesplitst naar antwoorden op de twee dilemma's

Klein verband tussen het standpunt ten aanzien van dilemma 2 en het advies dat deelnemers geven aan de overheid over wat zij moet doen.

Open raadpleging

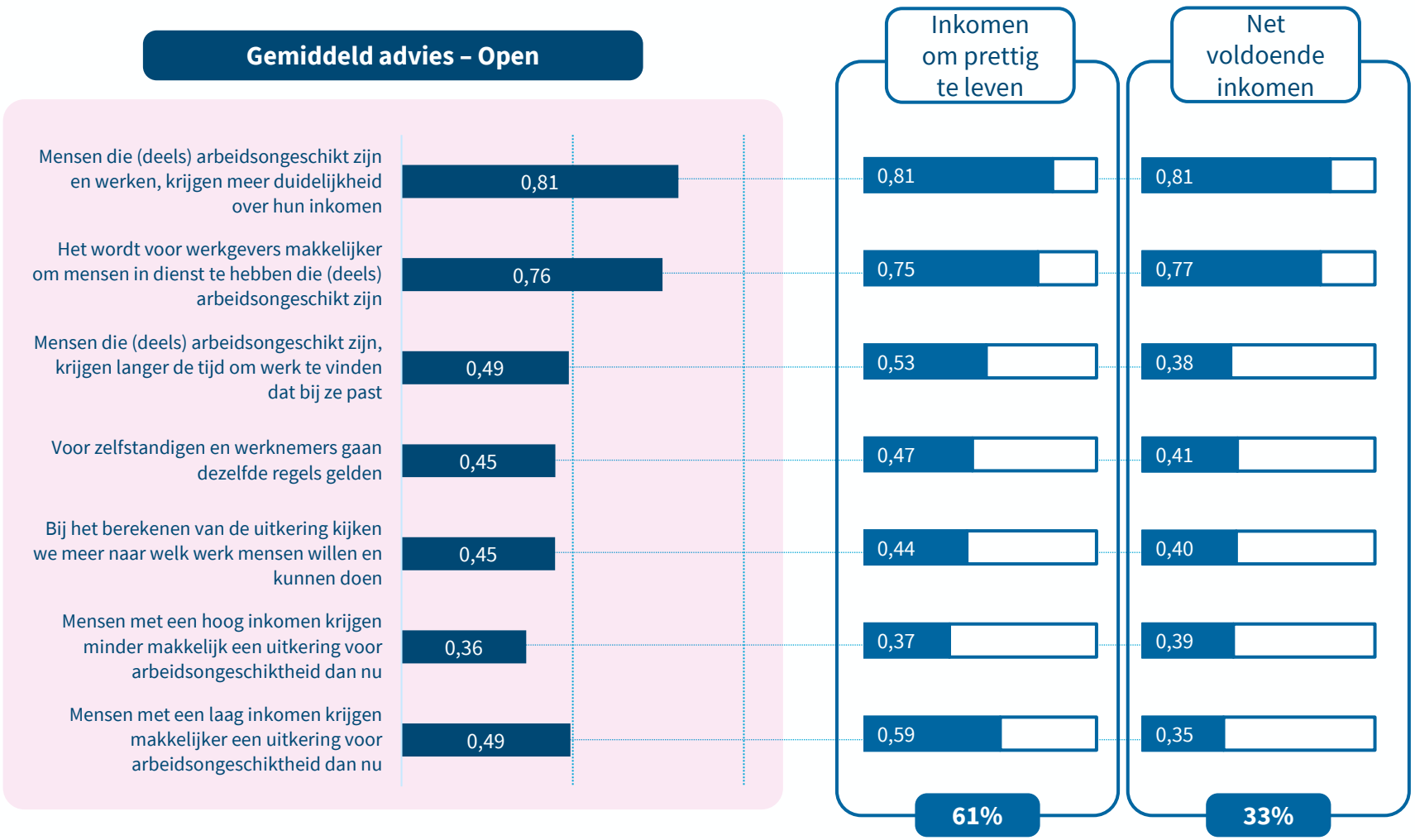

Toelichting

- Weer zien we helemaal links (roze) zien we het gemiddelde advies en rechts de data uitgesplitst op het standpunt ten aanzien van Dilemma 2.
- De prioritering van deelnemers met een voorkeur voor een inkomen om prettig van te leven is vergelijkbaar aan de prioritering van deelnemers met een voorkeur voor inkomen dat net voldoende is.
- We zien enkele verschillen; deelnemers met een voorkeur voor inkomen dat net genoeg is geven beduidend minder prioriteit aan mensen langer de tijd geven om werk te vinden dat bij ze past en om te zorgen dat mensen met een laag inkomen makkelijker een uitkering krijgen dan nu.

Methodologie en verantwoording

Keuzes over de raadpleging

Het ontwerp en de uitvoering van dit onderzoek vond plaats in drie fases die we in detail uitwerken

Overzicht van het proces: Welke stappen zijn doorlopen?

1 **Ontwerp van de PWE-raadpleging**

Juni – augustus ’24

- Onderdeel 1: **Over het ontwerpproces**
- Onderdeel 2: **De vier onderdelen van een PWE**

2 **Openstelling en dataverzameling**

September ‘24

- Onderdeel 3: **Twee raadplegingen: open en representatief**
- Onderdeel 4: **Controle en opschonen van data**
- Onderdeel 5: **Kenmerken van de deelnemers**

3 **Analyse en rapportage**

Oktober – november ‘24

- Onderdeel 6: **Post-stratificatie**
- Onderdeel 7: **Omgang met persoonsgegevens**

Onderdeel 1. Over het ontwerpproces

Feedback gedurende het ontwerpproces

Gedurende het ontwerpproces is op verschillende momenten feedback verzameld van experts en stakeholders. Dat hebben we gedaan tijdens twee ontwerpsessies, losse interviews, de mogelijkheid tot schriftelijke feedback en een testpanel. We hebben bij deze momenten veel feedback opgehaald, waar we dankbaar gebruik van hebben gemaakt voor het verbeteren van de raadpleging.

- **Ontwerpsessie met experts:** Tijdens een ontwerpsessie met experts op 30 juli 2024 is een eerste ontwerp van de keuzetaak voorgelegd aan de groep. We hebben hen gevraagd feedback te geven op de opties uit deze keuzetaak: zouden er dingen moeten worden toegevoegd, weggelaten of veranderd? En we hebben hen gevraagd input te geven op de effecten van de opties op verschillende stakeholders. De deelnemers aan deze sessie hebben terugkoppeling gehad van wat we met hun feedback hebben gedaan.

- **Ontwerpsessie met ervaringsdeskundigen:** Tijdens een online ontwerpsessie met ervaringsdeskundigen op 16 augustus hebben we een uitgewerkte versie van de introductie en van de keuzetaak door de deelnemers laten invullen. Vervolgens zijn we in gesprek gegaan om de feedback te bespreken. De deelnemers aan deze sessie hebben terugkoppeling gehad van wat we met hun feedback hebben gedaan.

- **Interviews**: We hebben enkele interviews afgenomen met experts met persoonlijke en beroepsmatige ervaring met het stelsel van arbeidsongeschiktheid.

- **Schriftelijke feedback:** Op woensdag 28 augustus heeft het ministerie een 95% versie van het ontwerp gedeeld met iedereen die bij een eerdere sessie was uitgenodigd en had aangegeven nog eens feedback te willen geven. Iedereen die feedback heeft gegeven heeft puntsgewijze terugkoppeling gekregen op hoe we zijn omgegaan met hun feedback.

- **Testpanel:** Voor de livegang van de raadpleging is heeft een betaald testpanel van 100 respondenten de raadpleging ingevuld. De resultaten van deze test hebben niet geleid tot aanpassingen aan de raadpleging.

Onderdeel 2. De vier aspecten van een PWE

Feedback gedurende het ontwerpproces

Een Participatieve Waarde Evaluatie bestaat uit vier aspecten:

1. Het vaststellen van de **vraagstelling en de vorm** van de PWE
2. De **opties** waaruit de deelnemer kan kiezen
3. De **informatie** over de opties en de effecten ervan
4. Een **beperking** waardoor deelnemers niet alle opties kunnen kiezen

Op de volgende pagina's leggen we uit welke keuzes wij hebben gemaakt voor elk van deze aspecten. Deze keuzes zijn gemaakt op basis van feedback uit verschillende ontwerpsessies en bijeenkomsten.

Onderdeel 2. De vier aspecten van een PWE

1. Het vaststellen van de vraagstelling en de vorm van de PWE

- **Het OCTAS-rapport als leidraad:** Het doel van de PWE-raadpleging is om het ministerie handvatten te bieden om aan de slag te gaan met de maatregelen die in het OCTAS-rapport worden aangedragen. Daarmee wil de overheid het arbeidsongeschiktheidsstelsel verbeteren. De uitdaging daarbij is om de complexe materie uit het rapport te vertalen naar een beknopte en begrijpelijke raadpleging. Deze uitdaging is bepalend geweest voor de keuze voor de vorm van de raadpleging en de bijbehorende vraagstelling.

- **Focus eerst op doelen, daarna op maatregelen:** In eerste instantie wilden we deelnemers alle maatregelen uit het OCTAS rapport voorleggen, inclusief een inschatting van de effecten. Bij een eerste uitwerking bleek dat het niet mogelijk was om de maatregelen uit het rapport uit te werken op een manier die zowel begrijpelijk is voor iemand die het systeem niet goed kent als niet afschrikt door de hoeveelheid tekst en uitleg. Daarom hebben we gekozen deelnemers een aantal doelen voor te leggen waar de overheid zich voor zou kunnen inzetten bij het implementeren van de OCTAS adviezen.

  Door te kiezen voor het formuleren van doelen kunnen we meer generieke opties aan de deelnemers voorleggen. We verwachten dat deze opties makkelijker te begrijpen zijn. Aan de hand van de gekozen doelen leggen we deelnemers vervolgens alsnog meer concrete maatregelen voor. Deelnemers doen dus ook uitspraken over maatregelen, maar ze worden hier in stapjes naartoe geleid. Bij de beschrijving van de doelen gaan we wel in op de effecten voor mensen die arbeidsongeschikt zijn, en voor de kosten van het stelsel.

- **De kernvraag:** De kernvraag bij de keuzetaak is daarom geworden: “Wat moet de overheid volgens jou doen voor mensen die arbeidsongeschikt zijn?”

- **Een PWE met sliders:** Dit leidt tot een PWE-vraagstuk waarbij er in algemene termen sprake is van het verdelen van schaarse publieke middelen en waarbij we van deelnemers willen weten hoe ze de beleidsopties waarderen ten opzichte van de huidige situatie. Het schema op de volgende pagina geeft weer welke vorm PWE het beste past bij welk soort vraag. In dit geval is dat een slider-PWE.

Welk type PWE kies je?

Wat is de aard van de beperking?

Er is **een concrete, meetbare beperking** zoals een budget of uitvoeringscapaciteit. Ook een beperkend beleidsdoel kan een optie zijn. De keuze gaat waarschijnlijk over concrete beleidsopties die gebruikmaken van schaarse publieke middelen of goederen

Zijn de keuze-opties gradueel of discreet?

Discreet: Deelnemers kiezen hun voorkeursopties. De overige opties kiezen zij niet. Ze stellen hun eigen voorkeursbeleid samen.

Type Pick mode

- Werkt optimaal voor het beoordelen en afwegen van concrete beleidsopties

Gradueel: Deelnemers kunnen een (beetje) meer of minder inzetten op een optie. Bijvoorbeeld meer of minder budget toekennen aan een beleidsoptie.

Type Closed slider mode

- Slider mode met een concrete beperking, zoals budget, ruimte of een kwantitatief beleidsdoel

Er is **een algemeen idee van beperkte publieke middelen**. De keuze gaat waarschijnlijk over doelen, principes en/of waarden.

Is de keuze-situatie relatief of absoluut?

Relatief: Deelnemers geven aan of ze meer of minder willen inzetten op een optie *ten opzichte van* de huidige situatie

Type Open slider mode

- Slider mode met een algemene beperking, zoals inspanning

Absoluut: Deelnemers geven met punten aan hoeveel waarde ze aan een optie hechten. Des te belangrijker, des te meer punten.

Type Points mode

- Werkt optimaal als beleids-vrijheid nog groot is. En bij waardenvraagstukken.

Geschikt om maatschappelijke waarde te berekenen

Onderdeel 2. De vier aspecten van een PWE

2. Opties waaruit de deelnemer kan kiezen

Om te komen tot een selectie van de opties waaruit de deelnemers kunnen kiezen om hun advies te geven, hebben we de volgende stappen gezet:

- **Stap 1: Bepalen scope van maatregelen:**
  De aanleiding voor deze raadpleging is het OCTAS-rapport. Het ministerie wil met input van verschillende betrokkenen vervolg geven aan de maatregelen die in dit rapport zijn uitgewerkt. Deze raadpleging is een van de manieren waarop het ministerie dat doet. Dit betekent voor de keuzetaak dat we de geschetste maatregelen uit OCTAS als basis nemen. En daarom ook geen nieuwe maatregelen toevoegen.

  Het ministerie heeft de afgelopen periode al een reeks maatregelen ingezet om het stelsel te verbeteren. Daardoor zijn sommige maatregelen uit OCTAS niet meer relevant. Deze maatregelen zijn daarom geen onderdeel geworden van de raadpleging.

- **Stap 2: Vertalen maatregelen naar achterliggende doelen**
  We hebben de maatregelen vertaald naar de achterliggende doelen. Deze zijn soms expliciet genoemd in het OCTAS-rapport en soms zijn ze impliciet in de tekst te vinden. Deze doelen hebben we op een uniforme manier uitgewerkt, waarbij we zo veel mogelijk een formulering in de vorm van ‘meer’, ‘minder’, ‘makkelijker’ etc. hebben gebruikt, om duidelijk te maken hoe het doel verschilt van de huidige situatie.

  In sommige gevallen hebben maatregelen bij één doel tegengestelde effecten. In dat geval hebben we gekozen om twee aparte doelen te definiëren. Dat maakt het voor een deelnemer duidelijker, omdat het doel zo concreter wordt geformuleerd. Dat geldt bijvoorbeeld voor het doel dat het hoogte van het inkomen minder van invloed is op de uitkomst van de beoordeling. Omdat de maatregelen die daarbij horen tegengestelde effecten hebben op de kosten, hebben we gekozen dit doel op te splitsen in ‘Mensen met een hoog inkomen krijgen minder makkelijk een uitkering voor arbeidsongeschiktheid dan nu’ en ‘Mensen met een laag inkomen krijgen makkelijker een uitkering voor arbeidsongeschiktheid dan nu’.

Onderdeel 2. De vier aspecten van een PWE

3. Informatie over de opties en de effecten ervan

We geven deelnemers op twee manier informatie over de opties en de effecten ervan.

1. **We hebben alle opties voorzien van een begeleidende tekst met informatie.** Deze tekst is in de raadpleging te vinden achter de i-knop. Deze tekst bestaat voor elke optie uit 3 vaste onderdelen:
   - Hoe is het nu?
     Hier beschrijven we de huidige situatie zo objectief mogelijk. Wel maken we duidelijk waarom dit volgens het OCTAS-rapport gezien wordt als een probleem. Wanneer dat nodig is, leggen we hier iets meer uit over het stelsel.
   - Wat kan de overheid doen?
     Hier beschrijven we de maatregelen uit et OCTAS-rapport die passen bij dit doel.
   - Welke effecten heeft het?
     Hier beschrijven we in algemene termen welke effecten de maatregelen hebben. De doelen zijn zo gekozen dat de maatregelen die erbij horen gelijksoortige effecten hebben. We staan in elke beschrijving stil bij de effecten voor mensen die arbeidsongeschikt zijn en bij de kosten voor het stelsel.

2. **We geven deelnemers een indicatie van de kosten van de opties aan de hand van een aantal eurotekens.** Het OCTAS-rapport geeft voor een deel van de opties een handvat voor een inschatting van de directe kosten. Voor een aantal andere opties hebben we geen indicatie beschikbaar. En de indicatie die er is, is met grote onzekerheid omgeven. We hebben gekozen om deelnemers een idee te geven van de kosten van de opties door een aantal eurotekens te laten zien. Hiermee laten we niet zien hoeveel kosten een optie precies met zich meebrengt, maar geven we wel een beeld van hoe de kosten van de verschillende opties zich tot elkaar verhouden.

   In een 95%-versie van de raadpleging stonden deze eurotekens prominent in beeld bij de opties. Dit leidde tot de feedback dat de zo de kosten te sturend waren in het advies. Dat terwijl de kosten onzeker zijn én het alleen de directe kosten betreft, en dus niet de kosten of baten van mogelijke gedragsveranderingen. Daarom hebben we gekozen deze eurotekens alleen achter de i-knop te laten zien.

Onderdeel 2. De vier aspecten van een PWE

4. Een beperking waardoor deelnemers niet alle opties kunnen kiezen

- **Budget als 'zachte' beperking.** Een voor de hand liggende beperking zijn de kosten van het stelsel. We hebben er echter voor gekozen om in deze PWE geen harde restrictie toe te passen, waarbij een deelnemer verplicht binnen een bepaalde grens moet blijven. Dat komt door een combinatie van redenen:
  - Ten eerste zijn de concrete effecten van de opties met grote onzekerheid omgeven. Voor een deel van de maatregelen uit het OCTAS-rapport zijn de structurele kosten ingeschat, maar voor een ander deel van de maatregelen is dat niet zo.
  - Ten tweede is de beperking vanuit de overheid niet strikt. Het staat niet bij voorbaat vast of en hoeveel budget beschikbaar is voor wijzigingen. Het ministerie heeft aangegeven dat een budgetbeperking in deze fase niet leidend is.
  - Ten derde is niet zonder meer bekend hoe de verdeling van kosten of besparingen eruit gaat zien. De financiering van het stelsel bestaat onder meer uit premies voor werkgevers en voor werknemers.

- **We geven deelnemers op verschillende plekken informatie over het effect op de kosten van het stelsel.** Dat doen we om deelnemers de mogelijkheid te geven in hun advies mee te laten wegen of het stelsel duurder mag worden. We geven deze informatie op de volgende plekken:
  - Achter de i-knop van een optie vindt de deelnemer een toelichting op het effect voor mensen die arbeidsongeschikt zijn en voor de kosten van het stelsel. Ook zien zij daar een inschatting van de structurele kosten die bij de optie horen, aan de hand van een aantal eurotekens. Hoe meer eurotekens, hoe duurder de maatregelen die bij die optie horen.
  - Een meter aan de zijkant van het scherm laat zien of het stelsel door dit advies duurder of goedkoper wordt. De meter loopt verder op en af, naarmate de kosten of besparingen groter worden.
  - Wanneer deelnemers een advies willen versturen dat er waarschijnlijk toe leidt dat de kosten stijgen, krijgen de deelnemers een expliciete waarschuwing hiervoor. Zij kunnen dan doorgaan of teruggaan om hun advies te wijzigen.

Onderdeel 3. Twee raadplegingen: open en representatief

- Tussen 12 september en 2 oktober 2024 konden deelnemers meedoen aan de raadpleging. Daarin bestonden twee varianten.
    - **Representatieve raadpleging (panel)**: 2.133 Nederlanders hebben deelgenomen via een panelbureau. In deze gesloten groep controleren we de weerspiegeling van de Nederlandse bevolking op de kenmerken leeftijd, geslacht en opleidingsniveau. Segmenten van de bevolking die ondanks de controle licht ondervertegenwoordigd waren zijn zwaarder meegewogen, en vice versa (post-stratificatie, zie onderdeel 6). Daardoor zijn de resultaten van de gesloten raadpleging representatief op de kenmerken leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en persoonlijke ervaring met de WIA.
    - **Open raadpleging:** Alle Nederlanders van 16 jaar of ouder konden meedoen aan de open raadpleging (via de vrij toegankelijke URL denkmeeoverarbeidsongeschiktheid.nl). Dit hebben 2.096 inwoners gedaan. Omdat iedereen die mee wil doen mee kan doen, vergroot een open raadpleging de *inclusiviteit*. Een open raadpleging trekt typisch gezien meer deelnemers met een uitgesproken mening en/of een expliciet belang bij het onderwerp.
- Inhoudelijk waren beide versies identiek. De raadpleging vond volledig online plaats.

Onderdeel 4. Controle en opschonen

- Na het sluiten van de raadpleging zijn de data van het panel (de representatieve raadpleging) uitgebreid gecontroleerd en opgeschoond. Er zijn diverse redenen voor controle en, zo nodig, opschonen van de data:
  - Sommige deelnemers beginnen aan de raadpleging, maar verlaten deze voordat ze genoeg informatie hebben gegeven om te analyseren;
  - Sommige deelnemers beginnen aan de raadpleging, verlaten deze, en komen later voor een tweede keer terug, waardoor ze dubbel geregistreerd staan;
  - Sommige deelnemers maken een raadpleging dusdanig snel dat deze niet serieus ingevuld kan zijn en/of geven onzinantwoorden.

- We hebben alle deelnames aan de **representatieve raadpleging** gecontroleerd, handmatig dan wel automatisch. We beschrijven de belangrijkste controles:
  1. Is de keuzetaak van de PWE voltooid? Alle deelnames die de keuzetaak niet volledig hebben afgemaakt zijn niet meegenomen. Deze leveren geen bruikbare informatie.
  2. Hebben individuen vaker deelgenomen? Het is mogelijk om te zien of vanaf hetzelfde apparaat meerdere malen is deelgenomen aan de raadpleging (zonder te zien welk apparaat dit is). Indien slechts één van de deelnames een volledig ingevulde raadpleging betrof, hebben we alleen deze meegenomen. Indien dat niet zo was, hebben we deze deelnames (behalve de eerste) verwijderd om te voorkomen dat deze deelnemers dubbel meetellen.
  3. Is de PWE serieus ingevuld? Van de deelnemers die korter dan 5 minuten over de raadpleging deden, is nagegaan of ze de vragen rondom de keuzetaken serieus hebben ingevuld. De geschreven antwoorden zijn nagelopen. Wanneer zij in de open velden duidelijke onzin antwoorden invulden, zoals 'fef', 'A', 'like', etc én er zijn aanwijzingen in de kwantitatieve data dat de raadpleging niet serieus is ingevuld, dan zijn deze deelnemers ook verwijderd.

- We hebben alle deelnames aan de **open raadpleging** gecontroleerd, handmatig dan wel automatisch. We beschrijven de belangrijkste controles:
  1. Is de keuzetaak van de PWE voltooid? Alle deelnames die de keuzetaak niet volledig hebben afgemaakt zijn niet meegenomen. Deze leveren geen bruikbare informatie.
  2. Hebben individuen vaker deelgenomen? Het is mogelijk om te zien of vanaf hetzelfde apparaat meerdere malen is deelgenomen aan de raadpleging (zonder te zien welk apparaat dit is). Indien slechts één van de deelnames een volledig ingevulde raadpleging betrof, hebben we alleen deze meegenomen. Indien dat niet zo was, hebben we deze deelnames (behalve de eerste) verwijderd om te voorkomen dat deze deelnemers dubbel meetellen.

- Op basis van deze kwaliteitscontroles zijn 158 deelnames uit de representatieve raadpleging en 41 deelnames uit de open raadpleging buiten beschouwing gelaten in de analyses. Een gevoeligheidsanalyse heeft laten zien dat de resultaten daardoor niet zijn beïnvloed. Na deze kwaliteitscontroles resteerden uiteindelijk de data van 2.133 deelnemers aan de representatieve en 2.096 aan de open raadpleging.

Onderdeel 5. Kenmerken van de deelnemers

Samenstelling van de respondenten naar geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en ervaring met de WIA

	Open raadpleging (N=2.096)	*Panel* (N=2.133)	Aandeel NL*
Geslacht			
Vrouw	56.6%	52,4%	50,7%
Man	43.4%	47,3%	49,3%
Leeftijd			
18 tot 35 jaar	12.6%	23,0%	30,0%
35 tot 65 jaar	72.8%	38,0%	46,7%
65 en ouder	14.6%	39,0%	23,1%
Opleiding			
Laag	2.7%	27,9%	28,5%
Middel	16.9%	37,9%	36,5%
Hoog	80.4%	34,2%	35,0%
Ervaring met WIA**			
Ja	23.3%	8.8%	4,4%
Nee	76.7%	91.2%	85,6%

Toelichting

- De tabel toont de kenmerken van de deelnemers aan zowel de open raadpleging als de panelraadpleging.
- Van de 4.229 deelnemers hebben 676 zelf ervaring met de WIA.
- De paneldeelnemers zijn zo geselecteerd dat er voldoende vertegenwoordiging is op de kenmerken geslacht, leeftijd en opleidingsniveau. De paneldeelnemers zijn op het kenmerk leeftijd niet representatief voor de Nederlandse bevolking boven de 18 jaar. Datzelfde geldt voor de ervaring van deelnemers met de WIA. Om ervoor te zorgen dat we op basis van de panel raadpleging representatieve uitspraken kunnen doen op de genoemde kenmerken hebben we de data herwogen op basis van leeftijd en ervaring met de WIA.
- De open raadpleging is per definitie niet representatief. Daarvoor doen we een panel raadpleging. Een open raadpleging trekt typisch gezien meer deelnemers met een uitgesproken mening en/of een expliciet belang/interesse bij het onderwerp. We zien hier bijvoorbeeld een grotere groep deelnemers in de open raadpleging die ervaring hebben met de WIA.

* Bron: CBS
** Bron: UWV data, beschikbaar gesteld door het ministerie SZW

Onderdeel 6. Post-stratificatie

Herwegen van PWE data om representativiteit van uitkomsten te garanderen

- Het panel van de PWE-raadpleging van 2.133 deelnemers is te beschouwen als een steekproef van alle mensen in Nederland. In deze raadpleging doen we uitspraken over *alle* Nederlanders op basis van de resultaten van de PWE. Hoe werkt dat?

- De tabel op de vorige pagina laat zien dat de samenstelling van deelnemers aan de PWE grotendeels, maar niet geheel, overeenkomt met de bevolkingssamenstelling van heel Nederland op de klassieke demografische kenmerken leeftijd, opleiding en geslacht. Dat kunnen we afleiden met de standaardmethode voor het bepalen van statistische representativiteit. We hebben de verdeling van de kenmerken van de steekproef met die van de gehele bevolking van Nederland vergeleken met een zogenoemde Chi^2-toets. We hebben daarbij de kenmerken geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en persoonlijke ervaring met de WIA gehanteerd. We hebben de kenmerken van de deelnemers aan de raadpleging afgezet tegen de meest actuele gegevens van het CBS. Voor ervaring met de WIA, hebben we een inschatting gedaan op basis van kengetallen van UWV over het gebruik van de WIA. Deze referenties staan ook vermeld in Tabel 7 (tweede kolom). We zien dat de steekproef op de kenmerken leeftijd en persoonlijke ervaring met de WIA significant verschilt van de populatie.

- Omdat er een significant verschil is herwegen we de data. We gebruik daarvoor de methode post-stratificatie. Het doel is om alle groepen in Nederland een stem naar rato te geven. Herwegen betekent dat we in de analyse meer gewicht hebben toegekend aan de antwoorden van deelnemers die ondervertegenwoordigd zijn in de steekproef en juist minder gewicht hebben toegekend aan de deelnemers die oververtegenwoordigd zijn. Kort gezegd hebben we het volgende gedaan:
  - Voor de twee kenmerken waarin de steekproef verschilt van de populatie delen we de deelnemers op in zes groepen: drie voor leeftijd (tot 35 jaar, 35 tot 65 jaar en 65 jaar en ouder) maal twee voor persoonlijke ervaring met de WIA (wel en geen ervaring).
  - We hebben de verdeling van de deelnemers over deze groepen vergeleken met de verdeling van het aantal mensen in de populatie;
  - Vervolgens hebben we een wegingsfactor gekoppeld aan elke groep. Deze wegingsfactor zorgt dat de antwoorden van een specifieke groep zwaarder tellen als er relatief weinig deelnemers in de groep zitten. En dat de antwoorden minder zwaar meetellen als er relatief veel deelnemers in deze groep zitten. Er zijn geen gegevens of antwoorden weggegooid.

- In deze rapportage tonen we de resultaten van de PWE op basis van deze herwogen steekproef. Deze gewogen conclusies mogen gelezen worden als representatieve uitkomsten voor heel Nederland.

Onderdeel 7. Omgang met persoonsgegevens

- De vragen in deze raadpleging waren allen in overeenstemming met de privacywetgeving (Algemene verordening gegevensbescherming, AVG). Omdat de raadpleging anoniem is zijn de gegevens die we verzamelen geen *persoons*gegevens. Dat betekent dat de AVG als uitgangspunt niet van toepassing is. Een anoniem onderzoek mag vragen stellen over leeftijd, geslacht en opleidingsniveau, en ook over bijvoorbeeld politieke voorkeur of religieuze gezindte, zonder dat de AVG van toepassing is.

- Ook in een anoniem onderzoek kan de AVG in sommige gevallen toch van toepassing zijn. Bijvoorbeeld als het antwoord op een vraag (of de antwoorden op een combinatie van vragen) herleidbaar is (zijn) tot een groep van drie huishoudens of minder. Dan is er sprake van een *persoonsgegeven*. In dat geval is de AVG van toepassing. Een voorbeeld is vragen naar postcode-4. Er zijn enkele postcode-4-gebieden waarin zich minder dan drie huishoudens bevinden.

- In deze raadpleging is geen gegeven, of combinatie van gegevens, verzameld die herleidbaar is (zijn) tot een groep van drie huishoudens of minder in Nederland.

- Elke deelnemer aan de raadpleging kon verder zelf bepalen welke informatie hij/zij wilde delen. Alle vragen over persoonlijke kenmerken in de raadpleging waren vrijwillig te beantwoorden (of over te slaan). Elke vraag bevatte daarbovenop ook de antwoordoptie ‘zeg ik liever niet’.

populytics.nl